

The image features two black silhouettes against a blue background. On the left, a man stands with his hands on his head, suggesting distress or despair. On the right, a police officer stands in a formal, upright posture, wearing a peaked cap. The text 'ΚΡΙΣΗ & ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ' is overlaid in the center.

ΚΡΙΣΗ & ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

2010-2011

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΚΡΙΣΗ & ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Επιστημονικές προσεγγίσεις
καίριων ζητημάτων

2010 - 2011

Εκδότης: Π.Ο.ΑΞΙ.Α.

Επιμέλεια έκδοσης: Μανώλης Σταυρακάκης
Σχεδιασμός εξωφύλλου: Διονύσης Θεοδόσης
Σελιδοποίηση: dnt creative

© Π.Ο.ΑΞΙ.Α.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή χωρίς την γραπτή άδεια του εκδότη.

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

6

Επαγγελματισμός και επιστημοσύνη το δίπτυχο της αστυνομίας του μέλλοντος

ΗΜΕΡΙΔΑ

«Κρίση και Θεσμοί»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ	9	ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ	24
<i>Αναγκαίες οι επιστημονικές προσεγγίσεις καίριων ζητημάτων</i>		<i>Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα</i>	
ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ	10	ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	34
<i>Οι θεσμοί στις συμπληγάδες της κρίσης</i>		<i>Οικονομική κρίση, ψυχολογικές επιπτώσεις σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο</i>	
ΝΙΚΟΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ	11		
<i>Υπάρχει δικαίωμα στην ασφάλεια;</i>			

ΗΜΕΡΙΔΑ

«Απαίτηση των καιρών, ένα νέο δόγμα εσωτερικής ασφάλειας»

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ	49	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	59
<i>Ζητούμενο το νέο δόγμα εσωτερικής ασφάλειας</i>		<i>Η λέξη ασφάλεια δεν είναι ταμπού</i>	
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ	51	ΜΑΙΡΗ ΜΠΟΣΗ	68
<i>Αναδεικνύουμε προβλήματα</i>		<i>Κρίση και πολιτική βία</i>	
ΘΑΝΟΣ ΝΤΟΚΟΣ	53	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ	76
<i>Η αναγκαιότητα ενός δόγματος εσωτερικής ασφάλειας</i>		<i>Το δημόσιο αγαθό της ασφάλειας στη δίνη της κρίσης</i>	

Προλογικό σημείωμα

Επαγγελματισμός και επιστημοσύνη το δίπτυχο της αστυνομίας του μέλλοντος

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Αξιωματικών Αστυνομίας, ως καταξιωμένος θεσμικός, διεκδικητικός φορέας υπεράσπισης των συμφερόντων των μελών της, δεν περιορίζει το ρόλο της στα στενά συνδικαλιστικά της καθήκοντα, αλλά τολμά και αναδεικνύει φλέγοντα θέματα της αστυνομικής επικαιρότητας, εμπλουτίζοντας το δημόσιο διάλογο, με στόχο την ουσιαστική διευκόλυνση του έργου της Ελληνικής Αστυνομίας και άρα, την επίλυση προβλημάτων του ανθρώπινου δυναμικού της.

Με την παρούσα έκδοση, ο συνδικαλιστικός φορέας των Αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ., η Π.Ο.ΑΞΙ.Α., επιβεβαιώνει τη διαχρονική της προσπάθεια, να προσδώσει επιστημονικά χαρακτηριστικά όχι μόνο στη δική της καθημερινή συνδικαλιστική ενασχόληση με τα προβλήματα των μελών της, αλλά και στον ίδιο τον υπερκείμενο, υπηρεσιακό φορέα, στους κόλπους του οποίου είναι ταγμένη να λειτουργεί, λαμβάνοντας υπόψη της τον ιδιαίτερο του χαρακτήρα, ως ένστολου σώματος με στρατιωτική οργάνωση και πειθαρχία.

Υπό αυτό το πρίσμα, η διοργάνωση θεματικών ημερίδων στο πλαίσιο των Πανελλαδικών Συνεδρίων της Ομοσπονδίας, ανοίγει το δρόμο στην ίδια την Ελληνική Αστυνομία, να πάρει οριστικό διαζύγιο από τα κλειστοφοβικά σύνδρομα του παρελθόντος και να αντιμετωπίσει το σήμερα και κυρίως το αύριο της ελληνικής κοινωνίας με γνώμονα τις πραγματικές της ανάγκες για έναν δημόσιο αστυνομικό οργανισμό που θα κατοχυρώνει το αγαθό της ασφάλειας στην ελληνική επικράτεια χωρίς διακρίσεις, με σεβασμό στον πολίτη και ασφαλώς με σεβασμό στα ίδια του τα μέλη, στο ένστολο προσωπικό όλων των κατηγοριών και όλων των επιπέδων ιεραρχίας.

Αποτελεί πλέον αδήριτη ανάγκη να αναπτυχθεί ο δημόσιος διάλογος για όλα τα προβλήματα, τις δυσλειτουργίες, τις προκαταλήψεις και τις παρωχημένες νοοτροπίες που συντηρούνται εντός κι εκτός Ελληνικής Αστυνομίας, αποτελώντας τροχοπέδη στην επαγγελματική – επιστημονική της ανάπτυξη. Η οικονομική κρίση που μαστίζει τη χώρα μας, όπως προκύπτει και από τις ημερίδες που διοργανώθηκαν τα δυο τελευταία χρόνια, προσφέρεται για την εξα-

γωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Όντας όλοι μας μέσα στο «μνημονιακό τούνελ» και αναζητώντας ελπίδα φωτός, μπορούμε να αναγνωρίσουμε στην Π.Ο.Α.Ξ.Ι.Α. τη συνεπή προσπάθεια που καταβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η επιλογή των θεμάτων των ημερίδων που έγιναν στο πλαίσιο του 19ου και 21ου Συνεδρίου, το 2010 και το 2011 αντίστοιχα, «Κρίση και Θεσμοί» και «Απαίτηση των καιρών, ένα νέο δόγμα εσωτερικής ασφάλειας», δεν ήταν απλώς εύστοχη. Ήταν η θρυαλλίδα που οδήγησε την Πολιτική και Φυσική Ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας να μιλήσει δημόσια για την ολοκλήρωση του σημερινού σχήματος του αστυνομικού μας οργανισμού και για την αναγκαιότητα αναζήτησης νέων δομών στο πλαίσιο μιας συνολικής μεταρρύθμισής του. Όσο δειλά και χαμηλόφωνα κι αν αναγνωρίζεται αυτή η πραγματικότητα, τόσο πιο τολμηρά και ηχηρά όμως, προβάλλει πλέον στον ορίζοντα η ιδέα και η απαίτηση για ριζικές αλλαγές στο αστυνομικό στερέωμα της χώρας μας.

Η ανάδειξη εκ μέρους της Ομοσπονδίας των ελλειμματικών πολιτικών στον τομέα της ασφάλειας τα τελευταία χρόνια και οι εμπειριστατωμένες εισηγήσεις για την αναγκαιότητα χάραξης μιας νέας στρατηγικής, θέτει προ των ευθυνών τους, όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια μετάθεσης γι' αργότερα των αποφάσεων που έπρεπε να έχουν ληφθεί χτες. Όσοι τυχόν δεν το αντιλαμβάνονται, ενώ βρίσκονται σε καίριες θέσεις λήψης αποφάσεων, πρέπει να γνωρίζουν ότι τα αστυνομικά χρονικά θα τους «τιμήσουν» δεόντως.

«Η ΕΛ.(Λ)ΑΣ. προώρισθαι να ζήσει και θα ζήσει», ήταν το εύστοχο σύνθημα του 19ου Συνεδρίου της Π.Ο.Α.Ξ.Ι.Α., και ουδείς αμφιβάλλει γι' αυτό. Άλλωστε είχε πρωτοειπωθεί από το Χαρίλαο Τρικούπη για την Ελλάδα, εν μέσω οικονομικής κατάρρευσης της πατρίδας μας πριν από δυο αιώνες και αποδείχθηκε ότι είχε δίκιο όσο «επώδυνους τοκετούς» κι αν επεφύλασσε έκτοτε η... μαμή της Ιστορίας στην πατρίδα μας.

Είναι στο χέρι μας, λοιπόν, να συναισθανθούμε ως λαός, ως πολίτες από όποια θέση κι αν αγωνιζόμαστε για το κοινό καλό, ότι η ίδια η σημερινή κρίση, μέσα στην κοσμοχαλασιά και τα ερείπια που αφήνει πίσω της, την ίδια ώρα, γεννά το καινούριο, την ελπίδα για το αύριο. Παρά τις δυσμενείς συνθήκες και τις καθημερινές δυσκολίες, το συνδικαλιστικό κίνημα των αστυνομικών, μπορεί να αποτελέσει εγγύηση για τον αστυνομικό, αλλά και για τον πολίτη, ώστε να δρομολογηθούν οι αναγκαίες, νέες πολιτικές ασφαλείας. Πολιτικές που θα λαμβάνουν υπόψη τους το νέο δόγμα ασφαλείας που χρειάζεται ο τόπος, αλλά και οι ίδιοι οι ένστολοι και μη υπάλληλοι του κράτους, οι οποίοι είναι εκείνοι σε τελική ανάλυση που καλούνται να το υλοποιήσουν.

**Μανώλης Σταυρακάκης, Δημοσιογράφος
Αθήνα, Δεκέμβριος 2011**

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

17ο ΕΤΗΣΙΟ ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π.Ο.Α.Ξ.Ι.Α.
"Επανεπροσδιορίζουμε το ρόλο μας για μια αποτελεσματικότερη Αστυνομία που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της Ελληνικής Κοινωνίας"

«Ο Στρατηγικός Ρόλος της Αστυνομίας στις Σύγχρονες Ανάγκες της Ελληνικής Κοινωνίας»

ΗΜΕΡΙΔΑ

ΑΘΗΝΑ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "ΑΜΑΛΙΑ"

**ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΡΙΣΚΕΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΥΘΥΝΗΣ**

ΜΕ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΝ ΕΞΑΡΧΩΝΕΤΑΙ
Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ - ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΩΝ - ΔΙΜΕΝΙΚΩΝ
ΟΧΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΙΣ "ΜΑΥΡΕΣ" ΜΕΡΕΣ

18ο
ΕΤΗΣΙΟ
ΤΑΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

25-26
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
2009
ΑΘΗΝΑ

ΤΡΑΜΠΕΣ ΑΠΘΩΣΕΙΣ

ΤΩΡΑ!

ΘΥΡΑΚΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΒΑΛΣ
ΘΥΡΑΚΙΖΟΥΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΑΝ)ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΚΙ ΟΜΩΣ...**

«Η ΕΛ.(Λ)ΑΣ. ΠΡΟΩΡΙΣΘΑΙ ΝΑ ΖΗΣΕΙ ΚΑΙ ΘΑ ΖΗΣΕΙ»

19ο ΕΤΗΣΙΟ ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ - ΗΜΕΡΙΔΑ
ΑΘΗΝΑ, 24-25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2010

Η ΗΜΕΡΙΔΑ της Π.Ο.Α.Ξ.Ι.Α. με θέμα
«Κρίση και Θεσμοί»

Δημήτρης Γεωργατζής
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Π.Ο.ΑΞΙ.Α.

Αναγκαίες οι επιστημονικές προσεγγίσεις καίριων ζητημάτων

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αγαπητοί προσκεκλημένοι, συνεχίζοντας σήμερα τις εργασίες του 19ου Συνεδρίου μας με τη διοργάνωση της ημερίδας με θέμα «Κρίση και Θεσμοί», έχουμε την τιμή να φιλοξενούμε τον καθηγητή του Συνταγματικού Δικαίου, τον κ. Νίκο Αλιβιζάτο, τον καθηγητή Εγκληματολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον κ. Γιάννη Πανούση. Είναι ιδιαίτερη χαρά και τιμή, τέτοιες φωνές να μεταφέρουν τη σοφία και την επιστημοσύνη τους σε δικό μας ακροατήριο. Θέλουμε να τους ευχαριστήσουμε, ειδικότερα τους δύο καθηγητές -γιατί είναι εδώ και η κα Χριστοδούλου, η συνάδελφός μας η ψυχολόγος- διότι ανέβαλαν προγραμματισμένες άλλες υποχρεώσεις που είχαν, μόνο και μόνο για να είναι κο-

ντά μας. Όπως βλέπετε στο πρόγραμμα που έχει μοιραστεί, θα μιλήσουν πρώτα οι κύριοι καθηγητές, και θα έχετε μετά την τοποθέτησή τους, τη δυνατότητα να υποβάλετε ερωτήσεις πάνω στις εισηγήσεις. Τελευταία θα μιλήσει η κα Χριστοδούλου και θα ισχύσει το ίδιο και για τη θεματική ενότητα που θα αναπτύξει.

Διαλέξαμε το θέμα αυτό, «Κρίση και Θεσμοί», γιατί με όλα αυτά που γίνονται ή με όλα αυτά που έρχονται, έχουμε ιδιαίτερα προβλήματα να αντιμετωπίσουμε στον δικό μας, ιδιαίτερο εργασιακό χώρο.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω πολύ τον δημοσιογράφο Μανώλη Σταυρακάκη, ο οποίος θα συντονίζει όλη αυτήν την κουβέντα που θα κάνουμε. Κύριοι καθηγητές, και πάλι σας ευχαριστούμε ειλικρινά.

Μανώλης Σταυρακάκης ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Οι θεσμοί στις συμπληγάδες της κρίσης

Καλημέρα κι από μένα. «Κρίση και θεσμοί» είναι ο τίτλος που επελέγη από την Ομοσπονδία των Αξιωματικών, ως επιστέγασμα τριών διαφορετικών εισηγήσεων κατά την σημερινή ημερίδα. Εισηγήσεις όμως, που έχουν έναν κοινό παρονομαστή, την κρίση. Την κρίση που πλήττει τη χώρα μας, και η οποία είναι γνωστό ότι επιδρά καταλυτικά σε πολλά επίπεδα πλέον, με αποτέλεσμα να αποκαλύπτονται σε όλο τους το μεγαλείο οι παθογένειες του ελληνικού κράτους, της ελληνικής πολιτείας, στο σύνολό της.

Ίσως να ήταν πιο εύκολα τα πράγματα, αν αντιμετωπίζαμε ως χώρα μόνο την οικονομική κρίση, αν δηλαδή δεν είχαμε και θεσμική κρίση. Υπάρχει βέβαια και η άποψη που θεωρεί ότι η οικονομική κρίση είναι απότοκος της θεσμικής κρίσης, ειδικότερα της στρεβλής λειτουργίας του συστήματος στη χώρα μας. Δεν ξέρω αν και κατά πόσο θέλουν οι εισηγητές να τοποθετηθούν και επ' αυτού, εγώ δεν πρόκειται να τους επαναφέρω στην τάξη επικαλούμενος ότι βρισκόμαστε σε ένα ιδιαίτερο αστυνομικό περιβάλλον, όπου για κάποιους ακόμα και αυτή η διοργάνωση καμιά φορά, αυτός ο δημόσιος δηλαδή προβληματισμός των αστυνομικών, θεωρείται αρκετά προχωρημένος, λόγω των ιδιαιτεροτήτων του επαγγέλματος. Κάποιοι είναι βέβαιο ότι θα ήθελαν τους αστυνομικούς με παρωπίδες, άβουλα όργανα του συστήματος, αλλά πιστούς στο δόγμα

«πίστευε και μη ερεύνα». Σε κάθε περίπτωση, το Προεδρείο της Ομοσπονδίας βάζει σήμερα το δάχτυλο επί των τύπων των ήλων και μας προκαλεί να αναζητήσουμε απαντήσεις σε συγκεκριμένα καίρια ερωτήματα. Υπάρχει δικαίωμα στην ασφάλεια; Θα μας απαντήσει ο διακεκριμένος συνταγματολόγος, ο κ. Αλιβιζάτος. Η έννοια ασφάλεια ταυτίζεται ακόμα και σήμερα, δυστυχώς, από ένα κομμάτι της κοινωνίας μας, με το αστυνομικό κράτος και με τις παρακολουθήσεις, αν όχι με αυτό καθαυτό το φακέλωμα των πολιτικών φρονημάτων.

Πόσο σχετίζεται η εγκληματικότητα με την οικονομική κρίση; Είναι ένα άλλο, καίριο ερώτημα, στο οποίο θα κληθεί να απαντήσει ο κ. Πανούσης, ο γνωστός και αγαπητός σε όλους εγκληματολόγος. Μπορεί να ακούγονται απλοϊκά όλα αυτά, αλλά η αλήθεια είναι πολύ πιο σύνθετη -«αποαστυνομικοποιείται η Αστυνομία σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης» είχε πει προ ημερών σε μία άλλη ημερίδα της ΠΟΑΣΥ, συγκεκριμένα, ο κ. Πανούσης.

Στο τρίτο μέρος, η ψυχολόγος, η Αξιωματικός κα Βασιλική Χριστοδούλου, θα μας μιλήσει για τις ψυχολογικές επιπτώσεις της κρίσης, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Με αυτά τα λίγα για «προθέρμανση», παρακαλώ τον καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου τον κ. Αλιβιζάτο, να μας βοηθήσει με την εισηγήσή του να ξεκαθαρίσουμε κατ' αρχήν αυτό το θέμα, αν αποτελεί δικαίωμα το αγαθό της Ασφάλειας.

Νίκος Αλιβιζάτος

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Υπάρχει δικαίωμα στην ασφάλεια;

Το αγαθό της ασφάλειας δεν αποτελεί αυτοτελές δικαίωμα, συνταγματικά κατοχυρωμένο

Καλημέρα σας, και σας ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε, για την πρόσκληση. Ο κ. Πανούσης κι εγώ, διερωτόμασταν -επειδή μας έχετε σημειώσει τρία θέματα, μάλλον είναι πολλά τα τρία θέματα- μήπως πρέπει να μας διακόψετε, μόλις αισθανθείτε ότι το παρακάνουμε...

Το δικό μου θέμα, αν υπάρχει ή όχι δικαίωμα στην ασφάλεια, δεν σχετίζεται άμεσα με το θέμα της κρίσης, θα μιλήσουν οι άλλοι δύο συνάδελφοι, ο κ. Πανούσης και η κα Χριστοδούλου. Επιτρέψτε μου όμως, επειδή έζησα από πολύ κοντά τα γεγονότα -μένω στο κέντρο-κέντρο της Αθήνας- πριν από δύο χρόνια, δυο τρεις σκέψεις, απλώς σαν καλός παρατηρητής και όχι ειδικός, για τα θέματα που ζήσαμε.

Το θέμα της βίας. Δεν μιλώ για την αυθόρμητη βία, το ξέσπασμα ιδίως νεαρών παιδιών. Είχα την ευκαιρία να δω ότι ο βασικός πυρήνας το βράδυ του Αγ. Νικολάου και της αμέσως επόμενης μέρας, ήταν παιδιά του γυμνασίου και του λυκείου. Το αυθόρμητο ξέσπασμα για κάτι που θεωρούν πολύ μεγάλη αδικία, είναι ένα φαινόμενο το οποίο νομίζω ότι ούτως ή άλλως, σε μία δημοκρατική κοινωνία, πρέπει κατ' αρχήν να αντιμετωπίζεται με μία κατανόηση, με μία ανοχή. Δεν μιλάω ούτε για τη συμβολική βία, δηλαδή τη διακοπή μιας θεατρικής παράστασης ή οτιδήποτε άλλο, κι αυτό, στο μέτρο που δεν επιφέ-

ρει μία μεγάλη βλάβη, δεν χαλάει το κτίριο, δεν γίνεται κάθε μέρα κλπ., έχω την αίσθηση ότι μία κοινωνία πρέπει κατ' αρχήν να το ανέχεται. Δεν μιλώ επίσης γι' αυτό που είναι η δουλειά σας, δηλαδή τον χουλιγκανισμό, την εγκληματικότητα στο ιστορικό κέντρο, είναι ζητήματα τα οποία δεν σχετίζονται με την κρίση, νομίζω ότι είναι γενικότερα ζητήματα, που συνδέονται με τον σκοπό της Αστυνομίας.

Μιλώ κυρίως για την πολιτική βία, την μαζική πολιτική βία, όχι την ατομική τρομοκρατία, που είναι και αυτό ένα ειδικό φαινόμενο, που πάλι δεν θεωρώ τον εαυτό μου ειδικό, αλλά εκεί όπου πιτσιρικάδες και λιγότερο πιτσιρικάδες, μετέρχονται τη βία στις διαδηλώσεις, τις καταλήψεις και σε όλα αυτά τα φαινόμενα, ως μέσο πολιτικού αγώνα. Το οριακό, το ακραίο φαινόμενο αυτής της βίας, ήταν η γενιά μου το είχε ζήσει, είστε πολύ μικρότεροι οι περισσότεροι και δεν τα θυμάστε στο τέλος της δεκαετίας του 1970, οι Ερυθρές Ταξιαρχίες, με την καθημερινότητα εκείνης της βίας, με την ένταση, που είχε οδηγήσει σε απίθανα αδιέξοδα την κοινωνία, με αποκορύφωμα φυσικά τη δολοφονία του τότε Πρωθυπουργού, του Άλντο Μόρο.

Το ερώτημα είναι: είμαστε σε συνθήκες που η κρίση δημιουργεί αυτή τη γενικευμένη χρήση βίας; Και αν ναι, πώς την αντιμετωπίζουμε; Εκεί δεν έχω εγώ να σας δώσω απαντή-

σεις, νομίζω θα τις ακούσουμε από τους πιο ειδικούς. Αλλά είχα την αίσθηση ότι αυτή η διάκριση αυτής της πολιτικής βίας σε σχέση με την κοινωνική, τη συνήθη, που είναι ακόμη και σε κράτη χωρίς κρίση, σε πολύ προηγμένα κράτη, όπως ο χουλιγκανισμός στην Αγγλία τη δεκαετία του 1980, ή το αυθόρμητο ή το συμβολικό, δεν έχουν καμία σχέση. Μιλώ για το άλλο, το άλλο κυρίως με απασχολεί, αυτό κυρίως είναι η πηγή της δικής μου αγωνίας, έτσι όπως την έζησα.

Θα προσπαθήσω να απαντήσω στο ερώτημα «αν υπάρχει δικαίωμα στην ασφάλεια», δίνοντάς σας προηγουμένως τα δεδομένα του προβλήματος. Τα δεδομένα του προβλήματος για έναν νομικό, είναι προπάντων τι έχουν πει τα δικαστήρια, από εκεί θα ξεκινήσουμε. Προηγουμένως φυσικά, πώς έχει ορίσει τους σκοπούς της Αστυνομίας ο ίδιος ο νομοθέτης. Ο ίδιος ο νομοθέτης έχει βάλει, βέβαια, μείζονα σκοπό της Αστυνομίας, την ειρήνη, την ειρηνική συμβίωση, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Και ήδη πράγματι, από τη δεκαετία του 1960, μάλιστα είναι ενδιαφέρον ότι ακόμα και επί δικτατορίας είχαμε τέτοιες αποφάσεις, ο Άρειος Πάγος έχει πει ότι οσάκις το κράτος παραλείπει να ασκήσει αυτό το καθήκον του, μη στέλλοντας π.χ. αστυνομικούς φύλακες σε ένα κτίριο, για το οποίο υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορεί κάτι να συμβεί, το κράτος υπέχει ευθύνη. Πρόκειται για παράνομη παράλειψη, όπως λέμε, για τους εξ ημών έχοντες διδαχθεί λίγο νομικά. Είναι το περίφημο άρθρο 105 του εισαγωγικού νόμου του Α.Κ., που το κράτος ευθύνεται για παράνομες όχι μόνο πράξεις, αλλά και παραλείψεις, όλων των οργάνων του.

Αυτή η νομολογία εμπεδώθηκε και μετά τη μεταπολίτευση, τα τελευταία χρόνια. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα για να το δείτε,

είναι αυτό που διδάσκουμε στο Πανεπιστήμιο, διαδήλωση της 17 Νοέμβρη του 1989. Ξενοδοχείο Grand Hotel, δίπλα στο MINION, στην οδό Πατησίων. Απουσία Αστυνομίας, και εμπρησμός, καταστροφές, η Αστυνομία έφτασε, για να μην προκαλέσει μιάμιση ώρα μετά τα γεγονότα -περίπου κάθε χρόνο αναμένονται βιαιότητες για την διαδήλωση αυτή, περίπου αναμενόταν, θεωρήθηκε επομένως ότι το κράτος είναι υπαίτιο. Επιπλέον, δεν υπήρχε κάποια ανωτέρα βία, κάποιο ιδιαίτερο γεγονός που να εμποδίσει την Αστυνομία να ασκήσει το καθήκον της.

Έχει ενδιαφέρον η σκέψη του δικαστηρίου, που την έγραψα αυτολεξεί και σας την μεταφέρω: «Η παράλειψη των αστυνομικών οργάνων είναι παράνομη, αφού αποτελεί παράβαση της γενικής αστυνομικής υποχρέωσης για προστασία μεταξύ άλλων και της περιουσίας των πολιτών».

Εδώ είναι η κρίσιμη σκέψη, η επόμενη: «Δεν πρόκειται για διακριτική ευχέρεια της Αστυνομίας, δεν εναπόκειται στην κρίση της Αστυνομίας αν θα πάει ή αν δεν θα πάει, αλλά για υποχρέωση, δεδομένου ότι η προστασία συνταγματικών δικαιωμάτων, άρα η ιδιοκτησία, άρα το ιδιοκτησιακό δικαίωμα του ιδιοκτήτη του ξενοδοχείου και των πολιτών, αποτελεί λόγω της φύσεως των δικαιωμάτων αυτών, δέσμια υποχρέωση της Αστυνομίας. Και μάλιστα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τη συγκεκριμένη μέρα και στη συγκεκριμένη οδό (Πατησίων), που με βεβαιότητα σχεδόν μπορούσε να προβλεφθεί από τις αστυνομικές αρχές, η ευρεία πρόκληση ζημιών».

Αυτή ήταν μια απόφαση του κατώτερου δικαστηρίου, η οποία έκτοτε επιβεβαιώθηκε με σειρά αποφάσεων του ΣτΕ, γύρω από το εάν και κατά πόσον μπορούσε να προβλεφθεί, και είχαν ή όχι ληφθεί τα αναγκαία μέτρα.

Το δεύτερο παράδειγμα το είχαμε χειρι-

στεί, μάλιστα, στο γραφείο μας. Είναι η επίσκεψη Κλίντον στην Αθήνα 19-20/11/1999. Από τις 16/11, δηλαδή τρεις μέρες νωρίτερα, η ΓΑΔΑ είχε εκδώσει σχετική διαταγή απαγορεύσεως εν υπαίθρω συναθροίσεων και πορειών, από τις 3 το μεσημέρι της 19ης Νοεμβρίου, έως τις 5 το απόγευμα της επομένης, δηλαδή κατά την διάρκεια της παραμονής του Αμερικανού Προέδρου στην Αθήνα. Όχι μόνο στην παραλιακή οδό, αλλά στο τρίγωνο, τετράγωνο, πεντάγωνο, του κέντρου της Αθήνας, γύρω από το Σύνταγμα.

Εδώ δεν επρόκειτο φυσικά για πορεία μέσα στην απαγορευμένη ζώνη, αλλά στις παρυφές της, δηλαδή ως τη γνωστή συμβολή των οδών Πανεπιστημίου και Βασιλίσσης Σοφίας. Ο πιτσιρικάς, ο περί ου ο λόγος πιτσιρικάς, απ' ό,τι είπε ο ίδιος, αλλά και το δικαστήριο δεν διαπίστωσε κάτι, δεν πρωταγωνίστησε στην προσπάθεια να σπάσει ο αστυνομικός κλοιός. Τραυματίστηκε, καταθέτουν μάρτυρες κλπ, λίγο παρακάτω, από βολίδα που προκάλεσε κάταγμα στον μετωπιαίο κόλπο. Ομολογώ ότι δεν ξέρω ποιο κόκαλο ακριβώς είναι αυτό. Σώζεται, τελικά δεν του άφησε διαρκή σημάδια, νοσηλεύεται στο «Γεννηματά», στον «Ευαγγελισμό», αρκετούς μήνες, και του επιδικάζει για ηθική βλάβη το δικαστήριο, 10 εκατ. δρχ. τότε. 30.000 ευρώ περίπου σήμερα.

Έχει ενδιαφέρον το σκεπτικό της απόφασης. Η απόφαση της απαγορεύσεως εν υπαίθρω συναθροίσεων ήταν νόμιμη, σου λέει είχαμε πάρα πολλές ενδείξεις ότι θα γίνουν επεισόδια και νομίμως απαγορεύτηκε. Είχε τεθεί θέμα αν ήταν η απαγόρευση μεγαλύτερη από το αναγκαίο μέτρο κλπ. Το δικαστήριο ευθέως το αναγνώρισε. Καταδικάζεται, όμως, το ελληνικό δημόσιο, διότι δεν ακολουθήθηκε ο τύπος που προβλέπει το σχετικό Β.Δ. περί διαλύσεως δημόσιων συναθροίσε-

ων, δηλαδή η τριπλή ειδοποίηση. Δεν δόθηκε η ειδοποίηση «διαλυθείτε» τρεις φορές! Το ενδιαφέρον είναι ότι η Αστυνομία, το κράτος δηλαδή, στη σχετική δίκη λέει «μα το σύνθημα «διαλυθείτε» τρεις φορές, ισχύει για τις νόμιμες συναθροίσεις, οι οποίες παρεκτρέπονται, όχι για τις παράνομες, όπως ήταν εδώ.

Και το δικαστήριο δέχεται την άλλη άποψη, ότι ισχύει και για τις παράνομες. Δηλαδή, οφείλει ο αστυνομικός να ειδοποιήσει τους διαδηλωτές τρεις φορές να διαλυθούν, ακόμα και όταν η συγκέντρωση είναι παράνομη. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το παράνομο ήταν η απόπειρα να διασπαστεί ο αστυνομικός κλοιός στη γωνία Πανεπιστημίου και Βασιλίσσης Σοφίας. Επίσης, το δικαστήριο είπε ότι υπερέβη το αναγκαίο μέτρο.

Σας έχω λιγάκι εισαγάγει στον πυρήνα του προβληματισμού, αλλά τώρα μπαίνουμε στον πυρήνα, με το αμέσως επόμενο νομολογιακό παράδειγμα. Είναι μία υπόθεση, η οποία πραγματικά έκανε νομολογία σε όλη την Ευρώπη πλέον, αφορά την Ελλάδα αλλά είναι απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου του Στρασβούργου, η υπόθεση Μακαρατζής κατά Ελλάδος, το 2004.

Μάλιστα, είναι μια απόφαση της Grand Chamber, δηλαδή του τμήματος ευρείας σύνθεσης, 17 ευρωπαίοι δικαστές στην έδρα. Ποια ήταν τα πραγματικά περιστατικά: 13/9/1995, ένταση στην Αθήνα, διότι πάλι τότε, αν δεν κάνω λάθος, δεν το έχω τσεκάρει, ήταν ένα πρόσφατο ακόμη τότε χτύπημα της 17 Νοέμβρη, παραβιάζεται βραδάκι από κάποιον κάποιος φωτεινός σηματοδότης στη Βασιλίσσης Σοφίας κοντά στην Αμερικάνικη Πρεσβεία, του κάνει σήμα η Αστυνομία να σταματήσει, αυτός επιταχύνει, περνάει πέντε διαφορετικά μπλόκα που γίνονται για να τον σταματήσουν, κατευθύνεται στην Λ. Βουλιαγμένης, όπου σταματάει σε ένα πρα-

τήριο βενζίνης και δεν βγαίνει από το αυτοκίνητό του.

Από την ΕΔΕ που έγινε, και από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν στο δικαστήριο, προκύπτει ότι πέσανε πάρα πολλοί πυροβολισμοί, ο ίδιος τραυματίστηκε στο δεξί χέρι και στο πόδι, ημιθωράκιο κλπ. Δεν σκοτώθηκε, έκατσε αρκετές μέρες στο νοσοκομείο. Είκοσι εννέα (29) αστυνομικοί ταυτοποιήθηκαν, αλλά με βεβαιότητα δεν ήταν όλοι. Δηλαδή, επειδή ήταν μία εν εξελίξει και όχι οργανωμένη καταδίωξη, δεν ήταν προφανές ποιο ήταν το συνεργείο των αστυνομικών, ποιοι απάρτιζαν αυτό το συνεργείο, διότι έσπευσαν εν πορεία και άλλοι. Πολλοί δεν δήλωσαν την ταυτότητά τους. Αυτό έχει μεγάλη σημασία για τη συνέχεια.

Τελικά, βρέθηκαν 16 οπές στο σταματημένο αυτοκίνητο, η κατεύθυνση των οποίων ήταν είτε οριζόντια, είτε από κάτω προς τα πάνω. Άρα, απ' ό,τι λέει το δικαστήριο σχολιάζοντας, ήταν γονατισμένοι και πυροβολούσαν. Το ερώτημα είναι πώς έφτασε η υπόθεση αυτή στο Στρασβούργο. Η υπόθεση αυτή στο Στρασβούργο έφτασε διότι δεν υπήρξε καμία πειθαρχική καταδίκη και επτά αθώωσεις, επτά συνάδελφοί σας οι οποίοι προσήχθησαν στο δικαστήριο, όλοι αθώωθηκαν. Δεν θεωρήθηκε ότι υπήρξε οτιδήποτε.

Ο ίδιος με καλή δικηγορική κάλυψη, πήγε απ' ευθείας στο Στρασβούργο, γιατί όπως ξέρετε, στην αθώωση όπου η πολιτική αγωγή δεν έχει δικαίωμα εφέσεως, είχε ζητήσει από τον Εισαγγελέα να κάνει έφεση, δεν έκανε, θεωρήθηκε ότι εξαντλήθηκαν όλα τα ένδικα βοηθήματα και πήγε στο Στρασβούργο.

Εκεί ετέθη το ερώτημα, μα αφού η ίδια η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δεν προβλέπει το δικαίωμα στην ασφάλεια, δεν προβλέπει κάτι σχετικό, πώς θα τεθεί το ζήτημα; Και κάνει το πολύ μεγά-

λο βήμα το δικαστήριο του Στρασβούργου, να θεωρήσει ότι το ζήτημα τίθεται από το πρίσμα του δικαιώματος στη ζωή. Το μεγάλο αυτό δικαίωμα που το κατοχυρώνει κίολας το άρ. 2 της ΕΣΔΑ. Το άρθρο 2 της ΕΣΔΑ λέει κάτι το οποίο προφανώς, είναι το αυτονόητο. Ότι το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωήν, προστατεύεται υπό του νόμου. «Εις ουδένα δύναται να επιβληθεί εκ προθέσεως θανατική ποινή ή εκ προθέσεως θάνατος, ειμή για την εκτέλεση θανατικής ποινής» -αρχικά δεν απαγορευόταν κατά το Στρασβούργο η θανατική ποινή, την οποία επιβάλλει το δικαστήριο.

Στο «προστατεύεται», μένω. Και πράγματι, κάνει μία ερμηνεία που έχει έκτοτε αποτελέσει νομολογία, που λέει το εξής: Είναι δυνατόν να εφαρμοστεί το άρ. 2 και χωρίς θάνατο. Είναι δυνατόν, επαναλαμβάνω, το άρ. 2 της ΕΣΔΑ, και χωρίς να σκοτωθεί το συγκεκριμένο πρόσωπο, αρκεί η διακινδύνευση να ήταν τέτοια, που να οδήγησε σχεδόν στον θάνατο. Και προβαίνει από κει και πέρα σε μία ανάλυση του άρ. 2, η οποία και συνιστά πλέον τη νομολογία του Στρασβούργου.

Το δικαίωμα στη ζωή δεν είναι μόνο αυτό που λέμε εμείς οι συνταγματολόγοι «αρνητικό δικαίωμα», δηλαδή «μην επεμβαίνεις κράτος, σεβάσου τη ζωή μου», προϋποθέτει και θετικές υποχρεώσεις. Τη λήψη των κατάλληλων εκείνων θετικών μέτρων, για την προστασία της ζωής. Δηλαδή, να φυλάσσει έναν χώρο, ο οποίος ενδεχομένως απειλείται. Και το εξειδικεύει στη θετική υποχρέωση, σε 4 ειδικότερα σημεία, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

«Σαφείς και συγκεκριμένοι κανόνες για τη χρήση όπλων». Ήθελα σ' αυτό σο σημείο, -φυσικά μιλάω σε ειδικούς- να θυμίσω, ότι ο ισχύων νόμος, ο 3169/2003 δεν είχε θεσπιστεί το 1995. Ποιος ήταν ο εφαρμοζόμενος

νόμος, που επηρέασε ψυχολογικά το δικαστήριο, καταλυτικά; Ο 29/1943, δηλαδή ο νόμος των κυβερνήσεων κατοχής. Αυτός ο νόμος, τον οποίο, αν σας ενδιαφέρει τον έχω φέρει μπροστά μου, δίνει μία τεράστια διακριτική ευχέρεια στην Αστυνομία. Αντιλαμβάνεστε, μιλάμε για την κυβέρνηση Ράλλη τότε, να χρησιμοποιεί τα πυροβόλα όπλα εναντίον όλων. Δεν μπορεί το ελληνικό κράτος το 1995 να εφαρμόζει για την χρήση όπλων το νόμο των κυβερνήσεων κατοχής. Ψηφίστηκε αμέσως μετά από αυτό το περιστατικό ο συγκεκριμένος νόμος ο 3169, αλλά το δικαστήριο φυσικά δεν τον εφάρμοσε αναδρομικά, μέχρι τότε όμως ίσχυε ακόμη ο νόμος της κατοχής. Άρα, οι σαφείς και συγκεκριμένοι κανόνες για τη χρήση των όπλων, δεν είχαν τηρηθεί. Καταδίκη, λοιπόν.

Δεύτερο σημείο: «Ενδεδαιγμένη εκπαίδευση», προσέξτε, όχι αρχική, αλλά σε τακτική βάση, των αστυνομικών για τη χρήση όπλων. Και πράγματι, ο 3169 είναι ο πρώτος νόμος στην Ιστορία του ελληνικού κράτους, που προβλέπει τακτικές ιατρικές εξετάσεις -δεν ξέρω κατά πόσον αυτά τηρούνται στην πράξη-, εάν είναι κανείς καλά προκειμένου να χρησιμοποιήσει όπλο, και σημάδι κλπ. Παλιότερα, δεν προβλεπόταν ή δεν εφαρμοζόταν. Και το ερώτημα που έκανε το Στρασβούργο ήταν: το ελληνικό κράτος τήρησε αυτή τη θετική του υποχρέωση; Δηλαδή, όχι μόνο να έχει καλούς κανόνες, αλλά να εκπαιδεύει τακτικά την Αστυνομία;

Τρίτον: «Αρχή της αναλογικότητας», κάτι το οποίο αντιλαμβάνεστε -δεν χρησιμοποιώ πυροβόλο όπλο πολλών ιντσών για να σταματήσω έναν άοπλο. Σημειωτέον, ο Μακαρατζής (σ.σ. πρόκειται για τον πολίτη που προσέφυγε στο δικαστήριο) στην υπόθεση αυτή ήταν άοπλος.

Και το τέταρτο και πάρα πολύ κρίσιμο: «Τα-

χεία και αποτελεσματική και αμερόληπτη έρευνα των περιστατικών» εν συνεχεία. Τα έψαξε όλα αυτά, ζήτησε όλα αυτά τα στοιχεία, και το δικαστήριο είπε ότι για την έρευνα ειδικά, για το αν δεν μπόρεσε η Αστυνομία να καταλήξει με την εσωτερική της έρευνα ποιος ειδικά έφταιγε για ένα θανατηφόρο περιστατικό, δεν μας ενδιαφέρει το αποτέλεσμα, ο εντοπισμός του ενόχου, αλλά αν έγινε σοβαρή έρευνα ή όχι. Αν δηλαδή ερευνηθήκαν όλες οι παράμετροι. Και ενδεχομένως, φτάνοντας και στο συμπέρασμα ότι δεν μπορέσαμε να καταλήξουμε με βεβαιότητα, ότι ο Χ είναι υπεύθυνος.

Στην συγκεκριμένη υπόθεση, η Ελλάδα καταδικάστηκε με 12 ψήφους υπέρ και 5 κατά, διότι στα δύο αυτά σημεία, δηλαδή σε ό,τι αφορά τους κανόνες του παιχνιδιού και την εκπαίδευση από τη μία μεριά, και στις ατέλειες της έρευνας από την άλλη, δεν είχε κάνει καλά τη δουλειά της.

Πάλι μένω λιγάκι στο νομικό. Η διατύπωση της αποφάσεως, την οποία πάλι την έχω φέρει μαζί μου και θα σας τη διαβάσω, αν σας ενδιαφέρει, είναι: παρέβη την υποχρέωσή της η Ελλάδα για αποτελεσματική προστασία της ζωής των πολιτών και για έρευνα. Παρέβη υποχρέωση να προστατεύσει και να ερευνήσει δεόντως.

Σας έχω φέρει άλλα τρία παραδείγματα, τα οποία δεν θα σας τα διαβάσω με τόσες λεπτομέρειες, αλλά είναι άλλες τρεις απαντικές καταδίκες της Ελλάδος, για αντίστοιχα περιστατικά. Το πιο ακραίο φυσικά, είναι το περιστατικό Γρηγορόπουλου. Καταυλισμός Ρομά στις Σέρρες, το 1998, ο συλληφθείς συνελήφθη, δηλαδή, και φαίνεται ότι εκπυροσκορήσε το όπλο. Δεν επείσθη το δικαστήριο. Η πολύ κρίσιμη σκέψη του δικαστηρίου, και νομίζω ότι σε ένα σεμινάριο σαν το σημερινό πρέπει να τονιστεί, παραέξω δεν είμαι σίγουρος αν θα

το έλεγα, είναι η προφανής έλλειψη επαγγελματισμού εκ μέρους της Ελληνικής Αστυνομίας. Πώς του βούτηξε το όπλο. Αυτό ήταν το βασικό. Η Αστυνομία έλεγε ότι μέσα στο αυτοκίνητο τσακ, κατάφερε, του πήρε το όπλο κλπ. Πώς έγινε αυτό το πράγμα, ο τρόπος που συμπεριφέρθηκε η Αστυνομία...

Το δεύτερο περιστατικό, πάλι παλιό, που δεν λέω λεπτομέρειες, σ' αυτή την υπόθεση πάλι είχαμε αθώωση πειθαρχική, αθώωση ποινική, ομόφωνη καταδίκη της Ελλάδας, είναι η υπόθεση Καραγιαννόπουλου, όπου εδώ είχαμε τραυματισμό στο κεφάλι. Και στα άλλα δύο περιστατικά, στην Υπόθεση Τσελνίκου και στην Υπόθεση Λεωνίδα, είχαμε θάνατο. Τσελνίκου είναι ο περίφημος Κινέζος, που συνελήφθη σε καφετέρια της πλατείας Αμερικής, στην οδό Λευκωσίας, που πάλι υποτίθεται ότι εκφυρσοκρότησε το όπλο, και σκοτώθηκε επί τόπου. Και το περιστατικό Λεωνίδα είναι το 2009, όπου ένα παιδί στην Παλιά Πόλη της Θεσσαλονίκης, 25 Μαρτίου του 2000, συνελήφθη και πάλι έγινε κάποια πάλη και σκοτώθηκε.

Σας έδωσα ένα περίγραμμα των περιστατικών, στα οποία η Ελλάδα έδωσε το έναυσμα για να βγει μία νομολογία από πλευράς Στρασβούργου, ποια είναι η υποχρέωση, όσον αφορά την ασφάλεια των πολιτών. Η υποχρέωση, και συνοψίζω, είναι η λήψη θετικών μέτρων, η λήψη θετικών μέτρων προϋποθέτει κατ' αρχήν νομοθετικά μέτρα και κανόνες του παιχνιδιού. Διοικητικά μέτρα, η καλή οργάνωση και προετοιμασία της Αστυνομίας, και αν συμβεί κάποιο τέτοιο περιστατικό, από κει και πέρα η κατάλληλη έρευνα για τον καταλογισμό ευθυνών.

Νομίζω ότι πλησιάζουμε πλέον στο σημείο που θα απαντήσουμε στο ερώτημα: εν όψει αυτών των δεδομένων, «υπάρχει ή όχι δικαίωμα στην ασφάλεια»; Τον όρο δικαί-

ωμα στην ασφάλεια, ανακάλυψαν – συνήθως αυτό συμβαίνει – οι Γερμανοί. Οι Γερμανοί στις αρχές της 10ετίας του 1980, με πολύ νωπή ακόμη τότε την εμπειρία της τρομοκρατίας της Μπάαντερ Μάινχοφ και της τότε Rote Armee Fraktion. Το κράτος δεν είναι πλέον όπως ήταν, λέγανε οι Γερμανοί συνταγματολόγοι και άλλοι, διάσημοι καθηγητές. Λειτουργεί προστατευτικά και προληπτικά για τον πολίτη, τον οποίο θέλει να προφυλάξει από κάθε είδους απειλή. Είτε πρόκειται για περιβαλλοντικά ατυχήματα, είτε για επιδημίες, είτε για κρίσεις οικονομικές, είτε βέβαια για την εγκληματικότητα.

Τότε ήταν που ένας περίφημος Γερμανός κοινωνιολόγος ο Ούλριχ Μπεχ, είχε γράψει ένα βιβλίο που πολύ σχολιάστηκε, «Η Κοινωνία της διακινδύνευσης». Εν όψει αυτής της κοινωνίας της διακινδύνευσης, που έχει μεταφραστεί και στα ελληνικά και διδάσκεται, απ' ό,τι ξέρω και σε σχολές, συνάδελφος συνταγματολόγος, μίλησε τότε για κράτος προστατευτικό, και προληπτικό. Φυσικά, η κριτική η οποία ασκήθηκε σ' αυτές τις θεωρίες, είναι ότι λέγοντας ότι σκοπός του κράτους είναι αυτό, ουσιαστικά ο «μεγάλος αδελφός» μπαίνει στην καθημερινότητά μας. Δεν είναι δυνατόν να το αναγάγουμε τόσο έντονα ή τόσο ψηλά.

Εγώ συμμερίζομαι αυτόν τον προβληματισμό. Η δουλειά μου ως συνταγματολόγου είναι να βρίσκω πάντοτε την κρίσιμη ισορροπία σ' αυτό το σημείο, παρά το γεγονός ότι στην Ελλάδα είχαμε δειλή βέβαια, αλλά είχαμε, παρά ταύτα, χρήση του όρου «δικαίωμα στην ασφάλεια». Το είχε χρησιμοποιήσει η εισηγητική έκθεση του 2928/2001, δηλαδή του Αντιτρομοκρατικού νόμου του τελευταίου, που επέτρεψε την χρήση του DNA κλπ. για το οργανωμένο έγκλημα, το οποίο επεκαλείτο τη «σιγουρότητα», ήταν ο όρος που

χρησιμοποιεί, του Ρήγα Φεραίου, της διακήρυξης του 1797.

Η προσωπική μου γνώμη: η προσωπική μου γνώμη είναι ότι δικαίωμα στην ασφάλεια, ως τέτοιο, δεν υπάρχει. Υπάρχουν, εν τούτοις, τέσσερις διατάξεις του Συντάγματος, οι οποίες μιλούν για προστασία από το κράτος και κατ'επέκταση από την Αστυνομία. Ποιες είναι; Είναι το άρθρο 2 παρ. 1 για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια -το κράτος, λέει, σέβεται και προστατεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, είναι το άρθρο 5 -το κράτος προστατεύει τη ζωή, τιμή και ελευθερία, πάλι το ρήμα προστατεύει, το άρθρο 5.5 (καινούργια διάταξη) -ατομικό δικαίωμα στην υγεία, αυτό δεν το ξέρετε γιατί είναι πολύ καινούργιο και σας το διαβάζω γιατί έχει πολύ ενδιαφέρον η διατύπωση, «καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας», πάλι προστασία, της υγείας. Και φυσικά το άρθρο 17.1 που αναφέρεται στην ιδιοκτησία, δηλαδή το ίδιο, η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του κράτους.

Από αυτή την τριπλή υποχρέωση του κράτους, να λαμβάνει θετικά μέτρα, για να προστατεύει τη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα και την ιδιοκτησία, προκύπτει μία υποχρέωση για νομοθετικές ρυθμίσεις -παραπέμπω σ' αυτά που είπα για το Στρασβούργο- δηλαδή χρήση όπλων, διάλυση συναθροίσεων. Παρένθεση: ειδικά για τις συναθροίσεις, οφείλω να σας ομολογήσω και την ευθύνη και τη δική μας, που το παίζουμε πολύ εξυπνάκηδες μερικές φορές, οι πανεπιστημιακοί καθηγητές. Δεν έχουμε καταφέρει, ενώ έχει συγκροτηθεί επανειλημμένως ομάδα επιστημονική, να ψηφιστεί ένας νόμος για τις συναθροίσεις, από το 1974, από τη Μεταπολίτευση, δηλαδή. Με αποτέλεσμα, ακόμη ο ισχύων νόμος για τις συναθροίσεις και τη διάλυση των συναθροίσεων, να είναι ο χου-

ντικός, με τις αντισυνταγματικότερες διατάξεις του. Εκεί πράγματι, δεν έχουμε αναλάβει τις ευθύνες μας. Δηλαδή, μερικές φορές εν ονόματι μεγάλων ιδεών, δεν τις αναλαμβάνουμε τις ευθύνες μας. Είμαι έτοιμος να αποδεχθώ σ' αυτό το σημείο την ευθύνη μου.

Χρειάζεται, λοιπόν, το νομοθετικό πλαίσιο, και χρειάζονται φυσικά τα διοικητικά μέτρα τα οποία αφορούν την οργάνωση της Αστυνομίας, την εκπαίδευσή της κλπ. Πάλι μία μικρή παρένθεση, η πρώτη ομιλία που είχα κάνει ως νεαρός, 30άρης τότε, πανεπιστημιακός, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, Αστυνομικός Διευθυντής ήταν τότε ο κ. Ραυτόπουλος, θυμάμαι ακόμη το όνομά του, ήταν οι παραμονές της συγχωνεύσεως Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων. Και είχα τολμήσει, διαβάζοντας τι συμβαίνει σε άλλες χώρες, σ' αυτή την εισήγηση, να πω ότι η δημιουργία ενός ενιαίου Σώματος, 45-50.000 αστυνομικών υπαλλήλων, δεν είναι προφανές ότι είναι λειτουργικό. Μήπως ο ανταγωνισμός των δύο Σωμάτων δίνει κάποια λύση σε μερικά από τα προβλήματα που έχουμε; Φυσικά δεν έλαβα έκτοτε απάντηση.

Συνεπώς, υπάρχει το δικαίωμα στην ασφάλεια; Επαναλαμβάνω τη θέση από την οποία ξεκίνησα προηγουμένως. Είναι δυσκολοπροσδιόριστο. Δικαίωμα στην ασφάλεια, να μην αισθάνομαι άγχος, να αισθάνομαι ασφαλής, γυρίζοντας το βράδυ στο σπίτι, να υπάρχουν φώτα στο δρόμο, να υπάρχουν αστυνομικές περιπολίες, τα προφανή, αλλά ο άλλος, ο Χ, ο Ψ, ο Ω, τυχαίνει να... -άλλοι είναι αυτοί, καμιά φορά Γιάννη, λίγο χαιρέκακα, πρέπει να το ομολογήσουμε (σ.σ. υπονοεί την επίθεση που δέχτηκε από αγνώστους ο κ. Πανούσης) -πέτυχα μια μέρα το συνάδελφο Λυκουρέζο στην οδό Σκουφά. Από δω και κάτω λέει, δεν περπατάω, γιατί είναι προφανές ότι αρχίζουν τα Εξάρχεια, δεν μπορώ να πάω στα

Εξάρχεια. Ο καθένας επομένως την ασφάλεια για τον εαυτό του την προσδιορίζει διαφορετικά και είναι πολύ δύσκολο να αναγνωρίσουμε τέτοιο δικαίωμα.

Νομίζω ότι αφετηρία πρέπει να είναι η εξής: σκοπός του κράτους και της Αστυνομίας φυσικά, κατ' επέκταση, είναι η ειρηνική συμβίωση των πολιτών, εν ελευθερία. Και φυσικά, με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη δυνατή δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Δεν μπορείς να φτάσεις σ' αυτό το σκοπό χωρίς ασφάλεια. Δηλαδή, η ασφάλεια, αγαπητοί φίλοι, είναι το μέσον για την επίτευξη του σκοπού. Δεν μπορούμε να βάλουμε, κατά την προσωπική μου γνώμη, -όπως καμιά φορά γίνεται επιπολαιώς- η ελευθερία από τη μία μεριά, η ασφάλεια από την άλλη και το ένα πρέπει να υποχωρεί για το άλλο. Νομίζω ότι η σχέση είναι σκοπού προς μέσο. Σκοπός της δημοκρατικής πολιτείας φυσικά, είναι αυτή η ειρηνική συμβίωση εν ελευθερία, η οποία δεν μπορεί να επιτευχθεί, επαναλαμβάνω, χωρίς την ασφάλεια. Δηλαδή, η ασφάλεια είναι ο αναγκαίος όρος για να μπορέσουμε να ζήσουμε αξιοπρεπώς, σύμφωνα με όλα όσα λέει το Σύνταγμα, σαν ελεύθεροι και υπεύθυνοι άνθρωποι.

Αν τυχόν δεχθούμε, αγαπητοί φίλοι, αυτή την κατασκευή, αν δηλαδή δεχθούμε ότι η σχέση ελευθερίας και ασφάλειας είναι σχέση σκοπού και μέσου, θα έχει πολλές πρακτικές επιπτώσεις. Δεν είναι δηλαδή, μια θεωρητική συζήτηση αυτή που λέω, έχει πολλές πρακτικές επιπτώσεις. Οι πρακτικές επιπτώσεις αφορούν το βάρος της αποδείξεως. Κάθε φορά που λαμβάνονται θετικά μέτρα, που αποφασίζει η Αστυνομία να τοποθετήσει κάμερες γύρω από το τάδε κτίριο ή να περιπολεί γύρω από το τάδε σημείο, θα πρέπει να είναι σε θέση να αιτιολογήσει γιατί εισάγει αυτά τα πρόσθετα μέτρα, τα οποία

μοιραίο είναι φυσικά, να έχουν επιπτώσεις στην ελευθερία των πολιτών. Να το εξηγήσει, όμως, η Αστυνομία.

Το άλλο, και αυτή είναι η κατασκευή που έχω κάνει τώρα σε μία αγωγή κατά του ελληνικού δημοσίου για πλημμελή φύλαξη -θα σας πω το περιστατικό- διότι όταν αντίθετα κατηγορείται η Αστυνομία, το κράτος, ότι παρά το γεγονός ότι υπάρχουν αρκετές ενδείξεις δεν πήρε μέτρα, καλή ώρα σαν το MINION, τότε το βάρος της αποδείξεως έχει κατά τη γνώμη μου, αυτός που διεκδικεί σε βάρος του δημοσίου.

Ποιο είναι το παράδειγμα που είχα, και τελιώνω κ. Πρόεδρε. Στο Γαλάτσι, σε μία κάθετο της Κύμης, είναι ένα σκοτεινό κομμάτι του δρόμου, που έχουν συμβεί πολλά περιστατικά. Μία κοπελίτσα 23 ετών, προ ολίγου διαστήματος, γύριζε σπίτι της, βραδάκι, όχι σκοτάδι, και την παρέσυραν στο διπλανό παρκάκι και βιάστηκε, είχαμε βιασμό, καταγγελία κλπ. Κάναμε αγωγή αποζημιώσεως, μάζεψα από το ρεπορτάζ ότι στο συγκεκριμένο σημείο είχαμε πολλές φορές καταγγελίες για περιστατικά τέτοια, παρά ταύτα η Αστυνομία δεν είχε λάβει κάποια στοιχειώδη μέτρα, και διεκδικεί συνεπώς το θύμα αποζημίωση. Όταν λέω, λοιπόν, το βάρος της αποδείξεως, εννοώ ότι για μεν τη λήψη θετικών μέτρων, η Αστυνομία πρέπει να πει γιατί αυτά είναι αναγκαία, όταν αντίθετα, υπάρχει παράλειψη, ο παραπονούμενος, ο πολίτης, πρέπει να πει ότι υπήρχαν αρκετές ενδείξεις, σύμφωνα με τις οποίες η Αστυνομία όφειλε να ενεργήσει.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Νομίζω ότι ήταν πάρα πολύ ενδιαφέρουσα η εισήγηση, και δεν το λέω χάριν του «πρωτοκόλλου» και των καλών κανόνων ευγενείας, αποτελεί κατά τη γνώμη μου, ωστόσο, συμπλήρωμα της χθεσινής πα-

ρέμβασης του Προέδρου της Π.Ο.ΑΞΙ.Α., του κ. Γεωργατζή, στο Συνέδριο, το οποίο είχε τον τίτλο «Ελλειμματικές Πολιτικές Ασφάλειας». Πραγματικά, με τα επιχειρήματά του ο κ. καθηγητής ανέδειξε την ελλειμματική πολιτική που ακολουθείται στον χώρο των Σωμάτων Ασφαλείας, στον τομέα της εκπαίδευσης, της νομικής θωράκισης των αστυνομικών, αλλά και των πολιτών κλπ. Και νομίζω ότι είναι και το ερέθισμα να ακούσουμε το δικό σας προβληματισμό, κάποιες ερωτήσεις αν θέλετε, για όλα αυτά που ακούστηκαν. Θέλει κάποιος να ρωτήσει κάτι;

ΣΠΥΡΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ (Αστυνομικός Υποδιευθυντής): Έχω αρκετές ερωτήσεις για τον κ. καθηγητή, θα αρχίσω από το τελευταίο πράγμα που είπε, γιατί είπε αρκετά πράγματα. Μιλήσατε για κάμερες ασφαλείας. Γιατί το κράτος και η υπηρεσία μας δεν χρησιμοποίησε ποτέ ως όπλο τις κάμερες για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στο εξωτερικό.

N. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Κοιτάξτε, έχω και μία προσωπική, μεγαλύτερη ευθύνη, γιατί τότε αρχικά ήμουν μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων. Η ιδέα ήταν η εξής: μπήκαν οι κάμερες για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων. 260 κάμερες στην Αθήνα. Και με Βουλγαράκη Υπουργό Δημοσίας Τάξεως εκείνη την εποχή, περίπου χωρίς να ομολογείται ευθέως, λέμε «ε τώρα, δεν θα τις πετάξουμε, δεν θα τις αφαιρέσουμε». Προσέξτε, χωρίς κάποια στοιχειώδη μελέτη - τυχαίνει να είναι το σπίτι μου πίσω εδώ, στις παρυφές των Εξαρχείων, στην οδό Διδότου. Δεν είναι ένας δρόμος ο οποίος έχει κίνηση, εντάξει, περνάνε αυτοκίνητα, αλλά ποτέ δεν μπλοκάρει αυτός ο δρόμος. Για τον έλεγχο της κυκλοφορίας στην οδό Διδότου, θα βγείτε και θα μας πείτε ότι θα πρέπει να δι-

ατηρηθούν οι κάμερες που υπήρχαν εκεί, για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων; Εκεί, η Αρχή είπε, κάντε μας μία μελέτη καινούργια, πέστε μας αυτό το πράγμα και ευχαρίστως θα δούμε τι θα γίνει, όπως εν τέλει και έγινε. Για τις ιδιωτικές κάμερες, και αυτές περνούν από την Αρχή Προστασίας.

Τώρα, το ζητούμενο είναι η ρύθμιση του κ. Χατζηγάκη, την θυμάστε. Ότι οι κάμερες οι οποίες είναι τοποθετημένες στους μεγάλους άξονες, παίρνουν μπρος και αρχίζουν και λειτουργούν και καταγράφουν, έχοντας ικανότητες, σημειωτέον, πολύ εξειδικευμένες, με απόφαση του αρμοδίου Εισαγγελέα και όχι της Αρχής Προστασίας Δεδομένων. Σαν να βγάζει έξω την Αρχή Προστασίας Δεδομένων και την αρμοδιότητά της γύρω από αυτό το θέμα. Εκεί είναι που διατυπώθηκαν επιφυλάξεις, ότι με άλλα λόγια δεν είναι εκτός αρμοδιότητος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων η λειτουργία των καμερών, έστω και με απόφαση του Εισαγγελέα εκείνη την κρίσιμη στιγμή. Η Αρχή οφείλει να μπορεί να ελέγξει, αν και κατά πόσον υπήρξε σύννομη χρήση των συγκεκριμένων καμερών.

Με άλλα λόγια, επιτρέψτε μου να το πω λίγο στην καθομιλουμένη, η Αρχή, τουλάχιστον σε εκείνη την πρώτη φάση, πριν πει γιατί έχετε δικίο για κάποιες υπερβολές που έχουν γίνει τον τελευταίο καιρό, την τσαπατσουλιά του ελληνικού κράτους θέλησε να αντιμετωπίσει, και όχι το ζήτημα αρχής, ας το πούμε έτσι.

Με συγχωρείτε, θα αναφερθώ σε ένα περιστατικό, γιατί δεν είναι η πρώτη φορά που έχω έρθει στο κτίριο της ΓΑΔΑ -είχαμε έρθει τότε με τον κ. Δαφέρμο τον Πρόεδρο της Αρχής και είχαμε πάει στην Αντιτρομοκρατική. Όπως πιθανόν ξέρετε, δεν μπορεί στον Πρόεδρο της Αρχής Προστασίας Δεδομένων να αρνηθεί καμία ελληνική υπηρεσία πρόσβαση στο αρχείο της.

Θέλω να σας πω το περιστατικό να γελάσετε. Λέει ο κ. Δαφέρμος «για πάτα Δαφέρμος» και βγαίνει πράγματι ένα όνομα. Όπως μας εξηγεί ένας πάρα πολύ συμπαθής συνάδελφός σας, έχουμε, λέει, ένα αρχείο υποψηφίων θυμάτων και ένα αρχείο υπόπτων. Στα θύματα δεν υπήρχε. Στους ύποπτους, είχε κάποιον ξάδελφο μπερδεμένο κλπ.. Κάτι βγήκε, λέει εντάξει, το φαντάστηκα. Πάτα «Σημίτης», Πρωθυπουργός τότε ήταν ο κ. Σημίτης. Και τι βγαίνει; Ότι είναι ύποπτος, όχι θύμα, τρομοκράτης! Λέει, τι εννοείτε; Α, λέει είναι το παρελθόν, από την εποχή της δικτατορίας κλπ. Μα εδώ λέτε «Πρωθυπουργός». Είχε ενημερωθεί το αρχείο ότι ύποπτος τρομοκρατίας ήταν ο Πρωθυπουργός...

Αυτή την τσαπατσουλιά βασικά θέλησε να αντιμετωπίσει η Αρχή Προστασίας Δεδομένων τότε, και δεν το κάναμε θέμα τότε, έχουν περάσει πολλά χρόνια. Επί πρωθυπουργίας Σημίτη.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Να πει δυο λόγια ο Πρόεδρος, ο κ. Γεωργατζής.

Δ. ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ: Εγώ κύριε καθηγητά, σε συνέχεια αυτών που είπε ο συνάδελφος ο Σκλάβος, θέλω να υπενθυμίσω ότι είχαμε κάνει από τότε, όταν εσείς επισκεφθήκατε, όπως είπατε, τη ΓΑΔΑ επί πρωθυπουργίας του κ. Σημίτη, και ήταν ύποπτος και έγινε γνωστό σε 10 ανθρώπους αυτό, είχαμε κάνει κάποιες προτάσεις. Η έλλειψη αυτών -και χθες τα είπαμε- η έλλειψη συνέχειας και συνέπειας του κράτους, μας οδήγησε σε μερικά πράγματα τα οποία είναι τουλάχιστον για γέλια.

Είχαμε επίσης αναρωτηθεί και είχαμε απευθύνει και ερώτημα, να μας πούν όσοι ασχολούνταν με τα θέματα αυτά, τι γίνεται στην υπόλοιπη σύγχρονη Ευρώπη. Δεν ήταν κατ' ανάγκη θέσφατο ότι αυτό που γίνεται στην

Αγγλία, ή στη Γερμανία, ή στην Ιρλανδία, θα έπρεπε να γίνει κι εδώ. Θα ήταν όμως, σίγουρα, κάποια παραδείγματα πάνω στα οποία θα πατούσαμε εμείς, για να δούμε τι μπορεί να γίνει στην Ελλάδα.

Είπατε προηγουμένως για τα όπλα. Για τα όπλα, αυτόν τον περιβόητο νόμο τον Μεταξικό ή τον κατοχικό, τον είχαμε καταγγείλει σαν Ομοσπονδία. Επίσης, είχαμε ζητήσει εδώ και 20 χρόνια να αλλάξει ο νόμος και σας πληροφορώ και ενημερώνω, ότι και αυτός ο νόμος που έγινε, παρ'ότι ζητήσαμε και καταθέσαμε προτάσεις και ζητήσαμε να εισακουστούμε, δεν έγινε καμία από τις προτάσεις μας αποδεκτή. Ούτε καν μας καλέσανε σ' εκείνη την περιβόητη επιτροπή που έγινε, για να πούμε τουλάχιστον προφορικά τις απόψεις μας.

Και ερχόμαστε στη συνέχεια, να απολογούμαστε εσαεί οι αστυνομικοί, για όλα αυτά που γίνονται γύρω μας. Έχουμε ζητήσει εδώ και 10 χρόνια τουλάχιστον, να αλλάξει αυτός ο περιβόητος νόμος για τις συγκεντρώσεις – συναθροίσεις. Καλούμαστε, λοιπόν, να αντιμετωπίσουμε τη σύγχρονη πραγματικότητα, έναν σπλισμένο -δεν μιλάμε για τις ειρηνικές εκδηλώσεις, διαδηλώσεις, συναθροίσεις, μιλάμε γι' αυτές που καταλαβαίνετε όλοι- και έρχονται οι συνάδελφοί μας, σε κατά μέτωπο επίθεση από ανθρώπους που κουβαλάνε όπλα, και τους αντιμετωπίζουμε με ασπίδες. Ευχαριστώ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Κάποιος άλλος, άλλη ερώτηση;

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Μήπως όμως τρώμε τον χρόνο των συναδέλφων; Να τις μαζέψουμε μετά;

Δ. ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ: Θα συνεχίσουμε στον ίδιο ρυθμό. Εκτός αν υπάρχει πρόβλημα.

N. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Κανένα απολύτως.

A. ΠΑΜΠΙΚΙΩΤΗΣ: Είμαι Δ/ντής στα Ιωάννινα, είπατε ότι όλες οι περιπτώσεις που πήγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, ήταν καταδικαστικές για τη χώρα μας.

N. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Όχι όλες.

A. ΠΑΜΠΙΚΙΩΤΗΣ: Μήπως γνωρίζετε αν υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις από την Γερμανία, από την Ιταλία, από την Αγγλία ή μήπως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εξαντλεί όλη την αυστηρότητά του σε χώρες όπως είναι η Ελλάδα, μικρότερες, επειδή εκεί δεν μπορεί να κάνει κάτι;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Να συμπληρώσω πάνω σ' αυτό, αν μου επιτρέπετε, σχετικά με το συμβάν στο μετρό του Λονδίνου. Τι επιπτώσεις είχε και με ποιο νομοθετικό πλαίσιο εξετάστηκε η περίπτωση;

N. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Σίγουρα υπάρχουν καταδίκες και για άλλες χώρες. Η πιο σημαντική, και πράγματι έχετε δίκιο να το εγείρετε αυτό το θέμα, σε ένα θέμα που θα χαμογελάσετε τώρα, είναι η προληπτική κράτηση ενόψει δίκης. Σας λέω ένα παράδειγμα. Στη Γαλλία αυτό το συνταγματικό όριο 18μηνo maximum, που λέει το Σύνταγμα, σε ελάχιστες χώρες της Ευρώπης υπάρχει. Υπάρχει στην Ισπανία, δεν υπάρχει στη Γαλλία.

Τώρα χειριζόμαστε πάλι στο γραφείο μας -γιατί συμβουλευόμαστε και ξένους- να βοηθήσουμε κάποιον Βάσκο, ο οποίος δεν έχει δικαστεί στη Γαλλία, ενώ έχει συλληφθεί το 2005. Και είναι ακόμα κρατούμενος. Λοιπόν, ειδικά για τη Γαλλία, πάντως, σας διαβεβαιώ, ότι είχαμε κάποιες καταδίκες πολύ ξεγυρισμένες, ειδικά για βασανιστήρια και ξύλο στην

Αστυνομία. Δηλαδή, είχαμε πολλά τέτοια περιστατικά τον τελευταίο καιρό.

Για το Λονδίνο, προφανώς θα υπάρξει κάποια καταδίκη. Δεν ξέρω αν θα φτάσει μέχρι το Στρασβούργο, γιατί αυτό είναι συνάρτηση του τι θα πουν τα βρετανικά δικαστήρια. Θα αποζημιώσουν το θύμα ή την οικογένειά του ή όχι; Δεν είμαι σε θέση να σας απαντήσω, δεν το ξέρω.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Σχετικά με τα προηγούμενα και όσον αφορά θανάτους σε χώρες, ας πούμε πιο εξελιγμένες, πιο προχωρημένες νομικά ή εντός εισαγωγικών προστατεύουν το δικαίωμα της ασφάλειας και της ανθρώπινης ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 2 που είπατε, υπάρχουν περιπτώσεις...

N. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Πολλές, πολλές, βεβαίως.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: ...διότι εμείς σταθήκαμε σε έναν νόμο, όντως Μεταξικό, που δεν έπρεπε να είναι νόμος, γίνονται βελτιώσεις. Τι καθεστώς επικρατεί στις σύγχρονες Αστυνομίες, στις σύγχρονες χώρες.

N. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Τι να σας πω, δεν είμαι σε θέση να σας απαντήσω. Μόνο ένα περιστατικό θέλω να σας πω, μου το έλεγε ο φίλος Υπουργός Δημοσίας Τάξεως, ο κ. Χρυσοχοϊδης παλιότερα. Θα με διορθώσει όμως ο κ. Πανούσης, τα ξέρει καλύτερα αυτά.

Υπάρχει μία ευρωπαϊκή οδηγία, που λέει ότι όταν καταδικάζεσαι και πας φυλακή για πλημμέλημα, μπορείς να εκτίσεις την ποινή στη χώρα προέλευσης. Δηλαδή, αν ένας Σουηδός κάνει στην Ελλάδα ένα τροχαίο και πάει για λίγο φυλακή, μπορεί να ζητήσει να εκτίσει την ποινή του στη Σουηδία. Ξέρετε ότι κανένας δεν πάει; Διότι με τα χάλια που έχουν οι ελληνικές φυλακές, τις προτιμούν από τις χι-

λιάδες ώρες μαθημάτων κοινωνικής διαπαιδαγώγησης που τους κάνουν στη Σουηδία. Δηλαδή, αυτά είναι τα «καλά» της Ελλάδος...

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Το άσχημο πάντως φίλες και φίλοι, είναι ότι συνεχίζονται οι καταδίκες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, της χώρας μας, γιατί δεν συμμορφώνεται το ελληνικό κράτος. Έχει πολλά να κάνει, έχω την αίσθηση, σ' αυτόν τον τομέα και θα σας πω ένα απλό παράδειγμα. Αυτά τα περιστατικά που αναφέρθηκαν από τον κ. καθηγητή, δυστυχώς, δεν διδάσκονται στις Αστυνομικές Σχολές. Είμαι πεποισμένος ότι έπρεπε να αποτελούν αντικείμενο μελέτης, θα έπρεπε να αποτελούν αντικείμενο εκπαίδευσης. Οι ΕΔΕ, όλα αυτά τα πορίσματα, να μελετώνται ώστε να μην επαναλαμβάνονται τα ίδια λάθη. Μία ερώτηση ακόμα.

Ι. ΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Καθηγητά, εκτός από συνδικαλιστής, υπηρετώ στη Θεσσαλονίκη, στην Διεύθυνση Αστυνομικών Επιχειρήσεων. Όπως καταλαβαίνετε, τακτικά έχουμε να αντιμετωπίσουμε από ταραξίες των γηπέδων και αναρχικούς μέχρι ταραξίες όλων των ειδών. Λέμε για δικαίωμα στην ασφάλεια, δικαίωμα στην ασφάλεια έχουν όλοι οι πολίτες. Επομένως και ο αστυνομικός. Το λέω διότι πολλές φορές καλούμεθα να αντιμετωπίσουμε -και με την υποχρέωση που αναφέρατε σε κάποιο σημείο σχετικά με το να προστατεύσουμε και να προλάβουμε κάποια περιστατικά- εν τούτοις, καλούμαστε πολλές φορές να αντιμετωπίσουμε ανθρώπους οι οποίοι μας πυροβολούν, στην κυριολεξία, από απέναντι, είτε επιτίθενται με πέτρες, με μάρμαρα, με μολότοφ και με χίλια δυο άλλα, με σφεντόνες κλπ., και η αντιμετώπισή μας είναι πολλές φορές παθητική. Πείτε μας, λοιπόν, έχω δικαίωμα εγώ να προστα-

τεύσω τη ζωή μου, αφού το κράτος παρουσιάζει μία τεράστια έλλειψη στην προστασία του προς εμένα (δεν με εκπαιδεύει, δεν μου παρέχει τα απαραίτητα υλικοτεχνικά μέσα για να αντιμετωπίσω τους απέναντι); Μέχρι πού μπορούμε να φτάσουμε εμείς; Πώς θα αντιμετωπίσουμε αυτόν τον όχλο, από τους οποίους πάρα πολλοί συνάδελφοί μας έχουν τραυματιστεί σοβαρά και έχουν μείνει και στον τόπο είτε είναι ανάπηροι;

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Το βέβαιο είναι ότι τεχνικά δεν μπορώ να απαντήσω, αν και οφείλω να ομολογήσω ότι μία από τις μόνιμες απορίες μου είναι γιατί η τόσο συχνή χρήση χημικών και όχι νερού. Δηλαδή, οι αντλίες νερού ...

Ι. ΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ: Πώς θα τους αντιμετωπίσω;

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Εγώ δεν μπορώ να απαντήσω. Σας επαναλαμβάνω, μία από τις απορίες μου ήταν αυτή. Αλλά έχω την εντύπωση, ότι φυσικά έχει αλλάξει το κλίμα και αυτό είναι το πρώτο βήμα. Δηλαδή, αυτή τη στιγμή ο κόσμος σας καταλαβαίνει, πριν από 20 χρόνια δεν σας καταλάβαινε. Σας καταλαβαίνει και νομίζω ότι είναι έτοιμος ο κόσμος να δεχθεί και θυσίες, σε μία τέτοια δύσκολη εποχή, προκειμένου να βελτιωθούν οι προϋποθέσεις, να ασκήσετε τη δουλειά σας ανθρώπινα.

ΔΟΚΙΜΟΣ ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΣ: Αυτή τη βοήθεια θέλουμε από τους πανεπιστημιακούς. Καλή είναι η θεωρία, ελάτε και λίγο στο πεζοδρόμιο.

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Τώρα, αν μου βάλετε ερώτηση για το άσυλο, θα σας πω ότι εγώ ανήκω -ο κ. Πανούσης, θα τον ρωτήσετε, το δοκίμασε- εγώ ανήκω στην κατηγορία των Πανεπι-

στημιακών που δεν διεκδίκησαν ποτέ κάποιο πόστο, γιατί διερωτώμαι τι θα κάνω σε τέτοιες καταστάσεις. Εγώ για την κατάληψη, προσωπικά, για να απελευθερωθεί κάποιος, στα Προπύλαια, εκείνη την ημέρα, δεν θα μπορούσα να μη φωνάξω την Αστυνομία. Λοιπόν, λέω «άσε καλύτερα, μην αναλάβεις την ευθύνη».

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Λοιπόν, νομίζω ότι ολοκληρώνονται σιγά - σιγά οι ερωτήσεις για την πρώτη μας εισήγηση.

ΔΟΚΙΜΟΣ ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΣ: Δυο λόγια για τις κάμερες, έχουν τοποθετηθεί κάμερες οι οποίες κατέγραφαν την οδό Τοσίτσα και την κίνηση των εμπόρων ναρκωτικών, διότι είναι πολύ πιο σοβαρό να συλληφθούν οι έμποροι καθότι εκμεταλλεύονται το γεγονός ότι είναι πολλοί, άλλος κλέβει καταστήματα, άλλος πουλάει ναρκωτικά κλπ. Θεωρείτε ότι μπορεί να γίνει ευρεία χρήση των καμερών;

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Στο ιστορικό κέντρο μ' αυτό που γίνεται;

ΔΟΚΙΜΟΣ ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΣ: Θα μπορούσαν να τοποθετηθούν κάμερες επί ένα μήνα στην οδό Πανεπιστημίου, μετά επί ένα μήνα στην οδό Σωκράτους, για συγκεκριμένα εγκλήματα που τελούνται και που θέλει η Αστυνομία να παρακολουθήσει; Μπορεί να γίνει ευρεία χρήση αυτής της πρακτικής;

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Με κίνδυνο να σοκάρω, γιατί είμαι καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, λέω, χωρίς καμία επιφύλαξη, ναι! Για όνομα του Θεού, πρέπει να αναλάβουμε τις ευθύνες μας γύρω από αυτό το θέμα. Και τις αναλαμβάνω, όχι στην οδό Διδότου που δεν είχαμε καμία ένδειξη ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο, όπου

δήθεν μας εμφάνισαν ότι οι κάμερες των Ολυμπιακών Αγώνων θα μείνουν για την κυκλοφορία, αυτή την τσαπατσουλιά όχι. Αλλά στην οδό Σωκράτους και στην οδό Ευριπίδου, για όνομα του Θεού, είναι αυτονόητο.

Δ. ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ: Αν μου επιτρέπετε, για την Τοσίτσα, να έχετε στο μυαλό σας ότι στην οδό Τοσίτσα δεν μπορεί να γίνει με άλλο τρόπο επιχείρηση της Αστυνομίας. Η ιδιαιτερότητα του χώρου, το γνωρίζετε πολύ καλά, δεν επιτρέπει φυσική παρουσία συναδέλφου εκεί, με πολιτικά μιλάω πάντα. Ήταν λοιπόν «αναγκαίο κακό».

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Εγώ έλεγα ότι θα μου πείτε ότι σπάσανε τις κάμερες ή όχι;

Δ. ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ: Ήταν από την απέναντι μεριά και δεν φαινότουσαν.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Μία ερώτηση: πολλοί ιδιώτες, που έχουν ιδιωτικές κάμερες και καταγράφουν, όταν τους ζητάμε δεδομένα για εξιχνίαση εγκλήματος, παρουσιάζουν το πρόσχημα, αφού ρωτήσουν τους δικηγόρους τους, ότι «δεν σας τα δίνουμε διότι μπορούμε να κατηγορηθούμε στα δικαστήρια».

Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ: Μέσω Αρχής θα το κάνετε, όχι απευθείας. Μέσω Αρχής Προστασίας.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Νομίζω ότι εξαντλήσαμε το χρόνο, ξέρω ότι υπάρχουν πολλά ερωτήματα, θα μπορούσε να ανάψει η συζήτηση, να συνεχιστεί μέχρι το βράδυ, αλλά ο χρόνος μας πιέζει και θέλω αμέσως να δώσω τον λόγο στον κ. Πανούση, να αναπτύξει το δικό του θέμα, κατά πόσον η κρίση σχετίζεται με την εγκληματικότητα, και αμφίδρομα.

Γιάννης Πανούσης

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα

**«Φτωχοί και πλούσιοι, υπήρχαν πάντοτε.
Όμως, είχαν το αίσθημα του συνανήκειν κατοχυρωμένο»**

Να σας καλημερίσω κι εγώ με τη σειρά μου, να ευχαριστήσω για την πρόσκληση. Θα κάνω δυο τρεις επισημάνσεις και μετά θα μπω στο θέμα μου, μιας και ετέθησαν.

Το πρώτο ήταν ότι είχαμε έναν τρισυπόστατο Δεκέμβρη το 2008. Θέλουμε να μένουμε στο ένα σκέλος, δεν έχω καταλάβει γιατί. Είναι αυτονόητο ότι ένας θυμός, μία οργή, μπορεί να γεμίσει το δρόμο με παιδιά που θα περάσουν και κάποια στιγμή κάποια όρια. Αυτό είναι αυτονόητο, το είπε κάποια στιγμή και ο Νίκος ο Αλιβιζάτος.

Το δεύτερο σκέλος ήταν πλιάτσικο από ανθρώπους αποκλεισμένους κοινωνικά, οι οποίοι βρήκαν την ευκαιρία και προέβησαν σε κάποιες ενέργειες, ενοχλητικές μεν, αλλά θα λέγαμε ότι δεν είναι και το βασικό θέμα της πολιτικής εγκληματικότητας.

Το τρίτο είναι όμως, και αυτό δεν έχει φύγει από το μυαλό μας, ότι είχαμε την αίσθηση, και φοβάμαι ότι την έχουμε ακόμη πολλοί, και μπορεί να συνδέεται και με την οικονομική κρίση, ότι όταν το κράτος τίθεται σε αμφισβήτηση, δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα, για αναποτελεσματικότητα, για κατάχρηση εξουσίας κλπ. ότι τις πλατείες θα τις γεμίζουν οι πολίτες, η κοινωνία των πολιτών, με γαρύφαλλα θα τραγουδάει Θεοδωράκη. Είναι

λάθος! Το επόμενο οργανωμένο σύστημα μετά το κράτος, είναι οι μαφίες. Αν δεν το έχουμε καταλάβει αυτό, ότι η υπεραμφισβήτηση, όχι η κριτική, όχι ο δημοκρατικός έλεγχος, η υπεραμφισβήτηση των θεσμών του κράτους, της Δικαιοσύνης, της Αστυνομίας, των Πανεπιστημίων κλπ. οδηγεί πού ακριβώς; Στο ότι μία συνάντηση του κοινού εγκλήματος, της «τρομοκρατίας», μιας εξεγερμένης και τυφλής από πλευράς και νέων ανθρώπων αντίδρασης, θα οδηγήσει στο νόμο του Λυντς, δηλαδή δεν θα δικάζουμε. Ο καθένας θα έχει την πεποίθηση ότι αυτός έχει δίκιο και δεν χρειάζονται οι θεσμοί.

Άρα λοιπόν, το ζήτημα του τρισυπόστατου Δεκέμβρη, η Ελλάδα δεν είναι έτοιμη να το συζητήσει. Συζητάει το ένα μέρος, που βέβαια τα παιδιά, οργισμένα, κάνανε τις διαμαρτυρίες τους. Κάποια στιγμή, όμως, πρέπει να το δούμε κι αυτό, διότι τότε η διάνοηση έκανε πολύ μεγάλο λάθος. Αν κανείς θέλει να κάνει κακιούλες, πρέπει να πάρει τα πρωτοσέλιδα εκείνης της εποχής, συνάδελφοι καθηγητές, «η κοινωνική εξέγερση», «αρχίζουν οι νέες κολεκτίβες» κλπ. Απίθανα πράγματα ακούστηκαν και κανείς δεν είπε μετά από ένα χρόνο, «συγγνώμη βρε παιδιά, το ανέλυσα λάθος».

Όμως, η στρατολόγηση πολλών παιδιών,

που εκείνη την εποχή βγάζανε μία οργή, συν-πλην η ατιμωρησία, συν-πλην οι νοοτροπίες των γονιών, που τάχαμου δεν καταλαβαίνουν τίποτα, οδήγησαν στο να περάσουν απέναντι, διότι είναι άλλο πράγμα να σπας ένα τζάμι, είναι άλλο πράγμα να πετάς στη Μαγρίν και να καις, είναι άλλο πράγμα να σκοτώνεις, είναι άλλα πράγματα όλα αυτά. Όμως αυτά γίνονται και σταδιακά μέσα από τη στρατολόγηση. Πώς στρατολογούνται; Στη γωνία περιμένει ο τρομοκράτης ή ο κοινός εγκληματίας για να πάρει αυτά τα παιδιά, να τα φέρει στην άλλη φάση.

Το δεύτερο ζήτημα που ήθελα να πω, είναι ότι υπάρχει στην Ελλάδα μια αμφιθυμία ανάμεσα στην απουσία και στην υπερπαρουσία των αστυνομικών. Δεν έχουμε βρει ισορροπία και δεν θέλουμε να πούμε και ορισμένα πράγματα, σχεδόν αυτονόητα. Ότι με τα χίλια βάσανα που έχει μία Αστυνομία, που έχει και μία Δικαιοσύνη, και ένα Πανεπιστήμιο, για να μη νομίζετε ότι υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος στόχος, στοχοποίηση, είναι θεσμός της δημοκρατίας και κατά βάση είναι και προστασία του φτωχού. Ο πλούσιος έχει body guard, θωρακισμένη Μερσεντές, κλπ.

Άρα λοιπόν, αυτή η ιστορία «μπάτσοι – γουρούνια – δολοφόνοι» και η κοινωνική απομόνωση και η χαμηλή αυτοεκτίμηση, από την άλλη μεριά, των αστυνομικών, που την αφήσαμε να γίνει μετά το 2008, εντάξει, αλλά δεν μπορεί να μιλάμε με όρους του Εμφυλίου σ' αυτή τη χώρα. Δεν μπορεί 60 χρόνια μετά, να μιλάμε με όρους του Εμφυλίου, ότι θα με παρακολουθήσουν και θα με συλλάβουν και θα με εκτοπίσουν κλπ. Αυτά καλά είναι να τα ξεπεράσουμε. Όχι να ξεπεράσουμε την Ιστορία μας, αλλά δεν είναι δυνατόν να μιλάμε με τέτοιους όρους το 2010.

Το επόμενο που θέλω να σχολιάσω, είναι για τις κάμερες. Καλά θα ήταν να κάνουμε

μια συζήτηση ιδιαίτερη. Διότι εμπεριέχουν πέραν των συνταγματικών και αντιεγκληματικών προβλημάτων, πολλή υποκρισία. Κόμματα έχουν κάμερες σε όλα τα γραφεία τους, δικηγόροι, γιατροί, κοσμηματοπωλεία, αεροδρόμια, πρεσβείες, όλη η Ελλάδα είναι μία κάμερα και αν βάλεις μία κάμερα στο δρόμο, ξαφνικά όλα τα ανακλαστικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας γεννιούνται.

Είναι άλλο πράγμα ο δημοκρατικός έλεγχος, που είμαι υπέρ, και αν θέλετε, εγώ έχω γράψει και ότι είμαι υπέρ ενός Εθνικού Συμβουλίου Αστυνομίας και Αστυνόμησης, με εκπροσώπους των κομμάτων, του Συνηγόρου του Πολίτη, που να ελέγχουν τα όρια του συστήματος. Είναι άλλο πράγμα η σκοπιμότητα, η αναλογικότητα κλπ, και είναι άλλο πράγμα η υποκρισία που υπάρχει σε σχέση με τις κάμερες. Αλλά αυτό είναι ένα θέμα που θέλει πολλή συζήτηση. Απλώς θα θυμίσω σε όλους -το ξέρετε βέβαια- ότι ο περίφημος Όργουελ και ο Μεγάλος Αδελφός, δεν συνελήφθη από τις κάμερες, τον κατήγγειλε ο φίλος του, ο πλαινός του. Σας θυμίζω δηλαδή, γιατί μιλάμε συνέχεια για τον Μεγάλο Αδελφό, κάθισα και το ξαναδιάβασα, γιατί το είχα διαβάσει πιτσιρικάς. Τελικά, ο πλαινός του τον κάρφωσε και όχι το σύστημα του Μεγάλου Αδελφού.

Και κάτι ακόμα επ' αυτού. Όταν έχεις κρίση εμπιστοσύνης στη Δημοκρατία σου, όλα είναι καχύποπτα, τι να συζητήσεις τώρα; Υποπτεύομαι τον πλαινό μου, υποπτεύομαι τον αστυνόμο, τον δικαστή. Πώς ζεις όμως σε ένα σύστημα που θεωρείς ότι όλοι είναι ύποπτοι, όλοι οι θεσμοί είναι διαλυμένοι, δεν έχεις άλλη απάντηση, ποια είναι η απάντηση; Ο λαός θα δικάσει, με ποια έννοια; Θα μαζευτεί όλος ο λαός στο Σύνταγμα και να δικάσει; Ποια είναι η έννοια η άλλη;

Θέλει λίγο προσοχή λοιπόν, τι είναι η κρι-

τική. Νομίζω ότι έχουμε δείξει τι πάει να πει κριτική και αν θέλετε και ευθύνη, και αν θέλετε και τίμημα για όλα αυτά. Είναι άλλο πράγμα «απαξιώνω το σύστημα» και δίνω την αίσθηση σε έναν άνθρωπο ότι ο ίδιος είναι νομοθέτης, δικαστής και εκτελεστής. Δηλαδή, το έχω ζήσει, πας και μιλάς σε νομικούς «τι είναι έγκλημα», και ο καθένας έχει μία άλλη άποψη. Στην Ελλάδα έχουμε έντεκα εκατομμύρια απόψεις. Δικαιώματα, δίκαια. Δεν συμφωνούμε, έχουμε σπάσει το κοινωνικό συμβόλαιο. Αν έχουμε σπάσει το κοινωνικό συμβόλαιο, τι να συζητήσουμε για τα υπόλοιπα; Αν δεν πιστεύουμε, δηλαδή, σε τίποτα, χωρίς να λέμε ότι θα το διορθώσουμε, θα το αλλάξουμε, θα το ανατρέψουμε, με τις δημοκρατικές διαδικασίες, φαντάζομαι, τότε όλα τα άλλα είναι περιττά.

Γι' αυτό επιμένω ότι δεν υπάρχει δημοκρατία, ελευθερία και κοινωνία, χωρίς όρια. Όποιος πιστεύει ότι είναι χωρίς όρια, δηλαδή παίζεις μόνος σου και ό,τι ήθελε προκύψει, έχει κάνει πέραν των συνταγματικών, θεωρητικών και άλλων λαθών, και ένα βασικό λάθος. Ότι έχεις δύο όπλα, έχουν δέκα. Έχεις καλάσνικοφ, έχουν τανκς. Έχεις τανκς, έχουν αεροπλάνα. Δηλαδή, αν μπεις στη λογική της διεκδίκησης του δίκιου σου, -εγώ σας λέω που έχεις δίκιο πράγματι, που δεν έχουν όλοι δίκιο και πάντα-, δια της βίας, (το κομμάτι που είπε ο Νίκος), πρέπει να ξέρεις ότι πάντα υπάρχει ένας ισχυρότερος. Τη στιγμή που δεν είναι λαϊκή επανάσταση, τη στιγμή που είναι αυτός ο τρόπος λειτουργίας.

Άρα, πρέπει να συμφωνήσουμε στο σχολείο, στο Πανεπιστήμιο, στη γειτονιά, στην πλατεία, στον συνδικαλισμό, ότι η δημοκρατία έχει όρια. Να τα βάλετε όπου θέλετε. Μπορούμε να το βάλουμε το όριο εδώ, εδώ, εδώ, αλλά από τη στιγμή που θα το βάλουμε, ας το τηρήσουμε. Αυτό το πράγμα, να

μη βάζουμε όρια και ο καθένας να πιστεύει ότι το δικαίωμα στη διαφορά ή το δικαίωμα στην αντίδραση, στην αντίσταση, το βγάζει έξω από οποιοδήποτε πλαίσιο, αυτό είναι η καταστροφή που έχουμε κάνει. Και δι' αυτού μπαίνω και στο θέμα.

Θα μπορούσε κανείς να δει την πρώτη επίπτωση -είναι μία θεωρία αυτή άλλωστε, πολύ παλιά- της οικονομικής κρίσης σε σχέση με την εγκληματικότητα. Είναι η λεγόμενη ανομία, αλλά ανομία γαλλικής κατασκευής και όχι αμερικάνικης, όπως είναι του Μέρτον. Τι λέει αυτό; Λέει ότι όταν έχουμε μία αιφνίδια αλλαγή του στάτους μας, εκεί δηλαδή που ζούσαμε μία κανονικότητα με έναν τρόπο, ξαφνικά κάτι συμβαίνει, αλλάζει, οι παλιές αρχές δεν ισχύουν, τα καινούργια πρότυπα δεν έχουν εμπεδωθεί, έχεις χάσει τα όρια λοιπόν, ανάμεσα στο δίκιο και στο μη δίκιο. Παράδειγμα, σεισμός στην Αιτή που είχαμε το καλοκαίρι. Βλέπεις ανθρώπους κανονικούς, καθημερινούς, να μπαίνουν μέσα, να κάνουν πλιάτσικο και να αρπάζουν τηλεοράσεις κλπ. Αυτός ο άνθρωπος ήταν νομοταγής σε όλη του τη ζωή. Γιατί; Έσπασε κάτι! Μπορεί να το δείτε σε έναν σεισμό, μπορεί να το δείτε πιθανόν αν αύριο σας έλεγαν ότι κατεβαίνουν Αρειανοί. Όλα τα όρια που έχουμε, λοιπόν, σε μία κανονικότητα, όταν σπάνε και οι συνθήκες της ζωής αλλάζουν, δεν μπορείς να ρυθμίσεις με τις παλιές αρχές το νέο σύστημα. Έτσι έχουμε μία διευρυμένη κοινωνική απειθαρχία.

Στην Ελλάδα δεν είχαμε ανάγκη από την οικονομική κρίση για να το έχουμε αυτό, με μια γενικευμένη ανομία του τύπου «όλα επιτρέπονται», «όλα συμψηφίζονται», «όλα συγχωνεύονται». Και είναι γνωστό ότι η ισορροπία μας η κοινωνική στηρίζεται στον συμψηφισμό των ανομιών, «παρανομείτε;», «παρανομώ». Δεν καταγγέλλει ο ένας τον

άλλον, αλλά τα συμψηφίζουμε κάποια στιγμή. Το βλέπετε και πολιτικά. Δεν είχαμε ανάγκη την οικονομική κρίση. Έτσι κι αλλιώς ζούμε με έναν τρόπο, παρκάρουμε με έναν τρόπο, μιλάμε με έναν τρόπο, συμπεριφερόμαστε με έναν τρόπο, διδασκόμαστε ή διδάσκουμε με έναν τρόπο.

Άρα λοιπόν, απλώς η κοινωνική απειθαρχία, μέσα σε συνθήκες και του 2008 και της οικονομικής κρίσης, αγιοποιήθηκε. Ξέρετε, κάθε τι που είναι κόντρα σε έναν κοινωνικό κομφορμισμό, δεν είναι αναγκαστικά και επαναστατικό. Μπορεί να είναι χειρότερο. Δεν είναι δηλαδή κάθε τύπος που είναι κόντρα σε έναν καθωσπρεπισμό ή σε ένα κανονιστικό πλαίσιο, ότι είναι και επανάσταση, ότι αυτό που φέρνει είναι το καινούργιο. Μπορεί να είναι το πιο παλιό απ' αυτό, έτσι δεν είναι;

Οι άλλες δύο επιπτώσεις, μας ενδιαφέρουν ίσως και περισσότερο, γιατί εκτός από κρίση στρατηγικής ιδεολογίας σ' αυτή τη χώρα, έχουμε και ένα άλλο πρόβλημα, έχουμε μία κρίση ορθολογισμού. Φοβάμαι ότι σε λίγο θα λέμε ότι μετά την Πέμπτη θα συζητήσουμε αν έρχεται η Παρασκευή, θα το συζητήσουμε. Δεν περάσαμε από τον Διαφωτισμό σ' αυτή τη χώρα, τα ξέρει ο Νίκος καλύτερα από μένα, αλλά εν πάση περιπτώσει, ένα *minimum* ορθολογισμού πρέπει να κρατήσουμε, διότι αλλιώς δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε.

Και στο επιστημονικό πεδίο, δεν είναι δυνατόν να ακούω σήμερα από συναδέλφους, από εγκληματολόγους, ότι αφού υπάρχει φτώχεια, να μην κλέψει ο φτωχός; Αυτό δεν βγαίνει από έρευνες, δεν βγαίνει από κοινωνική εμπειρία, δεν βγαίνει από πουθενά. Ότι αν έχουμε στη χώρα μας ένα εκατομμύριο ανέργους, έχουμε στη χώρα μας ένα εκατομμύριο δυνάμει κλέφτες, ας πούμε, ή δυνάμει εγκληματίες.

Πράγματι, μπορούμε να δούμε το έγκλημα σε περιόδους οικονομικής κρίσης από

τα κάτω, και να το δούμε και από τα πάνω. Αλλά πρέπει να δούμε τους όρους κάτω από τους οποίους μεταφέρεται από το γενικό στο ειδικό και από το ειδικό στο ατομικό. Απλά πράγματα! Ας πούμε ότι η οικονομική κρίση αφορά 11 εκατ. Έλληνες. Ας πούμε ότι σε ένα κοινωνικό στρώμα, σε μία περιοχή, η κρίση είναι πιο δυνατή και αφορά 10.000 εργαζόμενους ή κατοίκους. Απ' αυτούς, ο Νίκος, η Μαρία και ο Γιώργος θα εγκληματήσουν, άρα πώς περάσαμε από το γενικό των 11 εκατ. στο ειδικό των 10.000 και στον Νίκο, τον Γιώργο και τη Μαρία; Πώς έγινε αυτό το πέρασμα;

Αυτό είναι το πρόβλημα της εγκληματολογίας, που δεν μπορεί να είναι σαφής, όπως είναι οι αποφάσεις των δικαστηρίων, και που προσπαθεί να διερευνήσει κωδικούς ή διαδρομές που δεν είναι τόσο ορατές και τόσο εύκολες.

Έχουμε ένα θέμα βέβαια, της κοινωνίας των δύο τρίτων, που τελικά γίνεται του ενός τρίτου, δηλαδή η κοινωνία ήταν 1/3 βολεμένοι, 1/3 χαμένοι και 1/3 ανασφαλείς, εμείς. Οι ανασφαλείς θέλανε να γίνουν βολεμένοι, αλλά μάλλον πάνε προς την άλλη κατηγορία, προς τα κάτω, δηλαδή πέφτει το σύστημα. Έχουμε ένα ζήτημα κοινωνικού δαρβινισμού, δηλαδή ο κοινωνικός δαρβινισμός -όποιος ζήσει παιδιά- θα οδηγήσει σε κοινωνικό δαρβινισμό με διάφορες επιπτώσεις, μία από τις οποίες είναι το να στραβοκοιτάμε ο ένας τον άλλον, το να αρχίζουμε να αλληλοκαρφωνόμαστε, το να αρχίζουμε να διαμορφώνουμε όρους, -εδώ να δεις-, της μεταξύ μας κοινωνίας της επιτήρησης και όχι την κοινωνία της επιτήρησης των καμερών.

Και από την άλλη μεριά, δεν είναι αντικείμενο πολιτικής αυτό, εμφανίζεται μία αγωνία από τη μεριά των πολιτών και μια λογική διαχείρισης ή επιδιαιτησίας, από τη μεριά της εξουσίας, η οποία έχει πάρει την κοινωνία ως

μία επιχείρηση και την μετράει με αριθμούς. Λες και μπορεί να υπάρχει ανάπτυξη με δυστυχημένους ανθρώπους.

Δημιουργείται λοιπόν ένα βασικό ηθικό ερώτημα, πώς πρέπει ένας άνθρωπος να ζει, ή εν πάση περιπτώσει, ποιο είναι το αξιοπρεπώς ζειν όλων των μελών μιας κοινωνίας. Από την άλλη μεριά, ένα κομμάτι των βολεμένων δεν τους ενδιαφέρει αυτό το θέμα. Ποια συνάρτηση μπορεί να έχει κάποιος, ο οποίος ζει σε έναν πύργο, σε κάποιο μέρος της Αθήνας, με κάποιον που ζει στον Ασπρόπυργο; Δεν θα συναντηθούν ποτέ αυτοί οι δύο και δεν ενδιαφέρονται, ούτε από άποψη αλληλεγγύης, ούτε από άποψη ισότητας.

Από την άλλη μεριά, έχουμε σιγά-σιγά φύγει όμως, από αυτό που θα λέγαμε σχετική φτώχεια, και πάμε στην εξαθλίωση, που είναι δύο τελείως διαφορετικά ζητήματα. Δηλαδή, η σχετική φτώχεια, που εν μέρει ακουμπάει τον κοινωνικό αποκλεισμό, δηλαδή την αδυναμία του συμμετέχειν στα κοινωνικά πράγματα, δεν είναι το θέμα να έχεις 1000 ευρώ και να μπορείς να ζήσεις, να φας δηλαδή και να έχεις ένα σπίτι, είναι και να πας κανένα θέατρο, να πας καμιά εκδρομή, να διαβάσεις καμιά εφημερίδα, να πάρεις και κανένα βιβλίο, αλλιώς είναι σαν να ζεις σε άλλον αιώνα. Μοιάζει λοιπόν αυτή η εξαθλίωση στον χώρο της εργασίας να πετάει έξω από τη ζωή, και όχι έξω μόνο από τη δουλειά, κάποιες ομάδες ανθρώπων.

Βέβαια, πρέπει να ξέρουμε ότι η ευτυχία σε συνθήκες φτώχειας, είναι αυταπάτη. Ο Αριστοτέλης είχε πει ότι η Δημοκρατία είναι το πολίτευμα στο οποίο κυβερνούν οι φτωχοί, αλλά δεν εννοούσε φτωχούς – φαντάσματα, ούτε στρατιές ανέργων, δεν εννοούσε αυτό. Και σήμερα, και αυτό θέλω να το κρατήσουμε, φτωχός δεν είναι ένας πλούσιος με λιγότερα λεφτά, είναι ένας άλλος άνθρωπος. Που

κατά βάση -και εδώ είναι το πρόβλημα της κοινωνικής επίπτωσης μιας οικονομικής κρίσης- αυτή η εισοδηματική φτώχεια, η έλλειψη πόρων, οδηγεί σε μία ανθρώπινη φτώχεια, με την έννοια της άρνησης των κοινών αξιών.

Φτωχοί και πλούσιοι, υπήρχαν πάντοτε. Όμως, είχαν το αίσθημα του συνανήκειν. Εμείς οι παλιότεροι, βλέπαμε τις ταινίες τις ελληνικές υπήρχε, η αυλή όπου ο καθένας μοίραζε τη φτώχεια του και την χαρά του με τον πλαινό του, υπήρχε η κουλτούρα του φτωχού. Αυτό έχει τελειώσει. Σήμερα ο φτωχός θέλει να επιβιώσει μόνος του, δεν θέλει να ζήσει με τον πλαινό του μαζί. Και εν πάση περιπτώσει, αρχίζει να μην πιστεύει σε κοινές αξίες, σε κοινή πορεία, σε κοινή μοίρα. Η Ελλάδα δηλαδή είναι μία χώρα που ζούμε όλοι, αλλά ζούμε σε διαφορετικούς κόσμους, σε ίδια χώρα αλλά σε διαφορετικούς κόσμους. Αυτό συμβαίνει και στην Αθήνα, στην ίδια πόλη αλλά σε διαφορετικές συνθήκες, δηλαδή μία πόλη κομμένη στα τρία ή στα τέσσερα.

Αυτό τι σημαίνει; Σημαίνει ότι έλλειψη αλληλεγγύης δεν έχουμε, την αποτυχία την χρεώνουμε σ' αυτούς, «ας εύρισκες καλύτερο τρόπο να σώσεις το κεφάλι σου». Υπάρχει η θεωρία του μηδενικού αθροίσματος, «ό,τι χάνω εγώ, κερδίζει ο άλλος», και έτσι σιγά-σιγά, οι φτωχοί ζουν σε μια κοινωνία διακινδύνευσης, που όμως οι κίνδυνοι δεν είναι δημοκρατικά κατανοημένοι, ούτε ίσοι. Άλλος παράγει τον κίνδυνο και άλλος τον υφίσταται τον κίνδυνο. Δεν είναι δηλαδή ότι οι κίνδυνοι είναι οι ίδιοι. Δεν κινδυνεύουμε όλοι το ίδιο από το έγκλημα, δεν κινδυνεύουμε όλοι το ίδιο από την ανεργία, από το περιβάλλον, είναι τελείως διαφορετικά τα πράγματα.

Έτσι λοιπόν, σιγά-σιγά, αρχίζει μία ομάδα συνανθρώπων μας, να αποκτά πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση και να πείθεται ότι θα βρει έναν

δικό της δρόμο για να επιβιώσει. Και πολλές φορές, αυτός ο δρόμος είναι το έγκλημα. Τα εγκλήματα επιβίωσης είναι μπροστά μας! Τηρουμένων των αναλογιών, θα γεμίσουμε με Γιάννηδες Αγιάννηδες. Διότι υπάρχει μία λογική ηθικής εξουδετέρωσης της πράξης, ότι το κάνουν όλοι, ότι δεν μπορείς να ζήσεις αλλιώς, ότι άλλοι είναι οι άδικοι. Και δεν έχουν άδικο αυτοί που το λένε, απλώς δεν είναι η πόρτα από εκεί, με την ατομική παράνομη συμπεριφορά δεν λύνουμε κανένα πρόβλημα. Και το βλέπετε αυτό. Πάτε στον μπακάλη και σας κλέβει στο ζύγι, και όταν του λες «ρε συ, επ! κυρ Μήτσο, τι είναι αυτό»; Σου λέει «εδώ κλέβει η Siemens, εμένα βρήκες;»

Δεν μπορεί να συμψηφίζουμε, δεν είναι η ατομική παρανομία τρόπος να καταδικάζουμε τη Siemens, ή τη διαπλοκή, ή τη διαφθορά. Διότι αλλιώς, επαναλαμβάνω, πάμε σε μία μη ρυθμισμένη ζούγκλα, και ο καθένας ό,τι μπορεί να κάνει.

Πάμε λοιπόν σε μία κοινωνική πόλωση, μ' αυτά και μ' αυτά, από τα εγκλήματα από τα κάτω, όπου θα έχουμε μία ποινικοποίηση της φτώχειας, γιατί εκ των πραγμάτων ο φτωχός κάπως θα κουνηθεί για να επιβιώσει, θα έχουμε μία αύξηση της καταστολής, μία αύξηση της έννοιας του επικινδύνου, και τελικά, αντί να κάνουμε πόλεμο κατά της φτώχειας, θα κάνουμε πόλεμο κατά των φτωχών. Και αυτό, νομίζω, είναι λάθος.

Αναζητούνται κοινές αξίες. Να σας πω κάτι; Εμένα, όταν έχουμε μία αύξηση εγκληματικότητας ποσοτική, ακόμα και ποιοτική, δεν με τρομάζει τόσο, όσο το να δω να διαμορφώνονται ποινικές αντιαξίες. Δηλαδή, στις παρυφές των μεγαλουπόλεων, στο εξωτερικό, που ζουν εξαθλιωμένοι, διαλυμένοι, μετανάστες κλπ, εκεί το να κλέψεις και να σκοτώσεις δεν το θεωρούν στον κώδικα της ηθικής τους, έγκλημα. Είναι άλλο πράγμα να εγκληματή-

σεις, γνωρίζοντας ότι είναι παράνομο και δεν πρέπει, αλλά τι να κάνουμε, και είναι άλλο πράγμα να εγκληματείς, νομίζοντας ότι είναι δικαίωμα, διότι δεν υπάρχει άλλη πόρτα.

Αυτό στην Ελλάδα αν έρθει, αν ανατρέψουμε δηλαδή, τον κώδικα των ηθικών ορίων -το καταλαβαίνω- θα πει κάποιος «η ηθική είναι των ομοίων, άλλη η ηθική των πλουσίων, άλλη η ηθική των φτωχών», αλλά ζούμε στον ίδιο χώρο. Πρέπει να δούμε πού θα κρατήσουμε την ισορροπία, διότι διαφορετικά, σε ένα δαρβινικό ανταγωνισμό επιβίωσης, τίποτα δεν μπορεί να μείνει όρθιο. Και ούτε αυτοί που δικαιολογημένα πιθανόν, θα αρνηθούν το θύμα, «πλούσιος ήταν, και τι έγινε;»

Συνηθίζω να λέω φαινόμενα που βρήκαμε στην Νοτιοαφρικανική Ένωση μετά το apartheid. Πολλοί μπορεί να το έχουν ακούσει, γιατί το λέω συχνά αυτό το παράδειγμα, που σταματάει ο λευκός γιατί έχει φανάρι, τρώει σάντουιτς, αφήνει το σάντουιτς για να αλλάξει ταχύτητα, ανοίγει ο μαύρος την πόρτα -δεν είναι ρατσιστικό αυτό που λέω, μη εκληφθεί στραβά- στον σκοτώνει και παίρνει το σάντουιτς και τρώει. Και τον ρωτάνε, «γιατί αδελφέ τον σκότωσες, αφού ήταν σταματημένος, αφού είχες όπλο, τι αξίζει η ζωή του;» «Η ζωή μου στο Σοβέτο άξιζε; Γιατί αξίζει η ζωή αυτού του;»

Άρα, εκεί πάμε σε έναν άλλο τρόπο να χειριστούμε τα πράγματα. Δημιουργία δηλαδή εγκληματικών αντιαξιών -ας το πούμε έτσι- που είναι πάρα πολύ δύσκολο να ελεγχθούν από οποιονδήποτε.

Άρα λοιπόν, για να έρθω κι εγώ λίγο στο ζήτημα της ασφάλειας, χρειαζόμαστε μια εμπιστοσύνη του φτωχού πολίτη στην Πολιτεία, μια κοινωνική προστασία, μη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού. Ξέρετε, η Αστυνομία σε 5, 10, 20 χρόνια, δεν είναι και το θέμα αυτό, θα βρει μια ισορροπία. Αν σπάσει ο κοινω-

νικός ιστός, δεν ράβεται εύκολα, αυτό να το θυμόμαστε όλοι. Θέλουμε θετικές ελευθερίες, αμυντικές θωρακίσεις των κοινωνικών δικαιωμάτων, δηλαδή ένα κοινωνικό κεκτημένο. Τι πάει να πει σήμερα, δηλαδή, ασυμπίεστα δικαιώματα του ανθρώπου; στέγη, τροφή, εργασία, αλλιώς τι ακριβώς μιλάμε για το άρθρο 2 και το 5 του Συντάγματος; Δηλαδή άμα δεν έχεις πού να κοιμηθείς, δεν έχεις να φας, βρέχει, χιονίζει, δεν έχεις δουλειά, τι ακριβώς είναι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η ανθρώπινη αξία;

Αρα λοιπόν, εγκλήματα επιβίωσης θα έχουμε, εγκλήματα από τα κάτω. Θα έχουμε, αύξηση της πορνείας, αύξηση της κατάθλιψης, αύξηση της επαιτείας, τα βλέπετε λίγο πολύ αυτά. Και παιδική πορνεία, δεν έχουμε πορνεία επειδή όλες οι γυναίκες και όλα τα παιδιά αποφάσισαν να εκπορνευθούν, θα είναι ένα συμπλήρωμα των εισοδημάτων, αποθηκοποιημένο.

Τώρα λέμε εγκλήματα business, εγκλήματα κερδοσκοπίας. Μη νομίζουμε ότι μέσα σ' αυτή την κρίση κάποιοι λένε, εντάξει, να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλον κλπ. Είναι δεδομένο ότι τα εγκλήματα που λέμε, των λευκών κολάρων, τα εγκλήματα των εταιρειών εγκλήματος, επιχειρηματική μαφία, με δικούς της οικονομικούς, διοικητικούς, κοινωνικούς διαύλους, με παράνομη δράση που γίνεται business ή με business που γίνονται παράνομες, με κατάκτηση της οικονομικής ισχύος, αυτό που λέμε τα εγκλήματα υψηλού καπέλου, ή τα εγκλήματα των ισχυρών, δεν πρόκειται να τελειώσουν ποτέ.

Όπως ξέρετε, οι μαφίες είναι πολυεθνικές εταιρείες, σκέφτονται σαν τον επενδυτή, είναι επένδυση το έγκλημα. Πέραν του ότι ό,τι βγάζουν παρανόμως, το επενδύουν νομίμως. Πολλές ταινίες που βλέπουμε στο σινεμά, υπερπαραγωγές του Χόλιγουντ, από πίσω

είναι το μαύρο χρήμα της μαφίας. Πολλές χώρες, εγχώριες, εξωχώριες, κινούν τέτοια χρήματα, γι' αυτό υπάρχουν και αυτές οι οικονομικές ανθήσεις.

Βέβαια, εδώ θέλω να πω κάτι. Δεν μπορεί να λειτουργήσει οργανωμένο έγκλημα χωρίς πολιτική διαφθορά, τελεία! Δεν γίνεται. Μπορεί κάποιος από μας να κάνει ένα έγκλημα πάθους, συγκυρίας, κατάστασης, αλλά για να κάνεις οργανωμένο έγκλημα, διακίνηση δηλαδή γυναικών, ναρκωτικών, όπλων κλπ, θέλει διαφθορά. Και στη διαφθορά δεν έχουμε συμφωνήσει ως τώρα, τι είναι διαφθορά. Η μικρή, η μεγάλη, η άσπρη, η γκριζα, η μαύρη; Πάντα διαφθορά είναι η διαφθορά του άλλου, δεν είναι η δική μας. Αυτή νομιμοποιείται σιγά-σιγά, διότι το πρόβλημα δεν είναι αν έχεις διεφθαρμένους. Πάντα ατομικά κάποιος μπορεί να είναι διεφθαρμένος, μπορεί να είναι παράνομος. Το ζήτημα είναι να μη θεωρεί ότι δικαιούται τη διαφθορά, «με τέτοιο μισθό, μού έκοψες και 300 ευρώ; Ε, θα πάρω φακελάκι». Δεν δικαιούται κανένας τη διαφθορά, έτσι; Και υπάρχει και ατομική ευθύνη σ' αυτή τη χώρα, ή πρέπει να υπάρξει.

Έτσι λοιπόν, έχουμε και μία βιομηχανία εγκλήματος, η οποία παίρνει τη μορφή επενδύσεων, οικονομικών κινήτρων και κινήσεων, και δεν μιλάω με την έννοια του καπιταλισμού ως συστήματος μόνο. Διότι ο καπιταλισμός βάζει κανόνες, δεν έχει σημασία αν ιδεολογικά ή πολιτικά συμφωνώ, δεν είναι αυτό το ζήτημά μας τώρα. Το ζήτημα είναι ότι υποτίθεται ότι υπάρχουν και κανόνες στον καπιταλισμό, δεν είναι ο άγριος καπιταλισμός που τρώει τα παιδιά! Δεν είναι αυτό, είναι ότι έχει εμπλακεί. Και επειδή είπατε και λίγο για τον χουλιγκανισμό, ο χουλιγκανισμός δεν είναι τα ανήσυχα νιάτα του 70 και τα στερημένα παιδιά του 80, είναι μία «συνάντηση» τρομοκρατίας με το ορ-

γανωμένο έγκλημα κλπ. Αυτά που βλέπετε δεν είναι κάποια παιδιά που ένα πέναλτι τα εκνεύρισε. Είναι μια μετακίνηση, και όλες οι έρευνες στο εξωτερικό αυτό δείχνουν, μία μετακίνηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, μέσα στις μάζες των φιλάθλων. Εξ ου και βλέπετε να έρχονται από άλλες χώρες κλπ.

Βέβαια, η κανονικότητα του αστυνομικού ελέγχου, η αυστηρότητα του δικαστικού ελέγχου είναι ζήτημα. Αυστηρότητα πάει να πει και ισότητα, δηλαδή όχι στον έναν έτσι, και στον άλλον αλλιώς. Και όλα αυτά με βάση τα δικαιώματα, όχι με βάση απλώς το νόμο. Γιατί όπως ξέρετε, η νομιμότητα της επέμβασης της Αστυνομίας, η προσφορότητα των μέσων, εν μέρει λαμβάνουν υπόψη και πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και την κοινωνική αποδοχή του αποτελέσματος. Δεν σκοτώνεις με ένα μπαζούκας ένα περιστέρι.

Ξέρετε πώς σκέφτεται ένας οικονομικός εγκληματίας; Ένας οικονομικός εγκληματίας μέσα στην οικονομική κρίση -οι Αμερικάνοι που αυτά όλα τα βλέπουν με αριθμούς, έχουν κάνει και έναν μαθηματικό τύπο- σκέφτεται ακριβώς όπως σκέφτεται ένας καθαρός επενδυτής. Τι θα μου κοστίσει η προετοιμασία, τι θα χάσω αν έκανα κάτι άλλο εκείνη την ώρα, πώς θα αγοράσω τα εργαλεία και αν πάω φυλακή, πόσο θα πάω. Αυτό το κάνουν σε έναν τύπο. Του βγάζει 10, το προσδοκώμενο κέρδος είναι 110 και το κάνει.

Έτσι λοιπόν, το οικονομικό όφελος είναι αυτό που κινεί αυτούς τους μηχανισμούς, και δεν είναι ούτε η ηθική, ούτε η κοινωνική αλληλεγγύη, ούτε τίποτε απ' όλα αυτά. Και από την άλλη μεριά, αν δεχθούμε ότι έχουμε μία κοινωνική απειθαρχία από τα κάτω, πρέπει να δεχθούμε ότι έχουμε και κοινωνική απειθαρχία από τα πάνω. Δηλαδή, δεν δέχεται το κεφάλαιο νόμους, ούτε αυτοπειθαρχία. Στο

όνομα του κέρδους προάγει το οικονομικό έγκλημα και προσεγγίζει και την οικονομία ως έγκλημα.

Το ζήτημα είναι βέβαια, ότι πέρα από το ξέπλυμα, έχουμε ένα πρόβλημα, κατά πόσον ο άνθρωπος σήμερα φοβάται περισσότερο το έγκλημα του δρόμου από το οικονομικό έγκλημα. Γιατί το έγκλημα του δρόμου το βλέπει, το βιώνει, τον τρομάζει, ενώ το οικονομικό έγκλημα είναι λίγο αόρατο. Μέσα από δίκτυα, άντε να βρεις άκρη τώρα, πού πήγαν τα λεφτά και πού κινήθηκαν, με αποτέλεσμα να έχει μία ανοχή σ' αυτή την ιστορία των εγκλημάτων από τα πάνω, που σημαίνει σε απλά ελληνικά, θα έχουμε απάτες, θα έχουμε τοκογλυφίες, θα έχουμε οικονομικά εγκλήματα, μαύρη εργασία παιδιών και πάει λέγοντας.

Και το ερώτημα είναι -και θα τελειώσω με μία γενική επισήμανση- εντάξει, για την οικονομική κρίση φταίγανε όσοι φταίγανε, δεν είναι το αντικείμενο μας, δεν την προλάβαμε. Από την άλλη μεριά όμως, την κοινωνική κρίση που έρχεται σ' αυτά που λέμε, με την ανασφάλεια, με την έλλειψη εμπιστοσύνης, με τη διακινδύνευση, γιατί δεν την χειριζόμαστε; Γιατί δηλαδή στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, στις γειτονιές, οι δήμαρχοι, η Εκκλησία, όλοι, δεν κάθονται να μιλήσουν λίγο στον κόσμο, να πουν έχουμε πρόβλημα, τι κάνουμε, πώς βοηθάμε ο ένας τον άλλον; Τι θα κάνουμε; Γιατί δεν δημιουργούμε δίκτυα, όχι κρατικής προστασίας, αν δεχτούμε ότι το κράτος είναι περιέργο, αλλά κοινοτικής προστασίας, συνδικαλιστικής προστασίας, δεν ξέρω, ομπρέλες, έχουμε ανάγκη από ομπρέλες.

Θεωρώ ότι πάμε σε μία περισσότερο άνιση και περισσότερο άδικη κατανομή των κοινωνικών κινδύνων, με συνέπεια απρόβλεπτη και χαοτική πολιτική έκρηξη. Το έκρηξη μπορείς να το δεις και εκ-ρήξη, δηλαδή πολλά επίπεδα ρήξεων, και φοβάμαι ότι η διαχείριση της κοι-

ωνικής ανασφάλειας και των αποκλεισμών, θα είναι ένα ουσιώδες τμήμα του πολιτισμού και του δικαίου στο μέλλον.

Άρα λοιπόν, τελειώνω με το ότι υπάρχει ένα αρχαϊκό ερώτημα, που παραμένει ανοιχτό και κρίσιμο. Πόση ανασφάλεια και αβεβαιότητα, μη σιγουρότητα, μπορεί να υποφέρει υπαρκτά κάποιος άνθρωπος, ώστε να μην διαρραγεί οριστικά η σχέση του με τους άλλους. Πόσο δηλαδή μπορείς να αντέξεις, για να μην πεις όχι «θα σκοτώσω», «δεν με αφορά πια ο πλανήτης μου». Πόσο μπορεί να το αντέξεις;

Νομίζω ότι θα πρέπει να ενδυναμώσουμε -δεν έχουμε και πάρα πολλούς δρόμους- μία αλληλοϋποστήριξη, δεν θα πω αλληλεγγύη, γιατί είναι μία λέξη που την λέμε, αλλά δεν ξέρουμε ακριβώς τι πρέπει να κάνουμε, μια καλύτερη επικοινωνία και των γενεών και των κοινωνικών στρωμάτων και των τάξεων. Μια προσπάθεια να καταργήσουμε τους ψεύτικους αποκλεισμούς, όχι αυτούς που το σύστημα παράγει, διότι αναπαράγουμε κι εμείς πολλούς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Άρα, κατά τη γνώμη μου, αν είχαμε κάτι να σκεφθούμε ως βάση όλων αυτών των πιθανών επιπτώσεων, είναι ότι πρέπει να ξαναφτιάξουμε ένα εθνικό κοινωνικό συμβόλαιο. Πρέπει να ξανασυμφωνήσουμε από το άλφα, τι ακριβώς συμβαίνει.

Ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Πανούση. Κάποιες ερωτήσεις;

Β. ΒΡΑΝΤΖΑΣ (Αστυνόμος Α'): Θέλω να απευθύνω μία ερώτηση, τόσο σε σας όσο και στον κ. Αλιβιζάτο, είναι διττή ερώτηση. Και στέκομαι στο τελευταίο που είπατε, για την οικονομική χρεοκοπία, πώς θα αντιμετωπίσουμε την κρίση που επέρχεται. Εγώ θα ήθελα, βεβαίως να αναζητήσουμε κάποιες

ευθύνες, και να πω το εξής: Πιστεύω ότι η οικονομική χρεοκοπία είναι το τελευταίο στάδιο στο οποίο καταλήγει μία κοινωνία. Πρώτα επέρχεται η χρεοκοπία των θεσμών και η ηθική χρεοκοπία και μετά όλα τα άλλα. Και πιστεύω ότι οι πνευματικές ελίτ μιας κοινωνίας, είναι αυτές που οδηγούν τον τόπο σε πρόοδο, ανοίγοντας νέους δρόμους με τις σκέψεις τους. Ποιες είναι οι ευθύνες της λεγόμενης διανοητικής, των πνευματικών ανθρώπων της Ελλάδος, για το κατόντημα της χώρας; Πέραν των προφανών πολιτικών ευθυνών που υπάρχουν στο πολιτικό σύστημα.

Ι. ΠΑΝΟΥΣΗΣ: Δεν εκπροσωπώ, ούτε είμαι τιμητής, ούτε είμαι απολογητής, εγώ τους ονομάζω διαγνοούμενους, δηλαδή αγνοούνται τις δύσκολες στιγμές. Και όχι διανοούμενοι. Αλλά υπάρχουν προσωπικές τάσεις, στάσεις ζωής του καθενός. Ο καθένας αναλαμβάνει την προσωπική του ευθύνη και το τίμημα που θα πληρώσει, λέγοντας τη γνώμη του. Άρα, αν ένα κομμάτι της διανοητικής, όπως ένα κομμάτι των θεσμικών παραγόντων, έχει διαφθαρεί, έχει διαπλακεί, έχει κρατικοποιηθεί, έχει κομματικοποιηθεί, ξέχασε τι είναι αυτά που έγραψε και λέει άλλα από αυτά που έχει γράψει ως Υπουργός, όλα αυτά υποκρύπτουν ονόματα, αλλά δεν κάνουμε αυτή τη δουλειά εδώ, θέλω να πω, αν έχουμε επίορκους, ανθρώπους που παραβίασαν τον όρκο τους, την επιστήμη τους...

Ι. ΒΡΑΝΤΖΑΣ: Θέλω να πω, να διαγνώσουμε τα αίτια του κατάντηματος, ούτως ώστε να μην τα επαναλάβουμε. Το θέμα δεν είναι μόνο να διαχειριστούμε την κρίση, αλλά να διαγνώσουμε και γιατί φτάσαμε εδώ. Έχει μεγάλη σημασία.

Ι. ΠΑΝΟΥΣΗΣ: Να σας πω κάτι; Εγώ πιστεύω

ότι μπορεί να συμφωνήσει όλη η Ελλάδα, γιατί φτάσαμε ως εδώ. Χοντρικά! Το μεγάλο ερώτημα όμως είναι -κάνω μία υπόθεση εργασίας, ότι συμφωνήσαμε- θεωρητικό κατ' αρχήν. Πώς αυτοί, οι όποιοι δεν θέλω να μπω σ' αυτή τη συζήτηση, δεν έχει νόημα δηλαδή- οι όποιοι προκάλεσαν την κρίση, οι όποιοι συγκάλυψαν την κρίση πώς είναι δυνατόν να είναι και διαχειριστές της εξόδου από την κρίση; Δεν γίνεται, είναι αντιφατικό!

Άρα, σε ένα θεωρητικό πολιτικό σχήμα, θα έπρεπε αυτή η γενιά, κι εμείς μέσα, κι εγώ μέσα, δεν βγάζω τον εαυτό μου, να πει, «παιδιά, κάναμε καλά, κάναμε κακά, δεν βγάλαμε

καλό αποτέλεσμα, πάρτε τη ζωή 30άρηδες, να τη φτιάξετε». Δηλαδή, δεν είναι δυνατόν να θεωρούμε ότι αυτοί που προσλάβανε -γιατί δεν πήγε κανένας να προσληφθεί μόνος του και έλεγε «γεια σας, ήρθα να προσληφθώ»- που προσλάβανε, που καλύψανε κλπ, ότι αυτοί θα ξεπροσλάβουνε και θα ξεκαλύψουνε, ότι ξαφνικά είδαν το φως τους. Δεν είναι δυνατόν! Αυτό δεν πρόκειται να γίνει.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Πανούση, θα προχωρήσουμε κατ' ευθείαν στο τρίτο μέρος, καλώντας την κα Χριστοδούλου να αναπτύξει το θέμα της.

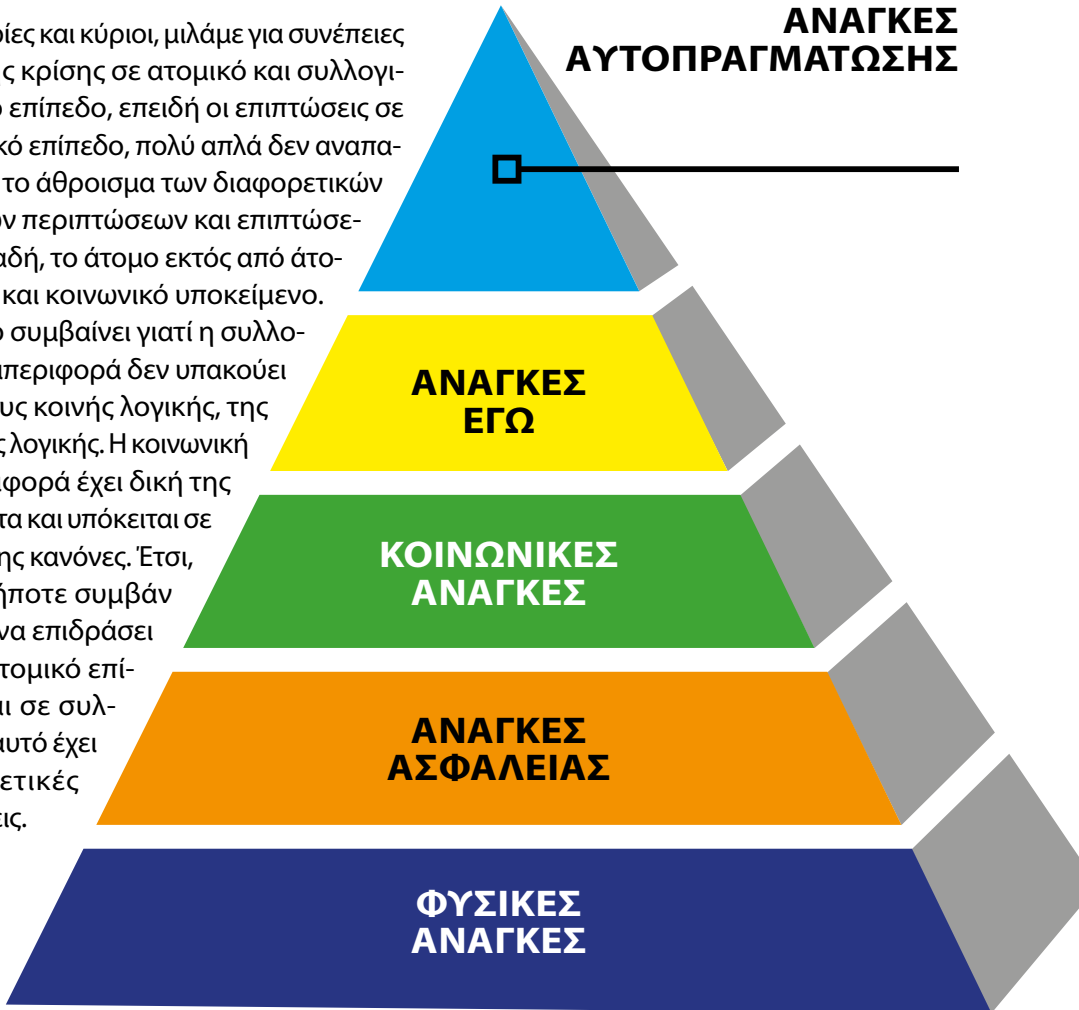
Βασιλική Χριστοδούλου
ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α', ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ

Οικονομική κρίση, ψυχολογικές επιπτώσεις σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο

Πολύπλευρες οι επιπτώσεις της κρίσης στην προσωπική και υπηρεσιακή μας ζωή

Κυρίες και κύριοι, μιλάμε για συνέπειες της κρίσης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, επειδή οι επιπτώσεις σε συλλογικό επίπεδο, πολύ απλά δεν αναπαριστούν το άθροισμα των διαφορετικών ατομικών περιπτώσεων και επιπτώσεων. Δηλαδή, το άτομο εκτός από άτομο είναι και κοινωνικό υποκείμενο. Και αυτό συμβαίνει γιατί η συλλογική συμπεριφορά δεν υπακούει σε νόμους κοινής λογικής, της ατομικής λογικής. Η κοινωνική συμπεριφορά έχει δική της ταυτότητα και υπόκειται σε δικούς της κανόνες. Έτσι, οποιοδήποτε συμβάν έρχεται να επιδράσει και σε ατομικό επίπεδο και σε συλλογικό, αυτό έχει διαφορετικές εκφάνσεις.

Εδώ σας έχω την πυραμίδα των ανθρωπίνων αναγκών του Μάσλοου, είναι πολύ γνωστή, φαντάζομαι πολλοί την έχετε δει κατά καιρούς. Ο Μάσλοου ήρθε και κατηγοριοποίησε τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. Και κάποιες από αυτές είναι απαραίτητες για την επιβίωσή του. Στην κατώτερη βαθμίδα μιλάμε για τις φυσικές ανάγκες, που είναι φυσικά οι ανάγκες για τροφή, νερό, αέρα, οτιδήποτε εξασφαλίζει την βιολογική λειτουργία του ανθρώπου.

Στο αμέσως επόμενο επίπεδο είναι οι ανάγκες ασφάλειας. Ανάγκες ασφάλειας φυσικά, συμπεριλαμβάνουν οτιδήποτε μπορεί να πλήξει την ασφάλεια του ανθρώπου, γιατί και η ασφάλεια είναι μία προϋπόθεση για την επιβίωσή του. Έτσι λοιπόν, και οι φυσικές ανάγκες και οι ανάγκες ασφάλειας, θεωρούνται ανάγκες επιβίωσης.

Από κει και πέρα, στην επόμενη βαθμίδα μιλάμε για τις κοινωνικές ανάγκες. Είναι η ανάγκη του ανθρώπου, ως κοινωνικό ον, να συναναστρέφεται με φίλους, να ανήκει σε κοινωνικές ομάδες, να δημιουργεί οικογένεια, να είναι μέλος μιας κοινωνίας. Χωρίς αυτή την ανάγκη ο άνθρωπος δεν μπορεί πραγματικά να ζήσει, όχι σε βιολογικό επίπεδο, αλλά σε υπαρξιακό.

Στην αμέσως επόμενη βαθμίδα είναι οι ανάγκες αυτοεκτίμησης, οι ανάγκες του εγώ. Ο άνθρωπος, μέσα στην κοινωνία την οποία ζει, έχει την ανάγκη να νιώθει ότι έχει μια αξιοπρέπεια, ότι έχει κύρος, ότι χαίρει της εκτίμησης των συνανθρώπων του.

Και στην κορυφή της πυραμίδας, εκεί που ο Μάσλοου υποστήριξε ότι φτάνει μόνο το 2% του ανθρώπινου πληθυσμού, είναι οι ανάγκες αυτοπραγμάτωσης, οι ανάγκες αυτοεκπλήρωσης. Αυτές οι ανάγκες αναφέρονται στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, σε ένα τεράστιο ποσοστό, σε ένα ποσοστό που αγγίζει το 100%. Να μπορέσει δηλαδή ο άν-

θρωπος να αξιοποιήσει την ικανότητά του, να ολοκληρώνεται, να είναι όλες οι δυνατότητές του ανεπτυγμένες στο 100%. Είναι πολύ λίγοι αυτοί οι οποίοι καταφέρνουν να ικανοποιήσουν αυτή την ανάγκη.

Οικονομική κρίση: όλοι οι ψυχολόγοι που έχουν γράψει διάφορα άρθρα γύρω από την οικονομική κρίση, και οι κοινωνικοί ψυχολόγοι, ξεκινάνε πολύ συχνά με τη φράση ότι «η οικονομική αποσταθεροποίηση προκαλεί την ψυχική αποσταθεροποίηση». Κατ' αρχάς, ποιες είναι κάποιες βασικές παράμετροι, επιγραμματικά θα τις αναφέρω, της οικονομικής κρίσης. Η οικονομική κρίση τι φέρνει; Φέρνει ανεργία, αν όχι ανεργία, φέρνει μείωση εισοδήματος, μείωση των κρατικών δαπανών για πάρα πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για τον τομέα της υγείας. Γιατί σε μία περίοδο οικονομικής κρίσης, η υγεία του πληθυσμού είναι σαφέστατα πιο ευάλωτη, τόσο η σωματική όσο και η ψυχική. Και γενικότερα, όλα αυτά δημιουργούν μία έκπτωση στην ποιότητα ζωής.

Και ποια είναι τα βασικά συναισθήματα που προκαλεί η οικονομική κρίση και τα οποία, ενδεχομένως τα βλέπουμε συνεχώς και γύρω μας; Στρες. Πότε έχουμε στρες; Όταν ο εγκέφαλος μας αντιλαμβάνεται ότι υπάρχει ένας κίνδυνος. Κίνδυνος; Οικονομική κρίση; Σε τι επίπεδα; Άμα σκεφτείτε λίγο την πυραμίδα του Μάσλοου, η οικονομική κρίση πλήττει τις ανθρώπινες ανάγκες σε όλα τα επίπεδα, τόσο σε βιολογικό, μια μεγάλη κατηγορία του πληθυσμού, σε πολύ μεγαλύτερη όμως μερίδα του πληθυσμού, οι ανάγκες του πλήττονται σε κοινωνικό επίπεδο, και θα δούμε στη συνέχεια γιατί.

Υπάρχει λοιπόν άγχος, «μπορώ να ανταπεξέλθω σε όλο αυτό που με περιμένει;» «Ποιοι είναι οι πόροι μου;» «Μπορούν οι απαιτήσεις

που εμφανίζονται μπροστά μου, να ικανοποιηθούν σύμφωνα με τους πόρους που έχω;» Όλο αυτό δημιουργεί ένα άγχος και μία αγωνία. Υπάρχει λοιπόν ανασφάλεια. Δεν αναφέρεται σε χώρες οι οποίες είναι στα πρόθυρα χρεοκοπίας. Οπότε, σκεφτείτε ότι αυτό μπορεί να είναι ακόμα χειρότερο στην Ελλάδα. Αναφέρονται στις χώρες εκείνες, οι οποίες επλήγησαν από την παγκόσμια οικονομική κρίση που ήρθε σε παγκόσμιο επίπεδο.

Έτσι λοιπόν, οι άνθρωποι που βρίσκονται σε οικονομική κρίση, έχουν πενταπλάσιες πιθανότητες για αγχώδεις διαταραχές, έχουν τριπλάσιες πιθανότητες να πάθουν κατάθλιψη, έχουν διπλάσιες πιθανότητες για αλκοολισμό, έχουν τριπλάσιες πιθανότητες να εκδηλώσουν ακόμα και ψύχωση, και τετραπλάσιες πιθανότητες χρήσης αντικαταθλιπτικών και αγχολυτικών ουσιών.

Η οικονομική κρίση «δολοφονεί»; Υπάρχουν ποσοστά θνησιμότητας στους άνεργους, όχι στους φτωχούς, στους εξαθλιωμένους, στους ανέργους, τα οποία αγγίζουν το 25%, όσον αφορά τη σύγκριση της δικής τους θνησιμότητας με τους υπόλοιπους ανθρώπους. Είναι τεράστιο το νούμερο, και εξηγείται πολύ απλά από το γεγονός ότι οι άνεργοι, δεν έχουν τα μέσα ακόμα και για την εκπλήρωση των βιοποριστικών τους αναγκών, φαντάζεστε πόσο δεν έχουν τα μέσα για να προσφύγουν σε υπηρεσίες υγείας, εφόσον έχουν κάποιο ιατρικό πρόβλημα.

Βέβαια, για να παρουσιάζουμε όλη την εικόνα, αυτά τα ποσοστά παρατηρούνται σε χώρες οι οποίες είναι αναπτυσσόμενες ή φτωχές. Γιατί σε χώρες όπου υπάρχουν υψηλά εισοδήματα έχει παρατηρηθεί το εντελώς αντίθετο, δηλαδή σε περιόδους οικονομικής κρίσης τα ποσοστά θνησιμότητας μειώνονται και αυτό το έχουν εξηγήσει με βάση το γεγονός ότι μειώνεται παράλληλα και η υπερκατα-

νάλωση αγαθών και σε επίπεδο διατροφής. Ότι δεν γίνονται πολλές υπερβολές και ως εκ τούτου προασπίζεται καλύτερα η υγεία τους.

Η οικονομική αποσταθεροποίηση προκαλεί την ψυχική αποσταθεροποίηση

- 5πλάσιες πιθανότητες για αγχώδεις διαταραχές
- 3πλάσιες πιθανότητες για κατάθλιψη
- 2πλάσιες πιθανότητες για αλκοολισμό
- 3πλάσιες πιθανότητες για ψύχωση
- 4πλάσιες πιθανότητες χρήσης αντικαταθλιπτικών και αγχολυτικών ουσιών

Η οικονομική κρίση «δολοφονεί»;

- Χώρες υψηλού εισοδήματος – Αναπτυσσόμενες/ φτωχές χώρες
- Ποσοστά θνησιμότητας στους ανέργους (25% μεγαλύτερη θνησιμότητα)

Είναι οικουμενική η δοξασία του δίκαιου κόσμου;

- Αμερικάνικο vs Ευρωπαϊκού Μοντέλο
- 29% Αμερικανών πιστεύουν ότι οι φτωχοί είναι παγιδευμένοι στη φτώχεια τους και 30% πιστεύουν ότι η τύχη παρά η προσπάθεια ή η μόρφωση καθορίζουν το εισόδημα, σε αντίθεση με το 60% και το 54% των Ευρωπαίων αντίστοιχα
- Επιπτώσεις στην κοινωνική πολιτική και τους φόρους

Παρατηρούμε μία σοβαρότατη συνέπεια της οικονομικής κρίσης σε ψυχολογικό επίπεδο, η οποία είναι η αύξηση των αυτοκτονιών. Έχουμε κατακόρυφη αύξηση των περιστατικών αυτοκτονίας. Ενδεικτικά αναφέρω τα περιστατικά στην France Telecom που όλοι γνωρίζετε, όπου σημειώθηκαν 23 αυτοκτονίες σε λιγότερο από δύο χρόνια. Μία έρευνα που έχει κάνει το Oxford University -για 30 περίπου χρόνια διήρκεσε αυτή η έρευνα, σε 26 διαφορετικές χώρες- και δημοσιεύτηκε στους Financial Times το 2009, οι οποίοι βρήκαν ότι σε χώρες με οικονομική κρίση, όταν παρατηρείται αύξηση της ανεργίας σε ποσοστό πάνω από 3%, παρατηρείται παράλληλα και αύξηση των αυτοκτονιών σε ποσοστό 4%.

Στην Ιρλανδία είναι πιο σοκαριστικά τα νούμερα, γι' αυτό σας τονίζω ότι στις χώρες οι οποίες κινδυνεύουν από χρεοκοπία είναι ακόμη χειρότερα, όταν παρατηρήθηκε ποσοστό ανεργίας 12,5% παρατηρήθηκε αύξηση των αυτοκτονιών κατά 70%.

Και όπως ήταν αναμενόμενο, αυτά τα φαινόμενα έχουν αρχίσει και εκδηλώνονται και στην Ελλάδα. Σημείωσα δύο περιστατικά αυτοκτονιών λόγω της οικονομικής κρίσης, τα οποία συνέβησαν την περασμένη εβδομάδα. Και για να ξεκαθαρίσω κάτι πριν συνεχίσω σ' αυτό, εννοείται ότι δεν θα αυτοκτονήσουν όλοι οι άνθρωποι, όσοι άνθρωποι πέφτουν σε κατάθλιψη, που κυρίως αυτό τους οδηγεί σε αυτοκτονία, έχουν και κάποια ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά δικά τους. Όμως, αν δεν υπήρχε η οικονομική κρίση, οι άνθρωποι αυτοί όχι, δεν θα αυτοκτονούσαν.

Απλά, είναι τόσο καταλυτικό αυτό που συμβαίνει στη ζωή τους, που δεν έχουν τα μέσα να το αντιμετωπίσουν.

Ανασκόπησα, λοιπόν, δύο περιστατικά, τα οποία συνέβησαν μόλις την περασμένη

εβδομάδα. Ένα περιστατικό στην Κρήτη, όπου ένας 29χρονος έδωσε τέλος στη ζωή του, ύστερα από παρατεταμένη ανεργία. Ένα άλλο συνέβη την προηγούμενη εβδομάδα στη Λάρισα, όπου αυτοκτόνησε ένας άνθρωπος, αφήνοντας σημείωμα που εξηγούσε τους οικονομικούς λόγους που τον οδήγησαν σ' αυτή του την πράξη, και την απόγνωσή του.

Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία που έχει δώσει η Γραμμή Παρέμβασης για την Αυτοκτονία, μία τηλεφωνική γραμμή, το 1018, από την ΜΚΟ της Κλίμακας, η οποία τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας, τα ποσοστά αυτοκτονιών στην Ελλάδα, σύμφωνα με αυτούς, έχουν τουλάχιστον διπλασιαστεί. Κάποιοι λένε ότι έχουν τριπλασιαστεί κιόλας. Είναι φοβερά όλα αυτά!

Ποιες είναι οι προεκτάσεις της οικονομικής κρίσης στο σύστημα της οικογένειας. Η οικογένεια πλήττεται, και κατ' επέκταση και ο θεσμός της οικογένειας, γιατί μία οικονομική αναστάτωση θα φέρει κατ' αρχάς διαφοροποίηση στις συνθήκες διατροφής και ανατροφής των παιδιών. Έχουν ήδη κατά καιρούς ειπωθεί και πέρα από τις οικονομικές κρίσεις, ότι η κοινωνική τάξη, η κάθε κοινωνική τάξη δημιουργεί διαφορετικούς ανθρώπους. Δηλαδή, οι ευνοημένες, οι ανώτερες τάξεις, σαφέστατα μπορούν και παρέχουν περισσότερα εφόδια στα παιδιά τους, και αυτό καταφαινόταν και μέσα από έρευνες που έγιναν γιατί η σχολική επίδοση των μεσαίας και ανώτερης τάξεως παιδιών, είναι πολύ ανώτερη από τα παιδιά των εργατών, των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων.

Και φυσικά, δεν μιλάμε για θέμα διαφορετικών ικανοτήτων, αλλά διαφορετικών παροχών. Και διαφορετικών προσδοκιών που έχουν αυτές οι οικογένειες από τα παιδιά τους και από τους ίδιους τους εαυτούς.

Αυτό είναι το μοντέλο που έχουν γράψει

οι ειδικοί, της οικονομικής κρίσης στην οικογένεια. Τι λέει: υπάρχει οικονομική κρίση. Υπάρχει λοιπόν μια κρίση η οποία πλήττει ένα ολόκληρο σπιτικό. Αυτή η κρίση έρχεται να επεξεργαστεί γνωστικά από τον άνθρωπο, ο οποίος από τη μια πλευρά έχει την απώλεια του εισοδήματός του και από την άλλη τους διάφορους πόρους και τις επιλογές που μπορεί να έχει από κει και πέρα.

Ο συγκερασμός αυτών των δύο, οδηγεί σε μια εκτίμηση της κατάστασης, ποια είναι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση στο σπίτι. Αναγκαστικά, λοιπόν, αυτή την ανισορροπία πρέπει να την επιλύσουν οι γονείς σε ένα σπίτι. Και πώς μπορούν να την επιλύσουν; Μέσω διάφορων προσαρμογών. Οι προσαρμογές, όμως, μπορεί να αποβούν και καταστροφικές, γιατί αν η προσαρμογή είναι εκεί όπου η μητέρα π.χ. δεν δούλευε, να ξεκινήσει να δουλεύει, σκεφτείτε τι ανισορροπία θα προκαλέσει αυτό. Αν η προσαρμογή είναι να αναγκαστεί ένας έφηβος να δουλέψει, επίσης τι μπορεί να σημαίνει αυτό. Υπάρχουν δηλαδή κάποιες προσαρμογές οι οποίες διαταράσσουν τους δεσμούς της οικογένειας.

Και ακόμη και αν αυτές οι προσαρμογές γίνουν, και οδηγήσουν σε μία οικονομική βιωσιμότητα της οικογένειας, τότε τα πράγματα είναι καλύτερα, δηλαδή οι γονείς συνήθως, μετά από αυτό το στάδιο, συνεχίζουν και είναι υποστηρικτικοί απέναντι στα παιδιά τους, και κρατούν μία συνεκτική στάση. Αν όμως όχι, η βιβλιογραφία έχει καταδείξει ότι κατ' αρχάς προκαλείται συζυγική δυσαρμονία, γι' αυτό και τα διαζύγια σε περιόδους οικονομικών κρίσεων είναι πολλά περισσότερα απ' ό,τι σε συνθήκες ομαλής οικονομικής ανάπτυξης. Και σε επίπεδο γονικής στάσης, έχει φανεί ότι όλος αυτός ο κυκεώνας προβλημάτων και όλα αυτά τα συσσωρευμένα αρνητικά συναισθήματα που είπαμε στην αρχή, οδη-

γούν σε μία αλλοπρόσαλλη στάση απέναντι στα παιδιά τους, δηλαδή, οι γονείς χάνουν πλέον τη συνεκτικότητα, τη σταθερότητα της στάσης τους και των παροχών τους, και προκαλείται γενικά μία τεράστια δυσαρμονία στην δομή της οικογένειας. Και μάλιστα, έχει φανεί ότι το ποσοστό των αντικοινωνικών παιδιών κατά την διάρκεια των οικονομικών κρίσεων αυξάνεται.

Ένα σημαντικό ερώτημα, το οποίο ήδη όλοι σας έχετε σκεφτεί, οι καθηγητές πριν, με τα λεγόμενά τους ουσιαστικά το υπέβαλαν, είτε στον εαυτό τους είτε στο ακροατήριο, είναι το εξής: τελικά είναι δίκαιος ο κόσμος που ζούμε;

Από διάφορους άκουσα ότι «τα ήθελε και τα έπαθε», για διάφορες κατηγορίες περιστατικών και ανθρώπων. Πολύ συχνά λέμε «όλα εδώ πληρώνονται», «η σκληρή δουλειά αμείβεται». Παράλληλα όμως μιλάμε και για διαφθορά, μιλάμε και για πλάγιες πόρτες κ.ο.κ.

Τελικά τι συμβαίνει; Μπορούμε να ελέγξουμε οτιδήποτε γίνεται γύρω μας ή όχι; Και αν όλα εναπόκεινται στον προσωπικό μας παράγοντα, σε εμάς τους ίδιους, τότε γιατί μας ενοχλεί τόσο το ότι υπάρχουν και πλαινές πόρτες για να περάσει κάποιος για μια δουλειά; Θέλω να πω, υπάρχει μία αντίφαση. Από τη μία λέμε στα παιδιά μας και προσπαθούμε για τη μόρφωση, για το καλύτερο, να αποκτήσουν περισσότερα πτυχία κλπ, και από την άλλη ερχόμαστε και λέμε ότι «άμα δεν έχεις τύχη, δεν έχεις γνωστό, δεν πας πουθενά».

Υπάρχει λοιπόν μία αντιφατικότητα, μία ανορθολογικότητα στην ανθρώπινη σκέψη, και θα δούμε μετά γιατί συμβαίνει. Η θεωρία του δίκαιου κόσμου τι λέει; Η οποία προκύπτει από όλες αυτές τις φράσεις που ακούσαμε να λέγονται εδώ μέσα. Ότι οι άνθρωποι έχουμε έμφυτα την τάση να πιστεύουμε ότι ο κόσμος στον οποίο ζούμε, είναι δίκαιος. Και ότι τελικά, στο τέλος ο καθένας θα πάρει αυτό

που του αξίζει. Και αναρωτηθείτε αν όντως έχετε τέτοιες σκέψεις ή όχι. Αυτό γιατί συμβαίνει; Γιατί αλλιώς θα ήταν μία ανυπόφορη αίσθηση, πως δεν ελέγχουμε τα γεγονότα που μας αφορούν άμεσα.

Πολύ απλά δηλαδή, αυτή η δοξασία μας επιτρέπει να ζήσουμε αρμονικότερα και ασφαλέστερα, να έχουμε μεγαλύτερη την αίσθηση της ασφάλειας. Είναι βασική ανάγκη, γιατί αν δεν είχαμε αυτή τη δοξασία, αυτή την πεποίθηση, θα σκεφτόμασταν καθημερινά ότι όλα τα τραγικά γεγονότα που συμβαίνουν γύρω μας, όπως ένα τροχαίο ατύχημα, όπως ο αιφνίδιος θάνατος εξ αιτίας μιας καλπάζουσας ανίατης νόσου, μπορούν να συμβούν με την ίδια ευκολία και σε μας. Επειδή λοιπόν, ο άνθρωπος δεν θα το άντεχε αυτό, προβαίνει σ' αυτό τον εκλογικευτικό μηχανισμό, σ' αυτό το γνωστικό σφάλμα, ότι αυτός ο κόσμος είναι δίκαιος και ότι ο καθένας παθαίνει ό,τι του αξίζει. Αυτό αναγκάζει πολλές φορές τους ανθρώπους, ακόμα και περιπτώσεις θυμάτων, να τα κατηγορούν. Σκεφτείτε, όταν ακούτε ένα περιστατικό βιασμού πολλές φορές, λέμε «ναι, το προκάλεσε και η ίδια όμως». Γιατί αν το προκάλεσε η ίδια, μπορούμε να το ελέγξουμε, δεν θα συμβεί σε εμάς, γιατί εμείς δεν θα το προκαλέσουμε.

Όλη αυτή η διαδικασία λοιπόν, παρέχει στον άνθρωπο ένα συγκεκριμένο μηχανισμό σκέψης, ο οποίος τον επηρεάζει σε πάρα πολλά πράγματα, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Λέμε, αν είναι οικουμενική η δοξασία του δίκαιου κόσμου, δηλαδή όλος ο πλανήτης σκέφτεται με αυτόν τον τρόπο. Γιατί αυτός ο τρόπος σκέψης έχει επιπτώσεις και στην οικονομική ζωή και στην οικονομική πολιτική κάθε χώρας.

Υπάρχει το λεγόμενο αμερικανικό μοντέλο αυτής της ισορροπίας, σε αντίθεση με το ευρωπαϊκό. Σε έρευνα λοιπόν που έγινε, το

29% των Αμερικανών πιστεύουν ότι οι φτωχοί είναι παγιδευμένοι στη φτώχεια τους και 30% πιστεύουν ότι η τύχη παρά η προσπάθεια και η μόρφωση καθορίζουν το εισόδημα, σε αντίθεση με το 60% και το 54% των Ευρωπαίων, αντίστοιχα. Δηλαδή, οι Ευρωπαίοι και μάλιστα υπάρχουν και διαφορές από χώρα σε χώρα, -στην Ελλάδα μπορεί να είμαστε και λίγο πιο πάνω-, πιστεύουν ότι η τύχη και γενικά κάποια πιο αθέμιτα μέσα, ενδεχομένως να επηρεάζουν περισσότερο την πορεία και την επιτυχία ενός ανθρώπου, απ' ό,τι τα αντικειμενικά προσόντα του.

Αυτό έχει κάποιες επιπτώσεις, ακόμα και στην κοινωνική πολιτική και στους φόρους και τη φορολογία. Δηλαδή, ακριβώς επειδή στην Αμερική θεωρούν ότι ο καθένας απολαμβάνει αυτό που πρέπει και αυτό που του αξίζει, άρα λοιπόν, αν θέλει είναι πολύ περισσότερο υπεύθυνος για τη μοίρα του, για τη ζωή του, αν θέλει να δουλέψει θα δουλέψει, αν έχει τα προσόντα θα ανέβει ψηλά. Επειδή λοιπόν υπάρχει αυτό το σύστημα, επικρατεί και μία περισσότερο Αρχή διανεμητικής δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα οι φόροι τους να είναι λιγότεροι, αλλά και οι κρατικές παροχές πολύ λιγότερες.

Σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή πολιτική, όπου παρατηρούμε ότι υπάρχει περισσότερη κοινωνική αναδιανομή και υψηλότεροι φόροι. Αυτό γιατί το αναφέρω; Γιατί έχει φανεί ότι οι νέες γενιές, και κυρίως οι ηλικίες από 18 έως 25 -έχει υποστηριχθεί ότι είναι πολύ κρίσιμα χρόνια, προκειμένου ο άνθρωπος να μορφώσει κάποιες πεποιθήσεις για την κοινωνία και την οικονομία- μεταβάλλονται σχετικά δύσκολα μετά.

Όταν λοιπόν οι νέοι αυτής της ηλικίας βιώνουν μία οικονομική κρίση, έχει φανεί ότι αποκτούν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό την πίστη ότι η τύχη παρά η προσπάθεια, οδηγεί

στην επιτυχία. Και φανταστείτε τι συνέπειες μπορεί να έχει αυτό, σε επίπεδο προσωπικών επιλογών, σε επίπεδο διαφθοράς, σε επίπεδο αξιών, σε επίπεδο θεσμών. Υποστηρίζουν παράλληλα περισσότερο την κρατική αναδιανομή, περιμένουν δηλαδή από το κράτος να τους γυρίσει πίσω αρκετά χρήματα, αρκετά αγαθά, αρκετές υπηρεσίες, ενώ παράλληλα έχουν λιγότερο εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

Οπότε, οι κοινωνικές ταυτότητες των νέων γενιών, βλέπετε πώς επηρεάζονται και πώς μπορούν να διαμορφωθούν αρνητικά, μόνο και μόνο από αυτό καθαυτό το γεγονός της οικονομικής κρίσης. Πόσω μάλλον από τις δευτερογενείς και τις τριτογενείς επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης σε άλλα επίπεδα.

Και πάμε σε ένα άλλο ερώτημα, το οποίο φαντάζομαι όλοι έχουμε αναρωτηθεί, αν είναι δίκαιη η οικονομική κρίση. Μπορούμε λοιπόν να αναρωτηθούμε, αν δεν το έχουμε ήδη κάνει, ποιος φταίει, αν φταίμε κι εμείς, και αν δεν φταίμε γιατί δεν αντιδρούμε; Θυμώνουμε; Και αν δεν θυμώνουμε, γιατί δεν θυμώνουμε;

Ο θυμός: όλοι αναρωτιούνται «μα πώς ο κόσμος δεν αντιδρά», «γιατί ο κόσμος δεν θυμώνει μ' αυτό που συμβαίνει;» Ο θυμός, όπως και όλα τα συναισθήματα, έχουν κάποιες συγκεκριμένες γνωστικές διαστάσεις, οι οποίες και καθορίζουν το κεντρικό του θέμα, τη διάστασή του. Συγκεκριμένες, λοιπόν, σκέψεις προκαλούν συγκεκριμένα συναισθήματα, γιατί πάντα, ένα συναίσθημα για να προκληθεί, πρέπει να προηγηθεί ένα επίπεδο σκέψης, έστω και πολύ γρήγορο. Και στον πολιτισμό μας, όταν ένα άτομο προσλαμβάνει μία ενίσχυση, η οποία μοιάζει να μην καθορίζεται απόλυτα από κάποια δική του συμπεριφορά, τότε αυτή η ενίσχυση γίνεται αντιληπτή ως αποτέλεσμα της τύχης ή της μοίρας, ή ακόμα θεωρείται ότι προκλήθηκε από κάποια πολύ ισχυρά άτομα, ή γενικότερα

εξ αιτίας της συνθετότητας που μας περιβάλλουν, είναι αδύνατο να την ελέγξουμε.

Όταν λοιπόν αποδίδουμε ένα γεγονός σε μια κατάσταση, η οποία δεν ήταν στον έλεγχό μας, τότε είναι αυτό που λέμε, κάνουμε μια εξωτερική απόδοση, δίνουμε δηλαδή πίστη σε έναν εξωτερικό έλεγχο. Όταν αντίθετα, θεωρούμε ότι μια κατάσταση περνάει από το χέρι μας, είναι στο δικό μας έλεγχο ή στον έλεγχο κάποιου άλλου ατόμου, τότε κάνουμε μία εσωτερική ενίσχυση, δηλαδή δίνουμε προσωπικά χαρακτηριστικά σε μία συμπεριφορά.

Και τότε θυμώνουμε; Θυμώνουμε όταν επιρρίπτουμε ευθύνες σε άλλους για αρνητικά γεγονότα, και όταν νιώθουμε ότι αυτά τα γεγονότα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί ή τέλος πάντων, μπορούσαν να έχουν ελεγχθεί. Θυμώνουμε λοιπόν με την οικονομική κρίση; Και αν δεν θυμώνουμε, γιατί;

Ο θυμός προκαλεί τάση για εγγύτητα, τάση για αντίδραση. Όταν θυμώνουμε, αντιδρούμε. Και γενικότερα, όταν απειλείται η ελευθερία ενός ατόμου, δημιουργείται ψυχολογική αναδραστικότητα. Και όταν δημιουργείται αυτή η αναδραστικότητα, επειδή είναι μία δυσάρεστη κατάσταση, το άτομο αρνείται κατ' αρχάς να υποκύψει στην πίεση που του ασκείται. Αυτό που ήθελε πριν να κάνει και του απαγόρευαν να κάνει, το θέλει ακόμα περισσότερο, και αντιδρά με αισθήματα θυμού απέναντι στον φορέα της απειλής.

Φυσικά, προκειμένου να δημιουργηθεί αυτή η ψυχολογική κατάσταση, το άτομο πρέπει να θεωρεί ότι έχει την ελευθερία να αντιδράσει, ότι η σημασία της απειλούμενης ελευθερίας είναι πολύ μεγάλη και πια φυσικά είναι και η επίδραση αυτής της απειλής σε άλλες ελευθερίες.

Υποτίθεται ότι η οικονομική κρίση προσβάλλει κάποιες ατομικές ελευθερίες, οπότε

ο άνθρωπος γιατί δεν αντιδρά; Κατ' αρχάς, έρχεται ως απάντηση η θεωρία για το απρόσωπο άλλοθι, που λέει ότι όταν μπροστά σε άλλους, ένα άτομο καθιστά έκδηλη την ψυχολογική αναδραστικότητα την οποία αισθάνεται, αντιδρώντας στην πίεση που ασκείται επάνω του, οι υπόλοιποι υποκύπτουν στην πίεση αυτή, χωρίς να αισθανθούν ψυχολογική αναδραστικότητα. Και αν δεν αισθανθούν ψυχολογική αναδραστικότητα, δεν θα αντιδράσουν.

Δηλαδή, αν υπάρχει κάποιος κακός προϊστάμενος και από κάτω είναι κάποιοι εργαζόμενοι, αν ένας αντιδράσει οι υπόλοιποι αμέσως θα ηρεμήσουν. Κάθε φορά που σκέφτομαι αυτή τη θεωρία, μου έρχεται στο νου η εκπομπή του κ. Λαζόπουλου, όπου πολλοί λένε ότι συνεχώς υποδαυλίζει τα πλήθη κ.ο.κ. και πάντα έχω την απορία, τελικά τα υποδαυλίζει ή είναι το απρόσωπο άλλοθι, με την έννοια του ότι ακούγονται κάποιες απόψεις, οι οποίες κατευνάζουν τελικά τα πνεύματα; Και γιατί συμβαίνει αυτό; Γιατί ο άνθρωπος, γνωρίζοντας ότι υπάρχει δυνατότητα να αντιδράσει, δεν χρειάζεται και να το κάνει. Δεν είναι πλέον απαγορευτικό, παύουν οι συνθήκες δημιουργίας της ψυχολογικής αναδραστικότητας.

Και ένα τελευταίο να σας πω, για να κλείσουμε, να σας πω για τη θεωρία της ανημπόριας, όπου τι συμβαίνει, γιατί πάλι λένε ότι υπάρχει ένας συνειρμός, γιατί δεν αντιδράει ο κόσμος. Είχε γίνει ένα πείραμα το 1968 με κάτι σκύλους, που τι τους είχαν κάνει; Ήταν δύο ομάδες σκύλων. Στο ένα δωμάτιο μπήκε μία ομάδα σκύλων και δεν τους έκαναν τίποτα. Στο άλλο δωμάτιο μπήκε μία ομάδα σκύλων και τους έκαναν συνεχώς ηλεκτροσόκ, ανεξαρτήτως ερεθίσματος και χρονικού σημείου. Μετά πήραν αυτές τις δύο ομάδες και τις έβαλαν σε ένα δωμάτιο, όπου υπήρχε

στη μέση ένα εμπόδιο, στην από εδώ μεριά γινόταν ηλεκτροσόκ, στην από εκεί δεν γινόταν. Και τι παρατήρησαν, που τους έκανε τρομερή εντύπωση! Ότι οι σκύλοι οι οποίοι είχαν υποστεί για αρκετό χρονικό διάστημα ηλεκτροσόκ, ανεξαρτήτως του πού πήγαιναν ή του τι έκαναν, δεν πέρασαν, σχεδόν κανένας, το εμπόδιο. Με αποτέλεσμα να μείνουν εκεί που δεχόταν συνεχώς το ηλεκτροσόκ. Σε αντίθεση με την άλλη ομάδα, η οποία μπόρεσε και υπερπήδησε το εμπόδιο που ήταν μπροστά της,

Έτσι λοιπόν, αυτή η θεωρία έχει μεταφερθεί και σε κοινωνικό επίπεδο, και εικάζεται ότι όταν συλλογικά μία ιδεολογία, η Πολιτεία ή γενικότερα κάποιες ενέργειες, δεν φέρουν αποτέλεσμα, τότε ο άνθρωπος νιώθει ανήμπορος και άρα δεν αντιδρά.

Να πάμε στον ρόλο της Αστυνομίας και να σας πω ότι η δυναμική των ομάδων έχει διαφοροποιηθεί τα τελευταία χρόνια, όπως επίσης και η γενικότερη θεωρία για την ψυχολογία των ομάδων και το πώς αποκτάται η κοινωνική ταυτότητα μέσα σε κάθε ομάδα και το πώς μεταφράζεται αυτό έμπρακτα. Αξιώνω, και εδώ παρουσία του Προέδρου, μία αποκλειστική ομιλία για το τι μπορεί να αισθάνονται οι αστυνομικοί εκείνη την ώρα, με ποιους ταυτίζονται, με το πλήθος ή με την εξουσία που οι ίδιοι πρεσβεύουν κ.ο.κ., και ποιες μπορεί να είναι οι συνέπειες στο επάγγελμά τους. Είχα κι άλλα να πω, αλλά άλλη φορά. Ευχαριστώ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε κι εμείς την κα Χριστοδούλου. Πιστεύω ότι είναι αμείωτο το ενδιαφέρον σας για ερωτήσεις, αλλά πριν σας δώσω τον λόγο, να καλέσω στο βήμα τον κ. Παναγιώτη Πλούμη, τον εκπρόσωπο του Συνασπισμού της Αριστεράς, σημειώνοντας ότι η Ομοσπονδία είχε καλέσει εδώ όλα τα πολιτικά κόμματα, τη φυσική και την

πολιτική ηγεσία. Βλέπετε δυστυχώς, ότι δεν προσήλθε κανένας άλλος. Βεβαίως, εκ μέρους του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη ο κ. Τασούλας, Γενικός Γραμματέας, επικοινωνήσε και είπε ότι θα ήθελε να είναι εδώ. Το ίδιο έκανε και ο κ. Δένδιας, ο πρώην Υπουργός Δικαιοσύνης της Νέας Δημοκρατίας, ως αρμόδιος Τομέαρχης της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Κύριε Πλούμη, έχετε τον λόγο.

Π. ΠΛΟΥΜΗΣ: Σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Συνεχίζουμε να είμαστε στο Συνέδριο σας και τη δεύτερη ημέρα, στη ημερίδα. Να πω ότι ίσως υπάρχει περισσότερη ανάγκη για συζήτηση, εν πάση περιπτώσει όμως, εμείς δεν είμαστε οι καλύτεροι κριτές, να κρίνουμε για τον εαυτό μας, αν έχουμε ή δεν έχουμε ευθύνη. Πρέπει να πω όμως ότι επειδή ειπώθηκαν διάφορα, εμείς αυτό το εκλαμβάνουμε και σαν μία απομάκρυνση από λάθη που μπορεί κι εμείς να έχουμε κάνει.

Εν πάση περιπτώσει όμως, υπήρξαν κάποιες σκέψεις σ' αυτά που σήμερα ακούγονται εδώ. Τα οποία είναι πάρα πολύ σημαντικά, από πολύ γενναίους ανθρώπους, με τους οποίους εμείς συνεργαζόμαστε βέβαια. Έχω να σας πω ότι έχουν προσφέρει και στις δικές μας συναντήσεις που σαν κόμμα κάνουμε, και ο κ. Αλιβιζάτος και ο κ. Πανούσης. Κάποιες παρατηρήσεις λοιπόν πάνω σ' αυτά τα λόγια.

Κρίση και θεσμοί: τι είναι η κρίση; Επιμένει ο Πρωθυπουργός μας, «η κρίση είναι μία ευκαιρία» και προσπαθεί να μας πει, ευκαιρία για ποιο πράγμα; Να κάνουμε εκείνο, να κάνουμε το άλλο, τι να σας πω; Αν δείτε πώς αντιμετωπίζεται αυτό το πράγμα, είμαστε μία κοινωνία η οποία πρέπει να αρχίσει να αλλάζει στο πώς παράγει, στο πώς καταναλώνει, στο πώς σκέπτεται, στο πώς συμπεριφέρεται.

Πρέπει να σας πω ότι εμείς αντιλαμβανόμαστε ότι γίνονται τα εντελώς αντίθετα από

εκείνα τα οποία εννοούμε. Να το πούμε απλά. Μία ευκαιρία για να αλλάξουν αυτά που έχει στην τσέπη του ο καθένας, να το πω απλοϊκά. Παίρνεις 1.600; Θα γίνουν 1.200. Πρέπει να ενισχυθεί κάτι άλλο. Τι είναι το άλλο που πρέπει να ενισχυθεί; Ανοίγοντας τις εφημερίδες, ένα δευτεροκλασάτο στέλεχος των εργατικών οργανώσεων, έκανε την εκπληκτική, για μένα, δήλωση: Το 60% των αιτημάτων που υποβάλαμε προς την κυβέρνηση, έγινε δεκτό. Δηλαδή υπέβαλε 100 αιτήματα και τα 60 τα δέχτηκε η κυβέρνηση! Τι μισθοί, συντάξεις, το κράτος, το δημόσιο, τα ασφάλιστρά τους που πρέπει να πληρώνουν στο ΙΚΑ και στους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Το 60%, λέει!

Πόσα από τα αιτήματά σας κ. Γεωργατζή, έγιναν δεκτά αυτήν την περίοδο από την κυβέρνηση; Εντάξει, ας μην μπορούμε σ' αυτή τη συζήτηση, για τον απλούστατο λόγο ότι γνωρίζουμε τι γίνεται. Έρχεστε πολλές φορές και στο κόμμα και μας λέτε έχουμε αυτά κι αυτά κι αυτά, βοηθήστε, πείτε την καλή σας γνώμη, ερωτήσεις και προτάσεις στο Κοινοβούλιο και ξέρετε ότι το κάνουμε, όπως το κάνουμε για όλους τους εργαζόμενους.

Αυτή είναι η ιστορία, με την κρίση. Στο βάθος, ουσιαστικά, αυτής της υπόθεσης, η οικονομική και κοινωνική πλευρά αυτής της υπόθεσης.

Μέσα σ' αυτή την υπόθεση με τους θεσμούς εμπλέκεται σήμερα ο ρόλος της Αστυνομίας. Επιτρέψτε μου να ξεχωρίσουμε κάποια πράγματα και να πούμε πώς ακριβώς λειτουργεί αυτός ο θεσμός, η ύπαρξη αυτού του φορέα. Ο κοινωνικός ρόλος: και βέβαια δεν μπορούμε να είμαστε αντίθετοι σ' αυτό που κάνει. Όχι μόνο δεν είμαστε αντίθετοι, τον στηρίζουμε τον κοινωνικό ρόλο της Αστυνομίας. Να λειτουργεί εκείνο, εκείνο, το άλλο, να παρεμβαίνει, να διευθετεί κάποιες διαφορές μεταξύ των μελών της κοινωνίας.

Υπάρχει, όμως, κι ένας κατασταλτικός «νόμος», σαν Αριστερά πώς να το πούμε; Να πούμε ότι όπως είπε ο κ. Πανούσης, συμφωνούμε με εμφυλιοπολεμικά, ενδεχομένως αριστερά σύνδρομα ακόμη; Ναι, πολλές φορές το έχουμε! Το έχουμε! Και το πληρώνουμε πολλές φορές, σε όποιες περιπτώσεις προσπαθούμε να απεγκλωβιστούμε από αυτό το σύνδρομο. Πάρτε ένα προηγούμενο. Η κυβέρνηση Τζαννετάκη τι ήτανε; Το ότι στις αμέσως επόμενες εκλογές έφαγε την κατρακύλα το κόμμα γιατί επιχείρησε να συμμετάσχει στην κυβέρνηση, ενώ την ίδια ώρα απενοχοποιείται για όλα, το ΠΑΣΟΚ που συμμετείχε σ' αυτήν την κυβέρνηση. Γιατί ήταν τότε βρώμικη αυτή η κυβέρνηση, που ήταν για ξεμάλιασμα; Αυτό που θα μένει στην Ιστορία, είναι το βρώμικο 89. Ναι, έχουμε τέτοια σύνδρομα. Εγώ είμαι 60 χρονών, είμαι μετά τη γενιά του πολέμου, γεννημένος το '50, έζησα την ΕΡΕ, έζησα τη χούντα, τώρα τα επόμενα.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Κύριε Πλούμη, να μην αναγκαστούμε να σας επαναφέρουμε στην τάξη, συντομεύστε σας παρακαλώ.

Π. ΠΛΟΥΜΗΣ: Να πω σε όλους για κάποια ζητήματα, μερικά από αυτά τα οποία ετέθησαν σήμερα εδώ. Γιατί το ίδιο γεγονός εις βάρος του αστυνομικού, δεν κινητοποιεί; Γιατί δεν κινητοποιεί όταν χρησιμοποιείται βία από κάποιες κοινωνικές ομάδες, κατά της Αστυνομίας, ενώ όταν ένας αστυνομικός βγάλει το όπλο χαλά ο κόσμος; Η κοινωνία είναι διχασμένη, αυτή είναι η ιστορία. Και ο κατέχων εξουσία κρίνεται με πολύ μεγάλη αυστηρότητα. Επισημαίνω μερικά στοιχεία: προληπτικές προσαγωγές. Θυμίζει το 1960! Πριν λίγο διάστημα, πραγματοποιήθηκαν προληπτικές προσαγωγές, πιάσανε κάποιους ανθρώπους. Η αιτιολογία είναι, για πρόληψη

επεισοδίων, απίθανη ορολογία, θυμίζει το 1960, όταν ο Τίτο ήρθε στην Αθήνα, αρχηγός μιας γειτονικής χώρας, κατά τα άλλα φιλικής προς την Ελλάδα και η Ελλάδα είχε καλές σχέσεις με την Γιουγκοσλαβία. Τότε πιάστηκαν όλα τα στελέχη και μέλη της ΕΔΑ στην Αθήνα. Και η ειρωνεία ήταν, για πρόληψη επεισοδίων, να προληφθούν τα επεισόδια, αυτή ήταν η δικαιολογία. Τελικά, να σας πω ότι οι ΕΔΑίτες χαιρόταν τότε, που ο Τίτο ήρθε στην Ελλάδα. Και όχι μόνο επεισόδια δεν θα έκαναν, θα έβγαιναν στο δρόμο, θα χειροκροτούσαν ενδεχομένως και τον Πρωθυπουργό, ο οποίος προσκάλεσε τον Τίτο στην Αθήνα.

Οι επιχειρήσεις - σκούπα τι αποδίδουν; Ελάχιστα πράγματα, βαποράκια, χρήστες, γυναίκες γύρω από τα ξενοδοχεία της Ομόνοιας, κάτι το οποίο αν θέλεις να το κάνεις, σαν μηχανισμός που είναι η Αστυνομία, μπορεί οποιαδήποτε στιγμή. Όχι να κλείσεις την οδό, να μπουζουριάσεις τον κόσμο και να ξεκαθαρίζεις, 15 με φιξάκια στην τσέπη, άλλους 4 με χάπια και 5 που εκδίδονταν.

Οπλοφορία - χρησιμοποίηση όπλου: Είπε ο κ. Αλιβιζάτος κάτι. Πρέπει να επανεξεταστεί από την αρχή το ζήτημα. Το πότε, το πώς, το πού, με ποια εκπαίδευση, σε ποια ψυχολογική και σωματική και πνευματική κατάσταση, πρέπει να επανεξεταστεί. Να κρατείται μέσα και στον υπηρεσιακό φάκελο. Η μη αναγραφή στοιχείων στην υπηρεσιακή στολή. Όταν πας στην Εφορία λέει: Βασιλόπουλος Γεώργιος - Τμηματάρχης. Εγώ είμαι ο τάδε, αν τον ρωτήσεις θα σου πει και το όνομα. Εδώ λοιπόν που είναι η ασπίδα και ο πιτσιρικάς σπρώχνει και η ασπίδα σπρώχνει τον πιτσιρικά, δεν ξέρω αν υπάρχει, εγώ τα ψάχνω. Λέει, «κάποιοι φέρουν ενδείξεις», είπε ο ανώτερος αστυνομικός, φέρουν κάποιοι κάποιες ενδείξεις που αφορούν την ομάδα. ΞΓΣΕΖΩ6741368. Εκείνη τη στιγμή λοιπόν,

πρέπει εσύ αν θεωρήσεις ότι βλάπτεσαι από την συμπεριφορά του οργάνου, να συγκρατήσεις αυτό και να πας να κάνεις την καταγγελία, γιατί σε χτύπησε ενδεχομένως. Θέλω να πω ότι και αυτό αρκετές φορές έχει αναφερθεί και έχουν δοθεί απαντήσεις, οι οποίες κατά τη γνώμη μας δεν μας καλύπτουν.

Συμμετοχή πολιτών σε επιχειρησιακές δραστηριότητες μαζί με αστυνομικά όργανα. Δεν είναι καλό, εκθέτει το ίδιο το Σώμα αυτή η συμπεριφορά. Θα πει κάποιος, «εγώ τις κάνω; Σαν Σώμα;» Όχι βέβαια. Αν υπάρχει ανοχή όμως, είναι επιλήψιμο. Και θα έλεγα ότι δεν πρέπει τα όργανα να επιτρέπουν αυτό το πράγμα, την ατιμωρησία.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Κύριε Πλούμη, πρέπει να ολοκληρώσετε, έχουμε υπερβεί το χρόνο.

Π. ΠΛΟΥΜΗΣ: Ολοκληρώνω, λοιπόν, τονίζοντας ότι εμείς θα είμαστε στο πλευρό σας και θα στηρίζουμε τα δίκαια αιτήματά σας πάντα, όπως το κάναμε μέχρι σήμερα.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Κυρίες και κύριοι, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την προσοχή σας, έχετε τις ευχαριστίες της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Αξιωματικών Αστυνομίας για τη συμμετοχή σας στην ημερίδα, ελπίζω ο προβληματισμός που κατατέθηκε εδώ να αποτελέσει πεδίο περαιτέρω ανταλλαγής απόψεων και αναλύσεων για να υπάρξουν και απτά αποτελέσματα. Πριν κλείσουμε, παρακαλώ για την υπομονή σας λίγο ακόμα, θα απονεμηθούν αναμνηστικές πλακέτες στους εισηγητές για τη συνεισφορά τους στην επιτυχή έκβαση της ημερίδας.

Αναμνηστικές πλακέτες στους εισηγητές και στον συντονιστή της Ημερίδας επέδωσαν ο πρόεδρος της Π.Ο.ΑΞΙ.Α. κ. **Δημήτρης Γεωργατζής** στον κ. **Αλιβιζάτο**, ο γ.γ. της Ομοσπονδίας κ. **Ιωάννης Κατσιαμάκας** στον κ. **Πανούση**, ο αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας κ. **Δημήτρης Μπέττας** στην κ. **Χριστοδούλου** και η Δόκιμος Υπαστυνόμος στο δημοσιογράφο κ. **Μανώλη Σταυρακάκη**

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

21ο ΕΤΗΣΙΟ ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ - ΗΜΕΡΙΔΑ

**ΔΕΝ ΑΠΕΜΠΟΛΟΥΜΕ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΑΣ**

8 & 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2011
(ΑΘΗΝΑ, ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ Α.Μ.Α.)

ΗΜΕΡΙΔΑ

«Απαίτηση των καιρών, ένα νέο δόγμα
εσωτερικής ασφάλειας»

Μανώλης Σταυρακάκης ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Ζητούμενο το νέο δόγμα εσωτερικής ασφάλειας

Καλή σας ημέρα, κυρίες και κύριοι, θέλω να ευχαριστήσω την Πανελλήνια Ομοσπονδία Αξιωματικών για την τιμή που μου κάνει να συντονίσω σήμερα την ημερίδα, η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο του 21ου Συνεδρίου της. Είναι παράδοση της Ομοσπονδίας, τη δεύτερη ημέρα του Συνεδρίου, να διοργανώνει τέτοιες ημερίδες, θεματικές ημερίδες που ασχολούνται κάθε φορά με ένα επίκαιρο θέμα. Αυτή τη φορά, όπως ήδη γνωρίζετε, το θέμα είναι «Απαίτηση των καιρών, ένα νέο δόγμα εσωτερικής ασφάλειας».

Διαβάζοντας τον τίτλο της ημερίδας, φαντάζεται κανείς ότι στη χώρα μας υπάρχει κάποιο δόγμα ασφάλειας, υπάρχει αυτή η θεμελιώδης αρχή, όπως λέμε, για την εσωτερική ασφάλεια της χώρας, η οποία είναι σεβαστή από όλους και βέβαια μη αμφισβητήσιμη.

Και το ερώτημα φυσικά που προκύπτει είναι τελικά αν υπάρχει αυτό το δόγμα, τι είναι αυτό το δόγμα, από πότε ισχύει, ποιος ή ποιοι το κατάρτισαν και για ποιους.

Προφανώς και υπάρχει κάποιο δόγμα ασφάλειας, αλλά είναι μάλλον κατακερ-

ματισμένο ή ανεργματιστό κατά άλλους, με τη μορφή κάποιων ξεχωριστών νομοθετημάτων για το ρόλο και τη λειτουργία των υπηρεσιών ασφαλείας, όλων των κατηγοριών. Από την Ελληνική Αστυνομία, που αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα του μηχανισμού εσωτερικής ασφάλειας έως τις δημοτικές αστυνομίες και τις ιδιωτικές εταιρείες σεκιούριτι. Εγώ σας εξομολογούμαι, ως δημοσιογράφος, ότι πάνω από 25 χρόνια στο αστυνομικό ρεπορτάζ, ουδέποτε έχω ασχοληθεί επισταμένα και ενδελεχώς μ' αυτό το θέμα στην καθημερινότητα του αστυνομικού ρεπορτάζ.

Πιστεύω ότι πολλοί από σας έχετε τις ίδιες απορίες, όταν ακούτε ότι χρειάζεται η χώρα μας ένα νέο δόγμα ασφάλειας.

Έχω την αίσθηση ότι το υπό συζήτηση θέμα δεν απασχολεί ιδιαίτερα ούτε την ελληνική πολιτεία. Βέβαια, το συνδικαλιστικό κίνημα των αστυνομικών, απ' ό,τι είμαι σε θέση να γνωρίζω, καθώς παρακολουθώ την πορεία του από την ίδρυση των πρώτων σωματείων το 1988, έχει εκφράσει προ πολλού τις θέσεις του, εισάγοντας στη δημόσια συζήτηση ακόμα και αυτό το καίριο ερώτημα

«τι Αστυνομία θέλουμε και γιατί τη θέλουμε». Ένα επίκαιρο ερώτημα, το οποίο δεν είναι ρητορικό, όπως επιχειρούν κάποιοι να πουν, θέλοντας να ξεμπερδέψουν εύκολα με το πρόβλημα.

Για να είμαστε ειλικρινείς όμως, η Πολιτεία έτσι το αντιλαμβανόταν τα τελευταία χρόνια, μέχρι που το θέμα έφτασε και στην Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων, απασχόλησε το καλοκαίρι του 2011 και την αρμόδια Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, όταν ο τότε Αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ., ο σημερινός Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ο κ. Οικονόμου, ο οποίος παρίσταται εδώ και παρακολουθεί τις εργασίες της ημερίδας, τόνισε μεταξύ άλλων τότε, ότι πρέπει να υπάρξει ένα δόγμα εσωτερικής ασφάλειας, και πνεύμα πολιτικής συναίνεσης, που είναι απολύτως αναγκαίο για τη χώρα.

Έκτοτε βέβαια, όπως λένε και οι αστυνομικοί, «σιγή ασυρμάτου» εκ μέρους των αρμοδίων. Δεν ξέρω αν οι υπηρεσιακοί παράγοντες ή σε κάποιο άλλο επίπεδο, κάποιοι άλλοι, κάτι ετοιμάζουν. Σίγουρα πάντως, πολύ πριν από τον κ. Οικονόμου, έχουν καταθέσει δημοσίως τις θέσεις τους και τις απόψεις τους για συγκεκριμένα ζητήματα δημοσιολόγοι και πολιτικοί, που παρατηρούν την εξέλιξη των πραγμάτων και αγωνιούν για το αύριο. Μεταξύ αυτών είναι και οι καλεσμένοι της Ομοσπονδίας σήμερα, οι οποίοι δέχτηκαν να προσεγγίσουν το θέμα από τρεις διαφορετικές οπτικές γωνίες, με κοινό ωστόσο παρονομαστή. Όταν όλα γύρω μας αλλάζουν

σε έναν μηχανισμό ασφαλείας, προφανώς κάποια πράγματα πρέπει να αλλάξουν. Θα είναι το δόγμα; Θα είναι η λειτουργία της Αστυνομίας, των άλλων μηχανισμών ασφαλείας; Θα είναι το ανθρώπινο δυναμικό της; Νομίζω ότι εδώ χωρά πολλή συζήτηση, και ίσως δοθούν κάποιες απαντήσεις πάνω σ' αυτά τα θέματα σήμερα.

Για να μην θεωρηθεί η δική μου σύντομη εισαγωγή, σαν μια μηδενιστική προσέγγιση της προσφοράς των μηχανισμών ασφαλείας, ανέτρεξα στο πρόσφατο παρελθόν και βρήκα την ομιλία που είχε κάνει στις 20/10/2003, πριν από οκτώ χρόνια δηλαδή, με αφορμή την Ημέρα της Αστυνομίας, ο τότε Αρχηγός, ο κ. Φώτης Νασιάκος, ο οποίος για πρώτη φορά, δημοσίως, είχε θέσει και πάλι τότε, το θέμα της εσωτερικής ασφάλειας. Ο Αρχηγός είχε μιλήσει για την οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, τον απασχολούσε η διακρατική συνεργασία, τον απασχολούσε το ενιαίο δόγμα ασφαλείας στη χώρα μας. Γνωρίζουμε βέβαια τι έγινε εκείνη την περίοδο, γνωρίζουμε επίσης πολύ καλά τι έγινε ή μάλλον τι δεν έγινε στη συνέχεια, με αποτέλεσμα να βρισκόμαστε σήμερα στο σημείο μηδέν, σε σημείο «επανεκκίνησης», με πολύ πιο δυσμενείς όρους.

Δεν ξέρω αν έχω πει ήδη πολλά σ' αυτό το προλογικό μου σημείωμα, πριν δώσω το λόγο στους διακεκριμένους εισηγητές της ημερίδας, θα ήθελα να δώσω το λόγο στον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας, τον κ. Γεωργατζή, καλωσορίζοντάς σας όλους και από τη δική μου την πλευρά.

Δημήτρης Γεωργατζής
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Π.Ο.Α.Ξ.Ι.Α.

Αναδεικνύουμε προβλήματα

Καλή σας ημέρα. Με τη σειρά μου κι εγώ, σας καλωσορίζω στις εργασίες του Συνεδρίου μας. Θέλω να ευχαριστήσω τους διακεκριμένους καλεσμένους μας, γιατί κάποιοι εξ αυτών ανέβαλλαν προγραμματισμένες υποχρεώσεις ή ακύρωσαν υποχρεώσεις τους για να είναι σήμερα εδώ, μαζί μας. Η Ομοσπονδία, τα τελευταία χρόνια, συνεχίζει τη δεύτερη ημέρα του Συνεδρίου να οργανώνει μία ημερίδα με θέματα που καίνε, σε ή χωρίς εισαγωγικά. Και πέρυσι, και πρόπερσι, από αυτές τις ημερίδες έχουν βγει σημαντικά συμπεράσματα. Κάποιοι τα έχουν διαβάσει, κάποια απ' αυτά γίνανε δεκτά και από τη Φυσική μας ηγεσία διαχρονικά, και λύθηκαν κάποια προβλήματα.

Εκτός από τις ημερίδες αυτές, η Ομοσπονδία μας με άλλες παρεμβάσεις, στους χώρους δουλειάς των εργαζομένων, αναδεικνύει προβλήματα, προσπαθεί να βρει λύσεις με τη συμβολή διακεκριμένων επιστημόνων και όλα αυτά γιατί έχουμε στο μυαλό μας τα προβλήματα που σήμερα βιώνει ο ένστολος, δηλαδή οι συνάδελφοί μας.

Δεν θέλω να πω περισσότερα, οι κύριοι καθηγητές, οι καλεσμένοι μας, θα δώσουν με τις ομιλίες τους το στίγμα. Υπάρχει η δυνατότητα να γίνουν ερωτήσεις και να απαντήσουν σε ερωτήματα και θέματα τα οποία απασχολούν και ενδιαφέρουν όλους μας.

Σας ευχαριστώ πολύ. Δεν θα έχουμε την δυνατότητα εμείς να μιλήσουμε πάλι μέχρι τις γιορτές, γι' αυτό από τώρα σας εύχομαι

Καλά Χριστούγεννα, Καλή Χρονιά και να έχετε δύναμη και το κουράγιο να κάνουμε τη δουλειά μας καλά για να είμαστε χρήσιμοι στους συναδέλφους και στην κοινωνία μας.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Να πω κατ' αρχήν, ότι μας τιμούν σήμερα με την παρουσία τους εδώ, ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ο κ. Οικονόμου Ελευθέριος, όπως ήδη είπα, εκ μέρους του ΚΚΕ είναι ο κ. Δημήτρης Αγκαβανάκης, από το Άρμα Πολιτών ο κ. Χατζηπέρος, ο Διοικητής της Σχολής Μετεκπαίδευσης της Ελληνικής Αστυνομίας ο Ταξίαρχος κ. Κοντέλας Κων/νος, ο Αναπληρωτής Γενικού Αστυνομικού Διευθυντή Αττικής ο ταξίαρχος ο κ. Κων/νος Μιχαιρίνας, ο Διευθυντής της ΔΑΕΒ κ. Αλκιβιάδης Τζωίτης, ο Διευθυντής Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου κ. Σήφης Καμπανάκης και άλλοι.

Να δώσω το λόγο κατευθείαν στον εκπρόσωπο του Άρματος Πολιτών, τον κ. Χατζηπέρο, ο οποίος δεν είχε την δυνατότητα χθες να έρθει, να απευθύνει έναν σύντομο χαιρετισμό στο Συνέδριο.

Π. ΧΑΤΖΗΠΕΡΟΣ: Καλή σας μέρα, αγαπητές φίλες και φίλοι, και αγαπητοί συνάδελφοι. Και λέω συνάδελφοι, γιατί κι εγώ προέρχομαι από τις Ένοπλες Δυνάμεις, από το ένστολο κομμάτι του Ελληνικού Λαού.

Θα ήθελα να σας μεταφέρω τον χαιρετισμό

και τις ευχές για την επιτυχία του Συνεδρίου σας, του Προέδρου του Πανελληνίου Άρματος Πολιτών, του κ. Δημαρά, ο οποίος είναι εκτός Αθηνών. Και επίσης, θα ήθελα να σας πω ότι ο ρόλος της Αστυνομίας και του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη είναι καθοριστικός και ως προς το θέμα το οποίο θα μας απασχολήσει σήμερα, είναι επίκαιρο όσο ποτέ άλλοτε, διότι χρειαζόμαστε μία Αστυνομία δυνατή, στα πλαίσια του Συντάγματος και των νόμων, διότι ο πολίτης χρειάζεται δίπλα του την Αστυνομία και τον αστυνομικό, ειδικά σήμερα που υπάρχει κοινωνική κρίση, οικονομική κρίση, θεσμική κρίση, και δεν προσβλέπει πουθενά αλλού, παρά στον αστυνομικό, να προστατέψει το δίκιο του, την περιουσία του κλπ.

Τα προβλήματα είναι πάρα πολλά, ο περίγυρος ο διεθνής είναι δύσκολος, η λαθρομετανάστευση είναι πάρα πολύ μεγάλη και ο ρόλος της Αστυνομίας θα είναι τελείως αναβαθμισμένος, στους δύσκολους καιρούς που έρχονται για την Ελλάδα.

Εύχομαι καλή επιτυχία στο Συνέδριο, συγχαρητήρια για την επιλογή του θέματος και Καλές Γιορτές σε όλους σας. Ευχαριστώ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Να συμπληρώσω ότι γραπτό μήνυμα απευθύνει και ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη, ο κ. Μανώλης Όθωνας, ο οποίος εύχεται καλή επιτυχία στις εργασίες της ημερίδας. Να σας πω για το πρόγραμμα, ότι θα μιλήσει πρώτος ο Διδάκτωρ Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Cambridge, ο κ. Θάνος Ντόκος. Μετά την εισήγησή του θα δοθεί η δυνατότητα να υποβληθούν ερωτήσεις και απαντήσεις. Στη συνέχεια, η κα Μαίρη Μπόση, Επίκουρη Καθηγήτρια Διεθνούς Ασφάλειας Πανεπιστημίου Πειραιά θα αναπτύξει το θέμα «Κρίση και πολιτική βία», θα ακολουθήσει πάλι η διαδικασία των ερωτήσεων και των απαντήσεων, ενώ ο νομικός κ. Δημήτρης Μητρόπουλος, θα μας αναλύσει το επίκαιρο θέμα «Το δημόσιο αγαθό της ασφάλειας στη δίνη της κρίσης».

Υπάρχει επίσης μια χαιρετιστήρια επιστολή από τη βουλευτή της Ν.Δ. κα Όλγα Κεφαλογιάννη, όπως με ενημερώνουν. Ο Διδάκτωρ Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Cambridge, ο κ. Θάνος Ντόκος έχει το λόγο.

Θάνος Ντόκος

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Η αναγκαιότητα ενός δόγματος εσωτερικής ασφάλειας

Η θεσμική και οργανωτική μεταρρύθμιση του εγχώριου μηχανισμού ασφαλείας ύψιστη προτεραιότητα

Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε, και ευχαριστώ πολύ την Ομοσπονδία για την τιμητική πρόσκληση. Είναι χαρά μου να απευθύνομαι σε ένα τέτοιο ακροατήριο και νομίζω ότι η συζήτηση για το θέμα της εσωτερικής ασφάλειας έχει τρία ακροατήρια. Το ένα είναι η Πολιτεία, το άλλο είναι η Αστυνομία και το τρίτο είναι τα στελέχη του χώρου. Ελπίζω ότι στο μέλλον θα δοθεί η δυνατότητα να βρεθούν και τα τρία ακροατήρια στον ίδιο χώρο, για να συμμετάσχουν ουσιαστικά σ' αυτόν τον προβληματισμό. Στον 21ο αιώνα, η διεθνής κοινότητα και τα διάφορα κράτη, θα κληθούν να αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις για την εθνική ασφάλεια, την οικονομική ευημερία και την κοινωνική σταθερότητα. Αυτές οι προκλήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την Ελλάδα. Τόσο ο λόγος της γεωγραφικής θέσης, έχοντας δύσκολους γείτονες και αποτελώντας διαμετακομιστικό σταθμό μεταναστών προς άλλες χώρες της Ε.Ε., που όμως εγκλωβίζονται στην Ελλάδα λόγω του Κανονισμού Δουβλίνου 2, όσο και λόγω των οικονομικών δυσκολιών και άλλων εσωτερικών αδιεξόδων, που ενδέχεται να οδηγήσουν σε ακόμη μεγαλύτερη αύξηση της οικονομικής έντασης.

Νομίζω ότι για την αποτελεσματική διαχεί-

ριση αυτών των προκλήσεων, χρειάζονται τέσσερα πράγματα. Το πρώτο, είναι μια ουσιαστική συζήτηση σε επίπεδο πνευματικού και πολιτικού κόσμου και ελληνικής κοινωνίας γενικότερα, περί δημόσιας τάξης, για ζητήματα π.χ. πανεπιστημιακού ασύλου, τρόπου διεξαγωγής διαδηλώσεων και συγκεντρώσεων, ρόλου της Αστυνομίας και άλλων υπηρεσιών ασφαλείας και εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας, με στόχο την δημιουργία κοινωνικής συναίνεσης, η οποία είναι και το κρίσιμο θέμα.

Δεύτερον, η δημιουργία ενός θεσμικού μηχανισμού μακροσκοπικής ανάλυσης και σχεδιασμού, τρίτον, η θεσμική και οργανωτική μεταρρύθμιση του μηχανισμού εθνικής ασφαλείας και η εκπόνηση ενός δόγματος εθνικής ασφαλείας και τέταρτον, η υλοποίηση των απαραίτητων αλλαγών και βελτιώσεων σε θέματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, στρατηγικής σχεδίασης και αποτελεσματικότητας.

Άρα, ποιες είναι οι προκλήσεις; Πολύ συνοπτικά, νομίζω ότι υπάρχουν πέντε κατηγορίες προβλημάτων. Πρώτη είναι το οργανωμένο έγκλημα, δεύτερη φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, τρίτον η παράνομη μετανάστευση, τέταρτον τρομοκρατία και πέμπτον έκτακτα περιστατικά. Και

να κάνω μόνο μία σύντομη επεξηγηματική αναφορά στην τελευταία κατηγορία. Εδώ κανείς μπορεί να σκεφθεί διάφορα σενάρια. Όσοι είχαν εμπλακεί στους Ολυμπιακούς Αγώνες, είμαι βέβαιος ότι θυμούνται ένα πολύ μακρύ κατάλογο σεναρίων. Απλώς αναφέρω πανδημίες, κυβερνοεπιθέσεις, δράση ακραίων ομάδων και κατευθυνόμενες ή μη κατευθυνόμενες πολιτικές εντάσεις. Όλα αυτά είναι περιστατικά χαμηλής πιθανότητας, βλέπετε τον πίνακα με μία προσωπική εκτίμηση, όσον αφορά την πιθανότητα στις συνέπειες για εθνική ασφάλεια και αξιολόγηση, του μηχανισμού. Και κανείς μπορεί να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει με επί μέρους στοιχεία ή και με όλον τον πίνακα, αλλά νομίζω ότι αυτά είναι τα ζητήματα που έχουμε μπροστά μας. Αυτές τις προκλήσεις θα κληθούμε να διαχειριστούμε, και καλό θα είναι να είμαστε έτοιμοι.

Μιλούμε για την ανάγκη ενός δόγματος εσωτερικής ασφάλειας, ο όρος «κρίση» δεν μας είναι άγνωστος, δυστυχώς. Ίμια, ναυάγιο του «Εξπρές Σαμίνα», Υπόθεση Οτσαλάν, Οδός Νιόβης, πυρκαγιές του 2007, Δεκέμβρης του 2008, και ο κατάλογος είναι αρκετά μακρύτερος. Και νομίζω ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, η διαχείριση αυτών των εκτάκτων καταστάσεων δεν έγινε με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Τα αίτια, σε γενικές γραμμές γνωστά. Έλλειψη συντονισμού ανάμεσα στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, περιορισμένη εμπειρία χειριστών, απουσία κανόνων εμπλοκής ή προβληματική εφαρμογή τους. Επειδή κρίσεις -και βλέπετε εδώ έναν κατάλογο, ενδεχομένως να μπορέσουμε να προσθέσουμε και μερικές κατηγορίες κρίσεων ακόμα, αλλά δεν είναι λίγες και αυτές που φαίνονται στον πίνακα- επειδή λοιπόν οι κρίσεις δεν είναι ένα εξαιρετικά σπάνιο φαινόμενο στην Ελ-

λάδα, και αυτό δεν είναι κάτι που θα αλλάξει τώρα άμεσα, επείγει νομίζω η βελτίωση του εθνικού συστήματος διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων.

Καλές είναι οι διαπιστώσεις, αλλά χρειαζόμαστε προτάσεις και ιδέες. Και προτάσεις, οι οποίες να είναι ρεαλιστικές, υλοποιήσιμες, και τέλος, χαμηλού οικονομικού κόστους. Γιατί υπάρχουν και ιδέες και μοντέλα άλλων χωρών, οι οποίες όμως δεν είναι εφαρμόσιμες στην Ελλάδα του σήμερα και του αύριο. Άρα, χρειαζόμαστε ιδέες που να συνδυάζουν αυτά τα χαρακτηριστικά.

Πρώτη παρατήρηση, με δεδομένες τις αναπόφευκτες περιοδικές αλλαγές στην Πολιτική και Φυσική ηγεσία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και των διαφόρων υπηρεσιών, και με την έλλειψη συνέχειας να αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, είναι απαραίτητη η θεσμική κατοχύρωση των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων. Διότι το παρελθόν μας έχει δείξει ότι υπάρχουν καλές περίοδοι, που συνδέονται με πρόσωπα, για να ακολουθήσει μία κακή περίοδος, γιατί οι διάφορες αλλαγές είναι προσωποπαγείς και όχι θεσμικά κατοχυρωμένες.

Νομίζω ότι βασική επιδίωξη θα πρέπει να αποτελέσει η γενικότερη αλλαγή νοοτροπίας και τρόπου λειτουργίας, η οποία συνδέεται άμεσα και με την ανάγκη σημαντικών αλλαγών στον τομέα της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε όλα τα επίπεδα. Επίσης, εξαιρετικά υψηλή προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελέσει η επίτευξη επαρκούς διακλαδικότητας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστική, Λιμενικό, ΕΥΠ, αλλά και Τοπική Αυτοδιοίκηση, τόσο όσον αφορά τον επιχειρησιακό συντονισμό εκτάκτων καταστάσεων, όσο και την συνεργασία και πολιτική

αντιμετώπισης διαφόρων προβλημάτων.

Και τώρα, επιτρέψτε μου να κάνω έναν παραλληλισμό με άλλες χώρες, και χαίρομαι ιδιαίτερα που βρίσκονται στην αίθουσα και νεότερα στελέχη της ΕΛ.ΑΣ., διότι εδώ και αρκετά χρόνια, υπάρχει σε άλλες χώρες, αλλά σιγά - σιγά η εμπειρία και η γνώση μεταφέρονται προς εμάς, υπάρχει μία επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις (revolution in military affairs), και υπάρχει και μία επανάσταση στα θέματα ασφαλείας (revolution in security affairs). Δεν θέλω να μειώσω το ρόλο και τις ικανότητες των στελεχών της δικής μου γενιάς σε διάφορους χώρους, αλλά όταν μιλάμε για αλλαγή νοοτροπίας, αυτή είναι πολύ ευκολότερο να κατανοηθεί και να υλοποιηθεί από τα νεότερα στελέχη. Οπότε, νομίζω ότι στα στελέχη των παραγωγικών Σχολών, αλλά και στα νεότερα στελέχη της Αστυνομίας και των άλλων υπηρεσιών πέφτει ο ρόλος της ουσιαστικής και πλήρους υλοποίησης των οποιωνδήποτε αλλαγών.

Προτάσεις: υπάρχει -νομίζω θα συμφωνήσετε- πρόβλημα συντονισμού, κυρίως μεταξύ των ανώτερων και ανώτατων στελεχών των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, και απαιτείται μια αλλαγή αντιλήψεων περί αρμοδιοτήτων και τεχνητών διαχωριστικών γραμμών μεταξύ φορέων. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρώ ότι θα ήταν πολύ χρήσιμη η δημιουργία ενός Εθνικού Κέντρου Διαχείρισης Εκτάκτων Καταστάσεων. Ενδεχομένως, για να μην δημιουργούμε καινούργιους φορείς και υπηρεσίες, μέσω της αναβάθμισης και αναδιοργάνωσης της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, με αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών συλλογής, μετάδοσης και επεξεργασίας πληροφοριών και τη λειτουργία ενός Εκπαιδευτικού κέντρου πολιτικής προστασίας, για συνεκπαίδευση,

με στόχο τη συναντίληψη και τη συνάσκηση, για να επιτευχθεί η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των διαφόρων φορέων.

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνονται συχνές ασκήσεις, τόσο επί χάρτου όσο και επί του πεδίου, με συμμετοχή και της Πολιτικής Ηγεσίας, για εξοικείωση με τις διαδικασίες, πρόσωπα, εγκαταστάσεις, καθώς και τον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων και την επιτάχυνση των εργασιών. Το Εθνικό Κέντρο Διαχείρισης Έκτακτων Καταστάσεων, θα συγκεντρώνει και θα αξιολογεί σε 24ωρη βάση, πληροφορίες από τα κέντρα επιχειρήσεων όλων των κρατικών υπηρεσιών και φορέων, καθώς και μέσω πληθώρας αισθητήρων, επίγειων, θαλάσσιων, εναέριων, διαστημικών - που υπάρχει η δυνατότητα- θα ενημερώνει άμεσα τον Πρωθυπουργό και τους αρμόδιους Υπουργούς, και θα εισηγείται την άμεση κινητοποίηση των απαραίτητων φορέων, μέσω ασφαλών διαύλων επικοινωνίας και στη βάση πρωτοκόλλων δράσης που θα έχουν δοκιμαστεί αρκετές φορές σε ασκήσεις, θα ειδοποιούνται άμεσα όλοι οι εμπλεκόμενοι και θα αρχίζει η υλοποίηση ενός σχεδίου διαχείρισης.

Ψάχνοντας για ρεαλιστικές, εύκολες και νέες λύσεις, αν θέλετε, υπάρχει η δυνατότητα να ιδρυθεί μια Σχολή διαχείρισης κρίσεως, ταχύρυθμη, διάρκειας 4 ή 8 εβδομάδων σε θέματα διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης καταστροφών, ενδεχομένως σε συνεργασία του ΚΕΜΕΑ με την Ισπανία και την Ιταλία, η οποία θα μπορούσε να εξελιχθεί στο βασικό κέντρο εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε θέματα χειρισμού κρίσεων και μελέτης φαινομένων εγκληματικότητας και απειλών της εθνικής ασφάλειας. Κάθε εκπαιδευτική σειρά της Σχολής θα απευθύνεται σε μικρό αριθμό, 20-25 προσεκτικά επιλεγμένων κρατικών στελεχών, από όλες

τις συναρμόδιες υπηρεσίες και το πρόγραμμα διδασκαλίας θα είναι ένας συνδυασμός θεωρητικής αναμόρφωσης για παγκόσμιες και περιφερειακές στρατηγικές δράσεις και εξελίξεις, με ασκήσεις προσομοίωσης στο χειρισμό κρίσεων.

Μία ποικιλία σεναρίων, κι αυτό είναι νομίζω προφανές. Δημιουργία μιας διευρυνόμενης δεξαμενής επίλεκτων κρατικών στελεχών, με θεωρητική και πρακτική εξοικείωση σε διάφορα σενάρια κρίσεων, γνώση προσώπων, διαδικασιών και ειδικών δυνατοτήτων. Επίσης, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη για την εθνική ασφάλεια της χώρας, η δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος πληροφοριών, με όλες τις απαραίτητες δικλίδες ασφαλείας, όσον αφορά την προστασία προσωπικών δεδομένων, αλλά και ενός συστήματος θαλάσσιας και χερσαίας επιτήρησης, όπως αυτό που εγκαθιστούν σταδιακά οι γειτονικές μας χώρες.

Στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον, το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί τον σημαντικότερο πολλαπλασιαστή ισχύος. Η εκπαίδευση, θέλω να τονίσω αυτό το σημείο, θα με ακούσετε αρκετές φορές να το λέω, η εκπαίδευση αποτελεί κλειδί για την ανάπτυξη επιτελικών στελεχών ασφαλείας, οι οποίοι να διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Χρειαζόμαστε επιτελικά στελέχη με οργανωτικές ικανότητες, σφαιρική αντίληψη των ζητημάτων ασφαλείας, διάθεση αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, σύγχρονων οργανωτικών δομών, και χρήσιμων στοιχείων από την τακτική διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων σε άλλες χώρες. Επίσης, όλες οι προσπάθειες χωροταξίας των εξωτερικών συνόρων, είναι επιτακτική ανάγκη να εμπλέξουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, τόσο για συμβολικούς λόγους, όσο

αφορά την ευρωπαϊκή παρουσία στο Αιγαίο, όσο και για την εξασφάλιση πόρων και μέσων.

Επίσης, ιδιαίτερα χρήσιμες θα είναι οι διεθνείς συνεργασίες, τόσο για την απόκτηση και ταχεία ενσωμάτωση της τεχνογνωσίας, όσο και γιατί ορισμένες προκλήσεις για την εθνική ασφάλεια έχουν σημαντική διεθνή διάσταση και δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με αμιγώς εθνικά μέσα.

Μέθοδοι εξαγωγής διδαγμάτων - συμπερασμάτων: μετά από κάθε έκτακτη κατάσταση, θα πρέπει να δημιουργείται μία επιτροπή ειδικών, με αποστολή την ταχεία ετοιμασία μιας έκθεσης, ενός πορίσματος, με διαπιστώσεις και συγκεκριμένες προτάσεις, με στόχο λιγότερο την επίριψη ευθυνών σε συγκεκριμένα πρόσωπα, όσο κυρίως εντοπισμό και διόρθωση αδυναμιών του κρατικού μηχανισμού και την αποτροπή ανάλογων καταστροφών στο μέλλον. Είναι αυτονόητο σε πάρα πολλές χώρες, το τονίζω γιατί νομίζω ότι δεν είναι τόσο αυτονόητο στην δική μας περίπτωση.

Συμπερασματικά, απέναντι σε ένα συνεχώς μεταλλασσόμενο περιβάλλον ασφαλείας, αυξανόμενη αλληλεξάρτηση σε θέματα οικονομίας και τρωτότητας σε νέες απειλές, προκλήσεις και κινδύνους, καμία χώρα δεν μπορεί να παραμείνει προσκολλημένη σε μία μονοδιάστατη, μονο-υπουργική ή μονο-υπηρεσιακή αντιμετώπιση των προβλημάτων. Απαιτούνται οι κατάλληλες πολιτικές και συνέργειες των δομών μεταξύ υπουργείων και υπηρεσιών, η προώθηση οργανωτικών σχημάτων ώστε να διευκολύνει τη συνεργασία η θεσμοθέτηση μικτών οργάνων. Ξεκάθαρες και συγκεκριμένες απαντήσεις, έτοιμες συνταγές στις προκλήσεις αυτές δεν υπάρχουν, αφού είναι αρκετές οι άγνωστες μεταβλητές στην εξίσωση

«επιχείρηση ασφαλείας» και αυτό δεν ισχύει μόνο για την Ελλάδα. Αλλά από την άλλη, δεν χρειάζεται, βεβαίως, να εφεύρουμε ξανά τον τροχό. Μπορούμε να μελετήσουμε τα επιτυχημένα μοντέλα άλλων χωρών και να τα προσαρμόσουμε στις δικές μας ανάγκες και ιδιαιτερότητες.

Εάν από την άλλη, ο μηχανισμός εθνικής ασφαλείας λειτουργεί με περιορισμένη αποτελεσματικότητα, ενδέχεται να παγιωθεί στα μάτια της διεθνούς κοινότητας, όπως είχε συμβεί δυστυχώς και στο παρελθόν, μία εικόνα της Ελλάδας ως κράτους περιορισμένης αξιοπιστίας στο θέμα της ασφάλειας, όσον αφορά στην τρομοκρατία, στο οργανωμένο έγκλημα, στην παράνομη διακίνηση ανθρώπων και προϊόντων, την κοινή, συνήθη εγκληματικότητα, τις φυσικές καταστροφές, αλλά και την διαχείριση κοινωνικών εντάσεων.

Το οικονομικό κόστος, και πρέπει να το τονίζει κανείς σε τέτοιες εποχές, των προτεινόμενων λύσεων, είναι εξαιρετικά χαμηλό, καθώς προτείνεται ένα ευέλικτο σύστημα με ολιγάριθμο προσωπικό και χωρίς ανάγκη νέων προσλήψεων, αλλά με την χρήση στελεχών από διάφορες κρατικές υπηρεσίες με μετάταξη ή απόσπασή τους στα προτεινόμενα επιτελικά όργανα. Το όποιο κόστος θα αφορά στην απόκτηση και εκμετάλλευση τεχνολογιών αιχμής, στη συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών, καθώς επικοινωνεί. Και βεβαίως, το κόστος πρόληψης είναι πάντα ένα μικρό κλάσμα του κόστους αποκατάστασης των συνεπειών μιας φυσικής καταστροφής ή άλλης κατάστασης.

Να τελειώσω, τονίζοντας τα δομικά στοιχεία ενός μηχανισμού διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων για τη χώρα μας.

Πρώτον, δόγμα εσωτερικής ασφαλείας, το οποίο θα πρέπει να το επεξεργαστούν τα

στελέχη των υπηρεσιών μέσα στο πλαίσιο πολιτικών κατευθύνσεων, και όχι λύσεις που έρχονται από εξωθεσμικούς παράγοντες. Δεν είναι οι καταλληλότερες. Δεύτερον, υπηρεσίες τεχνικής ανάλυσης συμβάντων. Τρίτον, θεσμικό σύστημα συντονισμού εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Τέταρτον, Εθνικό Κέντρο Διαχείρισης Εκτάκτων Καταστάσεων και πέμπτον και αυτονόητο, εκπαιδευμένο προσωπικό και εξοπλισμός, για τη συλλογή και αξιολόγηση πληροφοριών και επικοινωνίας.

Βεβαίως, οι όποιες προτάσεις συζητήσουμε και εξετάσουμε, με στόχο την αύξηση του επαγγελματισμού και της αποτελεσματικότητας, προϋποθέτουν τα αυτονόητα, που ξαναλέω, δεν είναι πάντα τόσο αυτονόητα. Δηλαδή, αξιοκρατία, εξάλειψη κομματικών και συντεχνιακών παρεμβάσεων, αλλαγή νοοτροπίας πολιτικού κόσμου και ελληνικής κοινωνίας, ως προς τον ρόλο και τη λειτουργία των υπηρεσιών ασφάλειας.

Δύο επιλογές λοιπόν για το μέλλον. Ένας ερασιτεχνικού τύπου μηχανισμός εθνικής ασφαλείας ή μία καλά οργανωμένη και εκπαιδευμένη αστυνομική υπηρεσία και ένας μηχανισμός ασφάλειας, που θα μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις του 21ου αιώνα και να προστατεύσει την ασφάλεια των πολιτών και της χώρας, με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο αστάθειας και αβεβαιότητας, ένα πράγμα είναι βέβαιο: ο χρόνος λειτουργεί υπέρ του ελλιπώς προετοιμαζόμενου.

Ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Ντόκο για την εισήγησή του. Νομίζω ότι αφιερώθηκε αρκετά σ' αυτό το σχέδιο αντιμετώπισης κρίσεων, αφήνοντας περιθώριο

για περισσότερη συζήτηση όσον αφορά το θέμα μας, το νέο δόγμα ασφάλειας. Ήθελα να σταθώ και σε ένα άλλο σημείο που είπατε κ. καθηγητά, ότι την επόμενη φορά για τη συζήτηση αυτού του θέματος, θα μπορούσαν να είναι εδώ και τα τρία μέρη. Η Πολιτεία, η κοινωνία, έχω την αίσθηση, όμως, ότι η «αγορά» είναι εδώ σήμερα. Η αγορά με την παλιά έννοια. Εκπροσωπεί την Πολιτεία ο κ. Οικονόμου, ως Γ.Γ. του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, στον βαθμό που

εκφράζουν τα πολιτικά κόμματα την κοινωνία μας, υπάρχουν εδώ εκπρόσωποι των κομμάτων, δεν είναι βέβαια οργανωμένη η συζήτηση για να εκφράσουν τις απόψεις τους και συνδικαλιστικοί φορείς άλλων χώρων, όπως η ΓΣΕΕ, η ΑΔΕΔΥ, ίσως μία άλλη φορά να μπορέσουμε να διευρύνουμε πραγματι τη συζήτηση, ούτως ώστε να είναι πιο παραγωγική. Σε κάθε περίπτωση όμως, δεν ξέρω αν θέλει ο κ. Οικονόμου να πει δυο λόγια, συμπληρώνοντας ίσως το θέμα μας.

Ελευθέριος Οικονόμου

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Η λέξη ασφάλεια δεν είναι ταμπού

Οποιαδήποτε ιδεολογική προσέγγιση και να έχουμε σε διάφορα θέματα, στην ασφάλεια, σε ένα δημοκρατικό καθεστώς, δεν υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι διακεκριμένοι ομιλητές, εκπρόσωποι των κομμάτων, κυρίες και κύριοι, κατ' αρχήν να συγχαρώ την Ομοσπονδία γιατί επέλεξε στο 21ο Συνέδριο, τη δεύτερη ημέρα, ακολουθώντας την παράδοση την οποία έχει εδώ και αρκετά χρόνια δημιουργήσει, να βάλει ως θεματολογία τα θέματα αυτά, τα οποία είναι θέματα αιχμής, ειδικά σήμερα, με την κρίση που διέρχεται η χώρα μας.

Σε ό,τι έχει σχέση με το δόγμα εσωτερικής ασφάλειας, είναι ένα θέμα καθοριστικής σημασίας για την επιβίωση της πατρίδας μας στο μέλλον. Είναι κάτι το οποίο από διάφορες θέσεις, που μέχρι τώρα υπηρέτησα στην ΕΛ.ΑΣ., το υποστήριζα. Το στήριζα, την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων στα πλαίσια του στρατηγικού σχεδιασμού, από διάφορες θέσεις που από καιρό εργάστηκα, σθεναρά να καθιερωθεί το δόγμα εκείνο των Ολυμπιακών Αγώνων, το οποίο εξακολουθώ να πιστεύω ότι εν πολλοίς είναι επίκαιρο και αποτελεί μια σημαντική παρακαταθήκη για την χώρα μας. Ενσωματώνει διεθνή εμπειρία, αποτελεί με τη δημιουργία και τη συνεργασία, θα έλεγα, το καλύτερο στον κόσμο από πλευράς εμπειρογνομόνων. Και βέβαια, μπορεί να προσαρμοστεί στα σημερινά δεδομένα. Πάνω απ' όλα όμως, αναγκαία προϋπόθεση είναι να καταλάβου-

με όλοι, και πρωτίστως τα πολιτικά κόμματα, ότι η λέξη ασφάλεια δεν είναι ταμπού.

Θα πρέπει σ' αυτήν την χώρα κάποτε να μπορέσουμε να συμφωνήσουμε όλοι στα αυτονόητα, στα απλά. Θα πρέπει να αποδεχθούμε, δεν ξέρω με ποιες διαδικασίες -οι πολιτικοί το ξέρουν αυτό, τα κόμματα το ξέρουν- αλλά εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι σε ορισμένα πράγματα μπορούμε, δικαιούμαστε και πρέπει σ' αυτή τη χώρα να συμφωνήσουμε. Οποιαδήποτε ιδεολογική προσέγγιση και να έχουμε σε διάφορα θέματα, στην ασφάλεια, σε ένα δημοκρατικό καθεστώς, δεν υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις.

Διότι τα αυτονόητα είναι συνταγματικά κατοχυρωμένα. Οι ατομικές ελευθερίες, προσωπικά δεδομένα, κοινωνικές ελευθερίες, τα πάντα, όταν ζούμε σε μια Δημοκρατία, είναι κατοχυρωμένα, δεν κινδυνεύουν από θέματα ασφάλειας. Τουναντίον, η ανασφάλεια είναι χαρακτηριστικό των ανελεύθερων και αντιδημοκρατικών καθεστώτων. Εκεί ο πολίτης νιώθει ανασφαλής διότι δεν ξέρει, όταν βγει από την πόρτα του έξω, τι τον περιμένει και από ποιον. Στη Δημοκρατία όμως είναι ασφαλής, δικαιούται να είναι ασφαλής, και πρέπει να είναι ασφαλής. Και πιστεύω ότι βασική υποχρέωση σήμερα, της Πολιτείας, των κομμάτων, είναι να συνεννοηθούν στο

θέμα της ασφάλειας, να προσδιορίσουν τις βασικές απειλές, έτσι όπως διαμορφώνεται το διεθνές περιβάλλον ασφάλειας, που εν πολλοίς δεν εξαρτάται και από εμάς.

Υπάρχουν θέματα τα οποία πρέπει να τα προσεγγίσουμε, έχουν την κοινωνική τους διάσταση, που αφορούν την ανάδειξη άλλων πολιτικών. Π.χ. λαθρομετανάστευση. Είναι ένα πρόβλημα το οποίο όλοι μας αποδεχόμαστε ότι αποτελεί μία εθνική απειλή, έχει πάρα πολλές πτυχές. Είναι αυτοί που πραγματικά δικαιούνται άσυλο ή δικαιούνται προστασίας, διότι προέρχονται από χώρες όπου διώκονται για τα πολιτικά τους, για τα θρησκευτικά τους δικαιώματα κλπ. και η Ελλάδα ως χώρα δημοκρατική, ως χώρα Ευρωπαϊκή, ως χώρα με πολιτισμό, ως χώρα που και η ίδια κάποια στιγμή παρήγαγε και νόμιμη μετανάστευση, αλλά και λαθρομετανάστευση, έχει υποχρέωση επιτέλους, να σκύψει πάνω σ' αυτό το θέμα με τη σοβαρότητα με την οποία απαιτείται και να δημιουργήσει υπηρεσίες και δομές ασύλου έξω από την Αστυνομία, και επιτέλους δημιουργούνται. Διότι όλα αυτά τα χρόνια, το θέμα του ασύλου το αντιμετώπιζε η Αστυνομία. Εν πάση περιπτώσει, μετά από πολλές προσπάθειες, δημιουργήθηκε η Υπηρεσία Ασύλου σήμερα στο Υπουργείο, και κάνει τα πρώτα της βρεφονηπιακά βήματα, για τη στελέχωσή της κλπ.

Είναι σημαντική παράμετρος όμως αυτή, για να ξεκαθαρίσουμε και το θέμα αυτό. Για να μην είναι όλοι οι αλλοδαποί που έρχονται παράνομα στην χώρα, στο ίδιο τσουβάλι και να αντιμετωπίζονται όλοι με την ίδια οπτική γωνία. Αλλά γι' αυτούς που θα αποφασίσουμε, κάτω από διαδικασίες που είναι αντικειμενικά αποδεκτές, από τον σύγχρονο και πολιτισμένο κόσμο, και ξεκαθαρίζουμε ποιοι χρειάζονται προστασία, από κει και

πέρα, για τους άλλους πρέπει να αποφασίσουμε κάποια στιγμή τι θα κάνουμε. Διότι αναμφισβήτητα αποτελούν απειλή για το έθνος, για την κοινωνία, για την εθνική μας ασφάλεια, για όλους. Δεν αντέχει η Ελλάδα και κανένα άλλο κράτος, να υπάρχει πάνω από το 10% του ενεργού πληθυσμού, σε αναλογία, η σχέση της αλλοδαπής παράνομης παρουσίας. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται, στον τομέα της εργασίας με την παράνομη εργασία, με τη μαύρη εργασία, με την σκληρή εκμετάλλευση του ανθρώπου από άνθρωπο, με την εγκληματικότητα, αλλά και με απειλές αμιγώς σε επίπεδο εθνικής ασφάλειας.

Χρειάζεται πολιτική. Θα τους αφήσουμε να είναι ελεύθεροι; Θα τους κρατήσουμε μέχρι να καταστεί η απέλαση εφικτή; Και αν ναι, σε τι χώρους; Στα σημερινά κρατητήρια, όπου προσβάλλουν πραγματικά και εμάς ως Αστυνομία, προσβάλλουν την πατρίδα μας, προσβάλλουν τον Έλληνα; Αλλά για να δημιουργήσουμε χώρους κράτησης, χρειάζεται και η αποδοχή των τοπικών κοινωνιών, χρειάζεται να υπάρχει μία σύμπραξη πολιτικών από πλευράς κομμάτων, από πλευράς τοπικής αυτοδιοίκησης, εν πάση περιπτώσει πρέπει σε ορισμένα πράγματα να αποφασίσουμε τι θέλουμε. Και δεν μπορεί να λέμε ότι τον 21ο αιώνα και 40 χρόνια μετά τη δικτατορία, σ' αυτή τη χώρα δεν μπορεί να γίνει μια κουβέντα, μία συζήτηση, μία μίνιμουμ συναίνεση πολιτική και ιδεολογική, για τα θέματα ασφάλειας.

Για το οργανωμένο έγκλημα, για όλες αυτές τις απειλές τις οποίες ο κ. καθηγητής ανέφερε πριν, είναι κάτι στο οποίο δεν μπορεί κανείς να μην συμφωνήσει, αλλά είναι και διεθνώς αποδεκτές, από οποιαδήποτε πολιτική γωνία προσεγγίσει κάποιος αυτά τα θέματα.

Χρειάζεται λοιπόν αντιμετώπιση κατά βάση, για να δημιουργηθεί το δόγμα εσωτερικής ασφάλειας. Εσωτερικές απειλές υπάρχουν σήμερα σε κάθε κράτος, και έτσι όπως διαμορφώνεται το διεθνές περιβάλλον. Βέβαια, όταν λέμε δόγμα εσωτερικής ασφάλειας, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι δεν μιλάμε για απειλές που προέρχονται από το εσωτερικό, από τις κοινωνικές ομάδες, από τους συμπολίτες μας, από τους Έλληνες κλπ., αυτά έχουν τελειώσει. Είναι άλλο θέμα η εσωτερική απειλή. Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε εδώ και τι εννοούμε μ' αυτές τις λέξεις, για να αποφεύγουμε παρεξηγήσεις, που επειδή η Δημοκρατία σ' αυτόν τον τόπο έχει περάσει πάρα πολλά και έχει ταλαιπωρηθεί πάρα πολύ, είναι κατανοητό και λογικό εν πολλοίς να προσεγγίζεται με καχυποψία. Γι' αυτό και εδώ, σ' αυτό το αυτόνοτο, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε και τι εννοούμε όταν λέμε εσωτερική ασφάλεια.

Και όπως αναφέρθηκε πριν, με την κατάθεσή μου τότε, στην Βουλή, με την ιδιότητα του Αρχηγού, θεώρησα ότι ήταν υποχρέωσή μου, ήταν τιμή που για πρώτη φορά εκκαλείτο Αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ., μεταπολιτευτικά, στη Βουλή, να καταθέσει ορισμένα θέματα και απόψεις και προβληματισμούς, από την μεριά του Σώματος. Θεώρησα ότι, εκ των ων ουκ άνευ, θα έπρεπε να μπει το θέμα αυτό. Διότι, είναι κάτι που όπως τόνισε ο κ. καθηγητής, και σε σχέση με την παρουσία στα διεθνή fora, στις ομάδες εργασίας με τους συναδέλφους στην Ε.Ε., αλλά και γενικότερα στο πλαίσιο άσκησης αυτού που σήμερα λέμε «διπλωματία και ασφάλεια», η χώρα μας εδώ μπορεί να έχει έναν ενεργό ρόλο. Μπορεί να πρωτοστατήσει ανεξάρτητα της κρίσης της οικονομικής που διερχόμαστε, και με δεδομένες σήμερα τις εξελίξεις που παρατηρούμε στην ευρύτερη περιοχή της

Νοτιοανατολικής Μεσογείου, όπου πρέπει να έχουμε λόγο.

Βασική προϋπόθεση, όμως, για να είμαστε ένας αξιόπιστος στρατηγικός εταίρος και να μπορούμε να παίξουμε το ρόλο που μπορούμε να διεκδικήσουμε και οφείλουμε για την διασφάλιση των εθνικών μας συμφερόντων στην περιοχή, είναι να έχουμε ξεκαθαρίσει πρώτα αυτά τα αυτόνοτα.

Χρειάζεται όμως και από εμάς, να αλλάξουμε εσωτερικά πολλές αντιλήψεις, αγκυλώσεις που σέρνει ο καθένας μέσα από το Σώμα Ασφαλείας από το οποίο προέρχεται, από τις Υπηρεσίες Ασφαλείας στις οποίες υπηρέτησε, και ενδεχομένως από ορισμένα συντεχνιακά και προσωπικά συμφέροντα, τα οποία μέσα από κάποιες ιδεοληψίες προσπαθεί να τηρήσει.

Για να γίνω λίγο πιο κατανοητός, δεν μπορεί σήμερα και η ΕΛ.ΑΣ. και τα άλλα Σώματα Ασφαλείας, να ανταποκριθούν στις ανάγκες υπηρετήσης ενός νέου δόγματος εσωτερικής ασφάλειας, με τις δομές τις οποίες έχουν. Να πω ένα απλό παράδειγμα, όπως είναι η διάρθρωση των υπηρεσιών ασφαλείας σήμερα. Η απόσταση από την Θεσσαλονίκη στην Ηγουμενίτσα, λόγω της Εγνατίας, είναι 2,5 ώρες. Είναι ασύλληπτο γεγονός αυτό, για εμάς τους παλιότερους, όπου για να φύγεις από την Ηγουμενίτσα και να πας στην Θεσσαλονίκη, έπρεπε να το σκεφτείς μια βδομάδα και να το αποφασίσεις και να ταξιδεύεις μία ημέρα.

Σήμερα, ξεκινάει κάποιος από την Θεσσαλονίκη, δραστηριοποιείται κατά μήκος του άξονα των πόλεων που υπάρχουν μέχρι την Ηγουμενίτσα, εγκληματεί και ξαναγυρίζει στην Θεσσαλονίκη. Άρα λοιπόν, μιλάμε για άλλα γεωγραφικά δεδομένα, για άλλες δυνατότητες, για ταχεία μετακίνηση του οργανωμένου εγκλήματος, των εγκλη-

ματιών από τον στόχο, και δεν μπορούμε εμείς να έχουμε 15 υπηρεσίες ασφαλείας από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τη Θεσπρωτία, όπου αυτές να συντονίζονται, υπαγόμενες η κάθε μία, παράδειγμα το Τμήμα Ασφαλείας, στην κάθε Αστυνομική Διεύθυνση, υποδιεύθυνση κλπ. Μέχρι να συντονιστούν 15 υπηρεσίες με τον παραδοσιακό τρόπο, και με εξαρτώμενη αυτή την συνεργασία από τις προσωπικές σχέσεις των διοικητών, στο τέλος μόνο συνεργασία για την ανταλλαγή πληροφοριών και μία αποτελεσματική δράση δεν μπορεί να πετύχει. Χρειάζεται και εδώ, γιατί μιλάμε για αναδιρθρώσεις της Αστυνομίας, του «Καλλικράτη» και χίλια δυο άλλα πράγματα που λέμε, αλλά πρέπει να τα εντάξουμε όλα αυτά και κάτω και από αυτό που λέμε δόγμα εσωτερικής ασφάλειας.

Και δεν είμαστε, να το ομολογήσουμε αυτό, έτοιμοι όλοι να αποδεχθούμε τέτοιες ριζοσπαστικές αλλαγές, από πλευράς αναδιοργάνωσης. Βήματα, όμως, γίνονται. Η δημιουργία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και η υπαγωγή όλων των Σωμάτων Εσωτερικής Ασφάλειας και της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στο Υπουργείο, ήταν μία αναγκαιότητα που την είδαμε πολύ καλά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων, και εν πολλοίς τα προβλήματα που υπήρχαν στο παρελθόν από την υπαγωγή των υπηρεσιών και των Σωμάτων σε διαφορετικά Υπουργεία και διαφορετικούς φορείς, σήμερα με την ενιαία υπαγωγή, αρχίζει και λειτουργεί καλύτερα ο συντονισμός, δημιουργείται ένα πνεύμα διακλαδικής συνεργασίας μεταξύ των Σωμάτων, δημιουργούνται μικτά επιτελεία στο Υπουργείο, και νομίζουμε ότι τα πρώτα δείγματα που θα μας οδηγήσουν σε επιχειρησιακές αναδιοργανώσεις που θα εγκριθούν, αν και όποτε φτιαχτεί ένα δόγμα εσωτερικής ασφάλειας με ένα μίνιμουμ

πολιτικής συναίνεσης, να μπορούν να λειτουργήσουν.

Προτάσεις από την πλευρά του Υπουργείου έχουν γίνει στο πλαίσιο λειτουργίας ενός τεχνικού μηχανισμού που θα ξεκινάει από τον Πρωθυπουργό και θα διαμορφώνει ένα πλαίσιο επιχειρησιακής λειτουργίας, περίπου στη γραμμή που και ο κ. Ντόκος το περιέγραψε. Όλα όμως αυτά, υπηρετούν, προϋποθέτουν πάνω απ' όλα, ένα μίνιμουμ πολιτικής συναίνεσης. Και οπωσδήποτε, χρειάζεται και ένας τεχνολογικός εξοπλισμός που θα τα υπηρετεί. Έχουμε οικονομική κρίση, με εθνικούς πόρους σήμερα τέτοιες μεγάλες αλλαγές δεν μπορούμε να κάνουμε. Υπάρχουν όμως δυνατότητες και προοπτικές χρηματοδότησης από την Ε.Ε. και από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων και από το ΕΣΠΑ και από ορισμένους άλλους φορείς. Είναι όμως πρώτη προϋπόθεση και αναγκαία, το θέμα της καθιέρωσης ενός δόγματος εσωτερικής ασφάλειας, και στη συνέχεια η δημιουργία των υπηρεσιακών δομών. Να γίνει κατανοητό από μας, να το αγκαλιάσουμε εμείς πρώτα. Διότι απαιτεί έναν νέο τρόπο επιχειρησιακής αντίληψης και συνεργασίας.

Θα είμαι πολύ σύντομος, αλλά επειδή είναι και νέα στελέχη εδώ... Τόνισε πριν ο κ. καθηγητής την ανάγκη ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης πληροφοριών. Έχουμε προχωρήσει εν πολλοίς, δημιουργώντας στο Αρχηγείο το INSIDEC, όπου έρχονται όλες οι πληροφορίες από όλη τη χώρα, και μπορεί και γίνεται μία στρατηγική ανάλυση. Βλέπουμε ότι έχουμε τα πρώτα αποτελέσματα. Μεγάλες εγκληματικές ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος που εξαρθώνονται τελευταία, εν πολλοίς οφείλεται στο ότι υπήρξε αυτή η διαχείριση των πληροφοριών και διότι είχε μέχρι σήμε-

ρα πληροφορίες ο καθένας στο συρτάρι του και τις διαχειρίζονταν ατομικά, με τον παραδοσιακό τρόπο που ξέρουμε. Έχει αλλάξει το σύστημα, δεν φέρνουν αυτά τα παλιά το επιθυμητό αποτέλεσμα, έχουν γίνει όμως σημαντικά βήματα. Και επειδή υπάρχουν νέοι στην αίθουσα και νέες, νέοι αξιωματικοί, νομίζω ότι αποτελούν την ελπίδα του Σώματος της ΕΛ.ΑΣ. και των άλλων Σωμάτων, δεδομένου ότι το επίπεδο είναι υψηλό. Γνώστες ξένων γλωσσών, έχουν τη θέληση να παρακολουθήσουν τις σπουδές τους πέρα από την Αστυνομική Ακαδημία και σε άλλες Πανεπιστημιακές Σχολές. Και η εμπειρία μας, συνεργαζόμενοι με άλλες Αστυνομίες, δείχνει ότι πραγματικά το νέο στελεχιακό δυναμικό μας είναι πάρα πολύ καλό και αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για το μέλλον. Χρειάζεται, όμως, εμείς οι παλιότεροι, να κινηθούμε έξω από τις αγκυλώσεις μας, και έχουμε εθνική υποχρέωση, το δόγμα εσωτερικής ασφάλειας, ο καθένας από τη μεριά του να το υποστηρίξει και να τεθεί επιτέλους σε εφαρμογή στη χώρα.

Ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Οικονόμου. Να τρέξουμε λίγο τη διαδικασία όμως. Νομίζω ότι μπορούν να τεθούν κάποια ερωτήματα, κάποιες απορίες, που προκύπτουν από τα λεγόμενα και του κ. Οικονόμου, μπορεί κάποιος να πει την άποψή του εάν θέλει. Ο κ. Ντόκος μίλησε για το θέμα της εκπαίδευσης δυο και τρεις φορές, παρακαλώ.

Φ. ΝΤΖΙΜΑΝΗΣ: Τον κ. καθηγητή έτυχε να τον γνωρίζω προσωπικά από τη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας και χαίρομαι που είναι εδώ. Όμως, θέλω να θέσω υπόψη του κ. Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου μας,

ότι η πρόταση αυτή του κ. καθηγητή έχει τεθεί υπόψη του Υπουργείου από το 2009, αν δεν απατώμαι, στον κ. Χρυσοχοϊδη. Και θέλω να ρωτήσω, κ. Γενικέ Γραμματέα, γιατί μέχρι σήμερα αυτή η πρόταση, εφόσον πιστεύεται από όλους ότι έχει βάση, γιατί δεν υλοποιείται, γιατί δεν τίθεται θέμα πολιτικής στρατηγικής του Υπουργείου και μάλιστα να χρηματοδοτηθεί μέσα από τα προγράμματα του ΕΣΠΑ;

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Να ξεκαθαρίσω κάτι. Με τον κ. καθηγητή γνωριζόμαστε αρκετά χρόνια και για το συγκεκριμένο θέμα έχουμε ανταλλάξει απόψεις πάρα πολλές. Η πρόταση που τέθηκε υπόψη του κ. Χρυσοχοϊδη επηρέασε σε έναν σημαντικό βαθμό και έτσι αναφερόμαστε σήμερα στην ανάγκη ενός δόγματος εσωτερικής ασφάλειας. Η εφαρμογή της πρότασης αυτής, όμως, όπως είπα, προϋποθέτει την καθιέρωση του δόγματος, το πώς θα λειτουργήσει ένας μηχανισμός, ο οποίος θα υπηρετήσει το δόγμα. Το βασικό επομένως είναι να διαμορφωθεί ένα δόγμα, να προσδιοριστούν οι απειλές σε επίπεδο εσωτερικής ασφάλειας. Για να έχουμε στην χώρα μας συνέχεια, συνέπεια και διαχρονικότητα, χρειάζεται να υπάρξει σε πρώτη φάση ένα μίνιμουμ πολιτικής συνεννόησης και συναίνεσης. Από κει και πέρα, θα πέσουμε πάλι στα προσωποκεντρικά, στα ίδια, στο ποιος είναι από δω, ποιος από κει, τι υπηρετεί ο ένας, τι υπηρετεί ο άλλος, αν αυτό είναι αντιλαϊκό ή αυτό είναι από δω ή αυτό είναι από κει, και δεν θα καταλήξουμε πουθενά. Γι' αυτό χρειάζεται ένα μίνιμουμ συνεννόησης. Πρώτα σε πολιτικό επίπεδο. Έτσι καθιερώνεται το δόγμα, προσδιορίζονται οι απειλές, όπως έχουμε το δόγμα εξωτερικής απειλής και έχουμε προσδιορισμένες απειλές και λέμε α, β, γ με μία κατά-

ταξη, έχουμε μία αξιολόγηση των απειλών. Από κει και πέρα διαμορφώνεται ένα σχέδιο χειρισμού κρίσεων και διαμορφώνεται και ένα σχέδιο επιχειρησιακό, αντιμετώπισης σε κάθε περίοδο των απειλών, κανόνες εμπλοκής, απελευθέρωσης, ... ποιος, πού, πότε. Είναι μία ολόκληρη φιλοσοφία στην οποία δεν είναι σήμερα τα πλαίσια αυτά να πούμε λεπτομέρειες.

Αλλά νομίζω, ο κ. καθηγητής, και η προϋπηρεσία του εδώ, και η προϋπηρεσία του στο Υπουργείο Άμυνας, βοηθάει σημαντικά σ' αυτά. Δεν είναι θέμα όμως Υπουργείου, είναι θέμα συνολικότερα των κομμάτων, τα οποία ο ελληνικός λαός στέλνει στη Βουλή, διότι διαφορετικά δεν γίνεται τίποτα. Θα πάμε να φτιάξουμε κάτι, θα αρχίσουν οι αντιδράσεις, θα αρχίσουν τα ίδια περί ασφάλειας, από δω κι από κει, το ένα και το άλλο, και θα αποδυναμωθεί εν τη γενέσει του, δεν θα έχει καμία τύχη.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Οικονόμου. Ο κ. καθηγητής θέλει να συμπληρώσει κάτι;

Θ. ΝΤΟΚΟΣ: Να προσθέσω μόνο το εξής: μην το κάνετε να ακουστεί σαν να υπάρχει και ολοκληρωμένο δόγμα εθνικής ασφάλειας, γιατί κι εκεί έχουμε ένα έλλειμμα. Υπάρχουν σχέδια, διαδικασίες, αλλά και εκεί υπάρχει ένα έλλειμμα, και είναι σημαντικό. Διότι ένα πρόγραμμα εσωτερικής ασφάλειας δεν μπορεί παρά να συνδυαστεί και να αποτελέσει ίσως και τμήμα ενός ευρύτερου δόγματος, γιατί νομίζω θα συμφωνήσετε ότι αρκετές από τις απειλές και τα προβλήματα έχουν σημαντική διεθνή διάσταση. Άρα, έχουμε ένα κενό το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε όσο το δυνατόν γρηγορότερα.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε πολύ.

ΔΟΚΙΜΟΣ ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΣ: Αναφέρατε πάρα πολλές φορές, ότι θα πρέπει να γίνει μία εκπαίδευση των μελών της Αστυνομίας, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις νέες απειλές και βασίζεστε και σε μας, που είμαστε οι νέοι αξιωματικοί, που θα πρέπει να βοηθήσουμε και να πάρουμε όσα έχετε ήδη κάνει και να τα προάγουμε κι εμείς, για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα που ήδη υπάρχουν. Ωστόσο, μήπως θα πρέπει να δοθεί βάση και στη δική μας την εκπαίδευση; Εμείς αποτελούμε το ζυμάρι το οποίο θα πλαστεί, για να δημιουργηθούν νέοι άξιοι αξιωματικοί. Μήπως θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη δική μας την εκπαίδευση; Να μην μείνουμε μόνο στην στρατικοποίηση, στην «προσοχή», που είναι απαραίτητα πάντα, αλλά να δοθεί μεγαλύτερη βάση στην πρακτική μας εκπαίδευση, ούτως ώστε όταν θα βγούμε έξω να είμαστε έτοιμοι αξιωματικοί, να δεχθούμε τις προκλήσεις των καιρών και όχι όταν βγούμε έξω πλέον... Να γίνει έξω η εκπαίδευσή μας, ούτως ώστε να είμαστε έτοιμοι αργότερα.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Έχετε δίκιο, προχθές ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, ο κ. Παπουτσής, από ό,τι διάβασα, μιλώντας στην Βουλή, εξήγγειλε μία μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης προς μια δημοκρατική κατεύθυνση. Χρησιμοποίησε ο ίδιος αυτόν τον όρο μέσα στη Βουλή. Συγκεκριμένα, εγώ από την σκοπιά μου μπορώ να πω ότι το έχω ακούσει και άλλες φορές, και ο κ. Χρυσοχοϊδης το είχε πει.

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Να ξεκαθαρίσουμε ορισμένα πράγματα, επειδή το θέμα της εκπαίδευσης, από τότε που μπήκα στο Σώμα

μέχρι που αποστρατεύθηκα ως Αρχηγός και τώρα ως Γ.Γ., το ακούω συνέχεια. Κατ' αρχήν ότι είμαστε ανεκπαιδευτοι, ότι είμαστε το ένα, ότι είμαστε το άλλο. Και έλεγε χθες ο Πρόεδρος εδώ, και μίλησε περί ανειδίκευτων εργατών κλπ. Αυτό είναι λάθος! Και εκπαίδευση έχουμε, και υψηλό επίπεδο υποδομής έχουμε, και αναλογικά τα στελέχη μας με πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αρκετά. Σε επίπεδο εκπαιδύσεων επιμέρους που έχουν γίνει, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό, εγώ θα συγκρίνω πόσοι έχουν από εμάς βρεθεί, είτε στην Αμερική, είτε σε άλλες χώρες Ευρωπαϊκές. Έχουν διακριθεί οι Έλληνες αξιωματικοί, αλλά και από το χαμηλόβαθμο προσωπικό, και από το εξειδικευμένο επιστημονικό μας προσωπικό, και στα εγκληματολογικά μας εργαστήρια και οπουδήποτε αλλού. Σαφώς και υπάρχουν προβλήματα. Αλλά εμείς έχουμε και μία άλλη παθογένεια μέσα στο Σώμα. Δεν αποδεχόμαστε την γνώμη του ειδικού! Μιλάμε για εκπαίδευση, αλλά θέλουμε εμείς οι αξιωματικοί Γενικών Καθηκόντων, οι οποίοι δεν είμαστε αρμόδιοι για την εκπαίδευση, -είναι άλλος ο ρόλος μας-, να διαμορφώνουμε εκπαιδευτικά προγράμματα, κατά πόσο ακούγονται κατά καιρούς αρεστά ή ανάλογα με το πώς εμείς τα ζούμε, να χρησιμοποιούμε ορισμένους όρους.

Και έχουμε περάσει όλα αυτά τα χρόνια από διάφορες φάσεις ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, στρατιωτικής εκπαίδευσης, θεωρητικής εκπαίδευσης. Τα απωθημένα του κάποιος που δεν πέρασε στην Νομική, φαντάζεται τον εαυτό του νομικό, θέλει να τα βγάλει στο Αστυνομικό Σώμα. Θα πούμε κάποιες αλήθειες εδώ. Πρέπει να προσδιορίσουμε πρώτα, ότι η Σχολή Αξιωματικών και η Σχολή Αστυφυλάκων παράγουν κατ' αρχήν με τη βασική εκπαίδευση τα στελέ-

χη και το χαμηλόβαθμο προσωπικό. Από και πέρα μετά υπάρχουν οι ειδικότητες, οι εκπαιδύσεις και τα σεμινάρια τα οποία ακολουθούν. Χρειάζονται πολλά, επαναστατικές τομές χρειάζονται. Αλλά πρέπει να αποφασίσουμε πρώτα ορισμένα πράγματα. Τι σημαίνει αυτό που είπε ο φίλος ο Μανώλης «δημοκρατική εκπαίδευση»; Τι σημαίνει; Υπάρχει πειθαρχία ή δεν υπάρχει στις Σχολές; Πρέπει να απαντηθούν αυτά κάποτε, δεν έχουν συζητηθεί ποτέ!

Ακούμε κάποιους όρους, «δια βίου εκπαίδευση»! Μάλιστα, τι σημαίνει δια βίου εκπαίδευση στην Ελληνική Αστυνομία; Ο νέος υπαστυνόμος που θα βγει έξω και θα έχει συναδέλφους από κάτω και θα αντιμετωπίσει τον κακοποιοί, που θα κάνει καταδίωξη, για να αποφύγουμε τα λάθη, τι εκπαίδευση χρειάζεται; Και ποιες είναι οι ομάδες εργασίας που έχουμε συστήσει συνολικότερα, ειδικών εκπαιδευτών, ανθρώπων από τις κοινωνίες τις πολυπολιτισμικές για να τους ενσωματώσουμε; Πρέπει να καθίσουμε να τα δούμε με πολλή προσοχή.

Διότι ο κ. Υπουργός μίλησε χθες στην Βουλή, αλλά νομίζω ότι μίλησε πολύ προσεκτικά, χρησιμοποίησε πολύ προσεκτικές ορολογίες, και είπε για το θέμα της εκπαίδευσης, για αναμόρφωση, αυτό αποτελεί υποχρέωσή μας. Αλλά βλέπω για παράδειγμα, ορισμένα e-mail, που έχουν αρχίσει και τα στέλνουν προς κάθε κατεύθυνση, και είναι μία βιομηχανία παραγωγής e-mail από μέσα ακαδημαϊκές και έξω, να μπαίνει ο δόκιμος να μην κάθεσαι ούτε δέκα μέρες μέσα στη Σχολή, αίσθηση πειθαρχίας όπως την εννοεί ο καθένας, με σχηματισμό πλήρους αντίληψης για την αποστολή και τον ρόλο του Σώματος, όταν είναι πρωτοετής και έχει 10 μέρες μέσα στην Σχολή.

Αυτά ήθελα να πω.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Οικονόμου. Ο κ. Ντόκος θέλει να συμπληρώσει κάτι; Ναι κύριε Πρόεδρε;

Δ. ΓΕΩΡΓΑΤΖΗΣ: Επειδή, αν μου επιτρέπεται κ. Γενικέ, υπάρχει ένα μείζον πρόβλημα, το οποίο έχει αναγνωρισθεί, όπως είπατε κι εσείς, δεσμευόμαστε σαν Ομοσπονδία με την Ένωση Αξιωματικών Αττικής, πολύ σύντομα να κάνουμε μία ημερίδα, με κυρίαρχο θέμα αυτό. Ήθελα όμως να σας πω, ότι χθες εγώ στην τοποθέτησή μου, μίλησα για μισθούς ανειδίκευτου εργάτη, προς άρση των παρεξηγήσεων.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Θέλετε να συμπληρώσετε; Για να κλείσουμε την πρώτη ενότητα.

Θ. ΝΤΟΚΟΣ: Το είπατε πολύ ωραία, και ίσως δεν ήμουν κι εγώ απόλυτα σαφής. Ναι, έχει δίκιο ο κ. Οικονόμου, στην Ελλάδα συνηθίζουμε να είμαστε ειδικοί επί παντός επιστητού! Και θέλω να το αποφύγω αυτό, γιατί η δική μου εμπειρία η εκπαιδευτική είναι από την Σχολή Εθνικής Ασφαλείας και από τις παραγωγικές Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, που έχουν κοινά στοιχεία αλλά και ιδιαιτερότητες. Άρα, δεν είμαι ο καταλληλότερος να πει ποιες ακριβώς πρέπει να είναι οι αλλαγές. Αυτό που χρειάζεται όμως, -και εκεί θα συμφωνήσω- δεν πρέπει να γίνεται αυτό που συμβαίνει στο ελληνικό Πανεπιστήμιο, όπως είναι σήμερα. Αυτό σημαίνει δημοκρατική ελευθερία στα μυαλά κάποιων. Και η πειθαρχία δεν μπορεί να μην είναι έντονα παρούσα και στην Ελληνική Αστυνομία και στις Ένοπλες Δυνάμεις, στις Σχολές.

Η αλλαγή είναι περισσότερο αλλαγή νοοτροπίας σε θέματα εκπαίδευσης. Γιατί έχουμε νέες συνθήκες. Παλιότερα, δεν είχε κανείς να σκεφτεί ότι ο πληθυσμός, ο

πολίτης με τον οποίο έχετε τη σχέση, δεν θα είναι υποχρεωτικά Έλληνας, δεν θα είναι υποχρεωτικά Χριστιανός Ορθόδοξος, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις ιδιαιτερότητες στον τρόπο αντιμετώπισης. Δεν υπήρχε η τεχνολογική εξάρτηση, για παράδειγμα, από δίκτυα ηλεκτρονικών υπολογιστών, που αλλάζει πολλά πράγματα και δημιουργεί νέους τομείς, πρωτότυπους. Μια σειρά από αλλαγές.

Γι' αυτό λέω, και δεν θέλω, παρακαλώ, να παρεξηγηθώ, στο θέμα της ηλικίας. Όταν κάποιος έχει λειτουργήσει επαγγελματικά 20, 30 χρόνια μέσα σε έναν τρόπο σκέψης και μοντέλο οργάνωσης, είναι ανθρώπινο ότι δεν μπορεί να προσαρμοστεί εύκολα και γρήγορα, σε κάτι το οποίο μπορεί να είναι αρκετά διαφορετικό. Γι' αυτό λέω ότι όλους αφορά η εκπαίδευση και η επιμόρφωση, αλλά η έμφαση και η μεγάλη προσοχή και το μεγάλο στοίχημα, αφορά, νομίζω, τις παραγωγικές Σχολές και τα νέα στελέχη. Αλλά για τις απαντήσεις τις συγκεκριμένες, νομίζω να μείνουμε σ' αυτό που είπε ο κ. Οικονόμου. Οι ειδικοί! Όλοι έχουμε δικαίωμα γνώμης σε συζητήσεις, αλλά σε θέματα ουσίας, ας ακούσουμε τους ειδικούς.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Ντόκο. Για ένα λεπτό μόνο, μία ερώτηση από τον εκπαιδευτή της Αστυνομίας, τον κ. Βράντζα.

Β. ΒΡΑΝΤΖΑΣ (Αστυνόμος Α'): Δεν ήθελα να κάνω ερώτηση. Απλώς ήθελα να επισημάνω, ότι το 2010, επί αρχηγίας του κ. Οικονόμου, συνεστήθη μια επιτροπή, από τον τότε Υφυπουργό τον κ. Βούγια, για τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος της Αστυνομίας. Δούλεψε έξι μήνες, είχα την τιμή να συμμετάσχω ως εκπρόσωπος της Π.Ο.ΑΞΙ.Α.

τότε, δούλεψε έξι μήνες αυτή η επιτροπή, με τη συμμετοχή υπηρεσιακών παραγόντων, πλήθους επιστημονικών παραγόντων κλπ. Καταλήξαμε σε ένα πόρισμα, από το οποίο πόρισμα το μόνο που έγινε αποδεκτό, ήταν να φύγει η εκπαίδευση από τα στρατόπεδα και να την κάνουμε στις Σχολές. Τίποτε άλλο δεν έγινε αποδεκτό.

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Έγινε ένα πόρισμα, το οποίο πόρισμα εκινείτο στη βάση της δημιουργίας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, με θεσμοθέτηση εδρών καθηγητών, αναγνώριση κλπ. Ασφαλώς, είναι ένα θέμα μεγάλο, είναι ένα θέμα που κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά είναι ένα θέμα που δεν εξαρτάται ούτε από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, για να γίνει όλη

αυτή η αλλαγή. Αυτό σημαίνει, δημιουργώ ένα Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και σημαίνει προκηρύσσω έδρες καθηγητών, και σημαίνει χίλια δυο πράγματα. Και αυτά, δεν είναι ότι έχουμε πει ότι δεν θα γίνουν, αλλά δεν γίνονται από τη μία στιγμή στην άλλη. Και είναι και ένα θέμα το οποίο υπό τις παρούσες συνθήκες, οικονομικά, δεν μπορεί να υποστηριχθεί.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Το κλείνουμε το θέμα. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει νέος γύρος, να διευρύνουμε λίγο τον προβληματισμό μας με το δεύτερο θέμα μας, το οποίο θα προκαλέσει επίσης έντονο ενδιαφέρον, απ' ό,τι καταλαβαίνω. Η κα Μαίρη Μπόση, η Επίκουρη Καθηγήτρια Διεθνούς Ασφάλειας Πανεπιστημίου Πειραιά έχει το λόγο.

Μαίρη Μπόση

ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Κρίση και πολιτική βία

Ποτέ δεν έδρασαν οργανώσεις βίας σε καταστάσεις πολιτικής και οικονομικής σταθερότητας

Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ την Ομοσπονδία για την πρόσκληση και όλους εσάς που είστε παρόντες. Να αλλάξουμε λίγο τη συζήτηση, να βάλουμε ίσως περισσότερα ζητήματα στη συζήτηση. Μου ζητήσατε να συζητήσω κι εγώ, από την δική μου οπτική γωνία, «Κρίση και πολιτική βία».

Ας ξεκινήσω ανάποδα, ας ξεκινήσω με μία παραδοχή. Η βία δεν δρα ποτέ εν κενώ. Η πολιτική βία και η κρίση είναι συνυφασμένες έννοιες. Είναι αδιάρρηκτα συνδεδεμένες έννοιες. Και βέβαια, συναντώνται ιστορικά. Γι' αυτό θα πάρω λίγα λεπτά και θα κάνω μία υπενθύμιση, του πρόσφατου παρελθόντος.

Να πω ότι το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και το τέλος του διπολικού συστήματος, έδωσε το έναυσμα για πολυδιάστατες θεωρήσεις, αναλύσεις, σκέψεις, απόψεις, για το μέλλον του διπολικού συστήματος. Μία από τις διαστάσεις που αναφερθήκανε τότε, σχετιζόταν και με την αποτυχία της εφαρμογής της ιδεολογίας που συντήρησε το διπολισμό. Η είσοδος της παγκοσμιοποίησης στον τομέα της διεθνούς οικονομίας, σε συνδυασμό με τις μεγάλες αλλαγές που ακολούθησαν διεθνώς, αλλά και δεδομένα και καταστάσεις που είχαν θεωρηθεί σταθερές διεθνείς αξίες, τουλάχιστον αυτού του συστήματος.

Οι αλλαγές είχαν διαπιστωθεί και στον τομέα της πολιτικής βίας, στον τομέα της τρομοκρατίας, έτσι όπως είχαν εμφανισθεί με όλες τις ιδιαίτερες μορφές τα προηγούμενα χρόνια, στο τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Η νέα εποχή είχε αποβάλει ιδεολογικές παραμέτρους, είχε εισάγει την ασφάλεια, αναδιάρθρωσε οργανώσεις βίας σε νέες, ή επανέφερε στην επικαιρότητα, παλιότερου τύπου μορφές πολιτικής βίας. Εδώ θυμίζω, βέβαια, ότι υπήρξε μία πολύ μεγάλη κουβέντα που δεν έχει κλείσει ακόμα αυτή η συζήτηση, αν μιλάμε για μονοπολικό σύστημα, διπολικό σύστημα, πολυπολικό σύστημα, τι είδους σύστημα. Αυτό το μεταβατικό στάδιο λοιπόν, στου οποίου είμαστε στην αρχική φάση.

Γυρίζω πίσω. Κατά την διάρκεια του διπολισμού, η τρομοκρατία, η πολιτική βία, είχε αιτίες, είχε αφορμές εμφάνισης, αλλά και δράσης. Στηρίχθηκε σε δεδομένες αλλαγές των εντάσεων του Ψυχρού Πολέμου, στις ιδεολογικές συγκρούσεις των εκατέρωθεν στρατοπέδων, στο φόβο και την ανασφάλεια, που προκαλούσε η αδιαμφισβήτητη υπεροχή των αντιπάλων, και αναφέρομαι στο διπολικό σύστημα.

Είχε αποδειχτεί ότι η βία εμφανίζεται ως αποτέλεσμα κρίσεων, είτε σε εθνικό, είτε σε διεθνές επίπεδο, ή σε συνδυασμό και των δύο. Οι κρίσεις είναι κυρίως, θεωρητικά,

οικονομικής φύσης, ταυτόχρονα είναι πολιτικές και κοινωνικές. Αλλά και οι διεθνείς εξελίξεις που επηρεάζουν εθνικές αποφάσεις, αποτελούν μία αντίστοιχη παράμετρο.

Οι οργανώσεις βίας, οι οργανώσεις τρομοκρατίας, που έδρασαν στην Ευρώπη και όχι μόνο -θυμίζω εδώ ότι οργανώσεις αντίστοιχες έδρασαν στις ΗΠΑ κατά την διάρκεια των δεκαετιών του 1960, 1970, 1980- είχαν σαν έναυσμα τα γεγονότα του Μάη του 1968, ή τουλάχιστον η Ιστορία αποδίδει πλέον αυτή την γενιά των οργανώσεων, σ' αυτή την αφετηρία. Αλλά είχε βαθύτερα αίτια, που σχετίζονται με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Να σημειώσω ότι τα κράτη - μέλη της Ένωσης στα οποία εμφανίστηκαν και έδρασαν οι οργανώσεις βίας, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, και Ελλάδα βέβαια, είχαν μεν διαφορετική ιστορική εξέλιξη, είχαν όμως πραγματικό υπόβαθρο, για την ανάδειξη και δράση των οργανώσεων τρομοκρατίας.

Εισαγωγικά στο μυαλό μας, να σκεφτούμε ότι αυτού του τύπου οι οργανώσεις του παρελθόντος, είχαν μια κλασική υποκειμενική ιδεολογική θεώρηση, ποτέ όμως δεν ταυτίστηκαν με υπάρχοντα και ρέοντα πολιτικά κόμματα του τέως συστήματος.

Οι ιδεολογικές διαφορές των δύο πόλων, των δύο μερών του ιδεολογικού συστήματος, σε συνδυασμό -γιατί αυτά δεν είναι χρονικά μακριά- με τον πόλεμο του Βιετνάμ, το τέλος των αποικιών, της αποικιοκρατίας, την οικονομική ανάκαμψη της Γερμανίας, που περιβλήθηκε από σιωπή για το πρόσφατο πολιτικό της παρελθόν, την ανάπτυξη της ατομικής ενέργειας, των πυρηνικών όπλων, αποτέλεσαν τμήμα των αιτιάσεων που πρόβαλαν οι οργανώσεις βίας στην Ευρώπη.

Την ίδια εποχή, η αντανάκλαση των προ-

βλημάτων της Μέσης Ανατολής, με την εξαγωγή βίας εκτός της γεωγραφικής της περιοχής, αναβάθμισε τη διεθνή τρομοκρατία σε ζήτημα ενασχόλησης των Ηνωμένων Εθνών. Εντάσεις της εποχής δεν είναι μόνο οι ιδεολογικές, -είναι βεβαίως, θεωρούνται, εντάσσονται στην ιδεολογική παράμετρο-, αλλά μία σειρά από αυτές έχουν και άλλες αιτίες, όπως είναι για παράδειγμα τα γεγονότα του Μονάχου του 1972 με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, που είχαν να κάνουν με εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα ή με κινήματα αιτήσεως πατρίδας, έστω και αν εντάχθηκαν μέσα στην έννοια της κλασικής τρομοκρατίας και βέβαια πέρασε από την έννοια κράτος - έθνος - «ασχολούμαι με το ζήτημα», στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών.

Προσπάθειες ευρύτερης ερμηνείας και ορισμού της τρομοκρατίας, υπέστησαν αλλαγές, είτε λόγω του διαφορετικού αριθμού, είτε λόγω της ποιότητας των θυμάτων αλλά και των ιδεολογικών συνιστωσών των εκάστοτε προσεγγίσεων. Ένας από τους χαρακτηριστικούς ορισμούς, τονίζει ότι η τρομοκρατία είναι η προμελετημένη χρήση βίας από άτομα ή εθνικές ομάδες, με στόχο την απόκτηση πολιτικών ή κοινωνικών στόχων, μέσα από τον εκφοβισμό μεγαλύτερων πληθυσμιακά ομάδων. Ανάγει με αυτόν τον τρόπο την τρομοκρατία, ως λέξη και ως έννοια, ως έννοια ευρύτερα γνωστή και χρηστική. Δηλαδή, με λίγα λόγια, ξεφεύγει μόνο από διωκτικές αρχές, ξεφεύγει μόνο από την ενασχόληση εθνικών διωκτικών αρχών, περνάει σε άλλο επίπεδο, περνάει στον τομέα των αναλυτών, των θεωρητικών, των επιστημών. Η τρομοκρατία γίνεται επιστήμη.

Υπό μία έννοια όμως, η τρομοκρατία έχει εισέλθει στην ζωή των πολιτών του κόσμου, αν όχι ως πράξη που τους αφορούσε άμεσα, αλλά ως ένας προβληματισμός με ποικίλες

διαστάσεις. Αυτός ο προβληματισμός, που σχετίστηκε με τις αιτίες ή τις αφορμές που έδωσαν το έναυσμα στην ύπαρξη αυτών των οργανώσεων, σύντομα περιβλήθηκε, από αρκετά κράτη, από απόλυτη άρνηση. Όμως, ταυτόχρονα, επέτρεψε σε πολλές διαφορετικές απόψεις να αναδειχθούν. ΜΜΕ, κάποια πολιτικά κόμματα, κάποιοι δικηγόροι, κάποιοι πολιτικοί αναλυτές, είχαν άλλη άποψη για το θέμα της τρομοκρατίας. Τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπήρξαν φωνές που δεν τάχθηκαν απόλυτα αρνητικά στη δράση των οργανώσεων πολιτικής βίας. Κυρίως ίσως, καθώς οι οργανώσεις του παρελθόντος είχαν ξεκάθαρη θέση για την επιλογή θυμάτων και τα εντόπιζαν στα γραπτά κείμενα, καθώς στα κείμενα αυτά εντόπιζαν και τα υπάρχοντα προβλήματα των κοινωνιών που δρούσαν.

Ζήτημα που από τη μία πλευρά κινητοποίησε εθνικές αρχές, από την άλλη, σταδιακά, αποτέλεσε τμήμα στενής συνεργασίας αρχών, αρχικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στη συνέχεια σε διεθνές επίπεδο. Εδώ πρωτοακούμε την έννοια και πρωτοπαίνει το σκεπτικό, ότι η τρομοκρατία σχετίζεται με έγκλημα. Πριν από λίγα χρόνια αναφερόμασταν στις έννοιες αυτές ως πολιτικό φαινόμενο. Τώρα πια, εισάγεται σταδιακά η έννοια τρομοκρατία, έγκλημα. Μεγάλες αλλαγές, τουλάχιστον για την συζήτηση σε θεωρητικό επίπεδο.

Από την άλλη, η Ευρώπη, η οποία είχε μία συνεργασία, τουλάχιστον σε επίπεδο Αρχών, σε επίπεδο δικαστών ή σε επίπεδο διαφόρων άλλων οργανισμών, όσον αφορά το κομμάτι τρομοκρατία, δεν κινητοποιήθηκε με την ταχύτητα που θεωρητικά θα όφειλε να κινητοποιηθεί. Αργά βήματα. Χρειάστηκε να έρθει η 11η Σεπτέμβρη, για να κινηθεί με μία εξαιρετικά μεγάλη ταχύτητα.

Γυρίζω πίσω όμως, και λέω ότι αναφέρθηκε στις οργανώσεις πολιτικής βίας, έχοντας τουλάχιστον σ' αυτή τη φάση, με ως τώρα, υπόψη μόνο ή κυρίως τις οργανώσεις της ονομαζόμενης ακροαριστερής τρομοκρατίας. Οι οργανώσεις της ονομαζόμενης ακροδεξιάς τρομοκρατίας, δεν είχαν απασχολήσει εθνικές και διεθνείς Αρχές με την ίδια ένταση ή την ίδια λήψη μέτρων. Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια, για να φανεί ότι αυτή η αδράνεια των κρατών, είχε πολλές παραμέτρους. Έτσι, η εθνική, η εγχώρια τρομοκρατία, που εντοπίζεται εντός των εθνικών συνόρων, έχει επιπτώσεις εντός του κράτους, σε πολίτες, θεσμούς, περιουσίες, προέρχεται από τις εσωτερικές εξελίξεις και έχει εν πολλοίς ερείσματα και επιπτώσεις όμως στις διεθνείς σχέσεις της χώρας.

Θυμίζω εδώ, και νομίζω ότι εσείς θα θυμάστε καλά, ότι το 2000 πήραμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Πριν αλέκτωρ λαλήσει, βγήκε η Τουρκία -δεν είχε συλληφθεί η 17N ακόμα και άρχισε να λέει «σε ποια χώρα δώσατε τους Ολυμπιακούς Αγώνες; Πού θα πάνε οι διεθνείς αθλητές, στο αεροδρόμιο θα τους υποδεχτεί η 17N». Πρώτη η Τουρκία βγήκε στο παιχνίδι. Στην συνέχεια Αυστραλία, Καναδάς, βλέπαμε ξαφνικά δημοσιεύματα παγκόσμια με ένα ζήτημα το οποίο άρχισε να προβληματίζει πάρα πολύ. Βέβαια, να θυμίσω ότι πριν από χρόνια είχαν προηγηθεί αυτές οι πιέσεις σε Αμερικανικό επίπεδο στην Ιταλία, για να προχωρήσει με μεγάλη ταχύτητα, να τελειώνει με τις Ερυθρές Ταξιαρχίες, κυρίως γιατί, ενώ η Ιταλία είχε εθνικό δικαιο και κανόνιζε τα δικά της θέματα εντός εθνικού δικαίου, οι ΗΠΑ πίεζαν κυρίως γιατί μέσα στην χώρα υπήρχαν οι μεγαλύτερες αμερικανικές βάσεις.

Το τέλος, βέβαια, του διπολισμού –συνεχί-

ζω- ανέτρεψε την υποκειμενική ιδεολογική ομπρέλα των οργανώσεων πολιτικής βίας. Ούτως ή άλλως, η πλειονότητα είχε συλληφθεί, δικαστεί, καταδικαστεί. Η εναπομείνουσα ελληνική οργάνωση, έκλεισε το κεφάλαιο της παρουσίας της όχι μόνο με το ιδεολογικό κενό που την χαρακτήριζε τα τελευταία χρόνια της παραμονής στην δημοσιότητα, μέσω των ενόπλων πράξεων, αλλά και με την πληθώρα αναπάντητων ερωτημάτων για την αιτία ή αιτίες παραμονής της στην ένοπλη δράση.

Όμως, αν υπάρχει μία κοινή παράμετρος σε όλες τις οργανώσεις πολιτικής βίας της Ε.Ε., είναι η προσεκτική επιλογή θύματος, μέσα από τις ομάδες στόχων με εξαιρετική προσοχή μη ύπαρξης αθώων θυμάτων. Παρένθεση: η υπαιτιότητα του θύματος, φταίει το θύμα; Είναι κυρίως έννοιες που έβαλαν τα ΜΜΕ στην μεγάλη αυτή κουβέντα, για την υπαιτιότητα ή μη του θύματος, το αθώο θύμα.

Την ίδια εποχή, κάνουν την εμφάνισή τους οι διεθνείς οργανώσεις, με διαφορετικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα από αυτά του παρελθόντος.

Εδώ ανοίγει μία μεγάλη κουβέντα στην έννοια της τρομοκρατίας, κατά πόσον στο παρελθόν είχαμε και ποσοτική έννοια του θύματος. Ένας ο δράστης, ένα το θύμα, δύο οι δράστες, ένα το θύμα! Γιατί το αποτέλεσμα των διεθνών εξελίξεων, που εμπεριέχουν πια και θρησκευτικές ανησυχίες, και με στόχο μεταξύ άλλων και τα αθώα θύματα, αλλάζει τελείως η έννοια της τρομοκρατίας. Ούτε αυτές όμως, δεν είναι τυχαία δημιουργήματα, αλλά αποτελούν δείγματα της διαφαινόμενης διεθνούς κρίσης, που ενώ σταδιακά βαθαίνει, δεν φαίνονται διέξοδοι.

Οι νέες οργανώσεις βάζουν πολλά νέα ζητήματα, ανοίγουν πάρα πολύ την ομπρέλα,

ανοίγουν πάρα πολύ την ψαλίδα. Τα ΜΜΕ τουλάχιστον της Δύσης, των δυτικών κρατών, συντάσσονται πάρα πολύ εύκολα με απόψεις που βγαίνουν, οι οποίες απόψεις έχουν και ένα ενδιαφέρον, γιατί μιλάνε για την κρίση των πολιτισμών. Βάζοντας δηλαδή θρησκείες και πολιτισμούς, ο ένας εναντίον του άλλου.

Την ίδια εποχή τα κράτη σε μετάβαση, οι τέως αποικίες, τα αυταρχικά πολιτεύματα, οι εξαρτημένες οικονομικά τύπου δημοκρατίες, οι περιοχές όπου εμφανίζονται εθνικού τύπου εντάσεις ή μειονοτικές διαφορές, δίνουν ώθηση στην οργάνωση ομάδων που αιτούν ή αιτούνται και προωθούν τα δικά τους συμφέροντα, τα οποία σε πλείστες των περιπτώσεων εμπεριέχουν πράξεις βίας. Είναι εποχή που ενώ η εγχώρια, η εθνική τρομοκρατία εντός των κρατών μελών της Ε.Ε. υποχωρεί, η διεθνής αναβαθμίζεται και σταδιακά ανάγεται σε κυρίαρχο ζήτημα διεθνούς ασφάλειας. Είναι η εποχή που το NATO -για πρώτη φορά το βλέπουμε στα έγγραφα του NATO- στο σκεπτικό του εισάγει τη λέξη τρομοκρατία. Είναι η εποχή που η παγκοσμιοποίηση και τα συνακόλουθα μαζί με τη διαδικτυακή γνώση και πληροφόρηση, ανατρέπει δεδομένες αντιλήψεις και φέρνει στην επιφάνεια τα πρώτα δείγματα πολιτών, που συγκρούονται με τις νέες αντιλήψεις.

Τα γεγονότα που ακολουθούν, έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον, γιατί διακρατικές συναντήσεις, μεταξύ άλλων G8, G20, της Ε.Ε., του NATO, διαγράφουν μία νέα τροχιά στον τομέα των πράξεων πολιτικής βίας, μέσα από την αντίθεση ανθρώπων που διαφωνούν για τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε υπερεθνικά όργανα. Τουλάχιστον σε μία πρώτη φάση, παρατηρείται η εμφάνιση και δράση ομάδων πολιτών που συγκρούονται με εθνικές Αρχές ασφάλειας, ερχόμενοι σε ρήξη με αποφάσεις

που λαμβάνονται από όργανα που θεωρούν ότι δεν τους εκπροσωπούν.

Οι συγκρούσεις που ακολουθούν αυτές τις κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας ή διαφωνίας, για αποφάσεις που λαμβάνονται είτε εν αγνοία του συνόλου, είτε σε αντίθεση με τις επιθυμίες του, σταδιακά ριζοσπαστικοποιούν μικρότερες ομάδες, που σύντομα οργανώνονται και επιτίθενται με τη χρήση όπλων και εκρηκτικών.

Έτσι, να τα βάλουμε τώρα σε μια σειρά, τι παρατηρούμε; Την ταυτόχρονη ανάπτυξη διαφορετικών ή διάφορων τάσεων. Η μία είναι η διεθνής εξάπλωση κινημάτων αγανακτισμένων κ.ο.κ. πολιτών με πολύπλευρες απόψεις, είναι πολυσυλλεκτική από την άποψη των τάξεων η προέλευσή τους, όπου άνεργοι, νέοι επιστήμονες, απολυμένοι όλων των ηλικιών, άεργοι, συνταξιούχοι, καταλαμβάνουν πλατείες, υψώνουν σημαίες αντίστασης, φωνάζουν συνθήματα, ζητούν αλλαγές. Η γενική συμπεριφορά τους είναι ήπια. Όπου η ένταση εκδηλώνεται στην χρήση συνθημάτων.

Τι δεν έχουν; Δεν έχουν ιδεολογία, δεν έχουν αρχηγικές φυσιογνωμίες, δεν έχουν συγκρότηση ενιαία. Τι έχουν; Έχουν κοινά σημεία, είναι κατά του κράτους, είναι κατά των κρατικών αποφάσεων, είναι κατά της κρίσης απ' όπου και αν προέρχεται. Είναι κατά των αποφάσεων που λαμβάνονται λόγω της κρίσης. Αυτό εκ των πραγμάτων εισάγει μία κλασική επιστημονική θεώρηση, που μιλάει για δράση – αντίδραση. Δρουν αυτοί, αντιδράτε εσείς. Θα ξανάρθω, όμως, σ' αυτό.

Δεύτερη διάσταση: είναι αυτή της δημιουργίας οργανώσεων, που επιλέγουν τη χρήση βίας, και εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο των τρομοκρατικών οργανώσεων των κλασικών. Η αποδυνάμωση των ιδεο-

λογιών του παρελθόντος, έφερε στην επιφάνεια αρχετυπικού χαρακτήρα απόψεις, ιδεολογίες, που έδρασαν, είχαν εμφανιστεί με σχετική επιτυχία στις αρχές του 19ου ή και του 20ου αιώνα. Ενώ στη συνέχεια, ισχυρές ιδεολογίες που εδραιώθηκαν, τις έβαλαν στο περιθώριο.

Στην παρούσα ιστορική στιγμή, κάνει την επανεμφάνισή της, και αναφέρομαι στην αναρχική ιδεολογία, όχι μόνο στους τόπους και χώρες εμφάνισής της, όχι μόνο στους τόπους και χώρες που δημιούργησε Σχολές σκέψης, αλλά και σε τόπους με διαφορετική πολιτική και ιστορική εξέλιξη. Είναι η Ελλάδα, όπου οι συγκεκριμένες Σχολές δεν έχουν εδραιώσει Σχολές σκέψης και μαζικής παρουσίας. Αν και οι νέες οργανώσεις βίας ασπάζονται ή ομολογούν ότι είναι θιασώτες των αρχικών ιδεολογιών, βλέπουμε σημαντικά κενά στην ιδεολογία τους, από τις μεγάλες και γνωστές Σχολές σκέψης. Η συχνή ταύτισή τους με πράξεις βίας, η αδιαφορία τους για το αθώο θύμα, η αποστασιοποίηση ή ακόμα και εχθρική διάθεση προς τη μεσαία τάξη, κύριος χώρος προέλευσής τους, όταν δεν προέρχονται από ανώτερες οικονομικά τάξεις, το νεαρό της ηλικίας, η οργή μετουσιώνεται σε πράξεις βίας και τρομοκρατίας, όλα αυτά κατατάσσουν αυτήν τη γενιά των τρομοκρατών στο πλαίσιο της ιδιαίτερης επικινδυνότητας.

Νέα χαρακτηριστικά: η ωραιοποίηση και η ηρωοποίηση του εγκλήματος, η βία, οι κλοπές, οι απαλλοτριώσεις, οι πράξεις βίας, επιθέσεις, εξωραϊσμός των ποινικών κρατούμενων, εξωραϊσμός του εγκλήματος, που δείχνει και μία σχέση, την άνεση και την ομολογία της άνεσης απόκτησης αυτών των όπλων. Αυτό άνοιξε ένα νέο πεδίο δράσης, και κάπου εξομοίωσε τρομοκρατία και έγκλημα, που έλεγα στην αρχή.

Μια άλλη διάσταση, μία τρίτη: αναφέρεται σε ένα παλαιότερο φαινόμενο, που παρέμενε στις παρυφές πολιτικών και κοινοβουλευτικών κομμάτων, δρούσε υπό σκιά και κατά ορισμένες περιπτώσεις και απόψεις, υπό πολιτική προστασία. Έρχεται στην επιφάνεια με δράση και άποψη, που πολλές φορές σχετίζεται άμεσα, ταυτίζεται με τη βία. Είναι η ακροδεξιά τρομοκρατία. Ενώ δεν είναι καθόλου νέα, δείγματα δράσης σε κράτη - μέλη της Ένωσης, στις ΗΠΑ, πρόσφατα είδαμε μία κινητικότητα στην Ρωσική Ομοσπονδία, το βλέπουμε στις τέως Ανατολικές χώρες, το είδαμε στα Βαλκάνια. Έχει δώσει δείγματα ακραίων επιθέσεων τις προηγούμενες δεκαετίες, όπως είπα, στις Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και ΗΠΑ, τώρα επανεμφανίζεται με νέα δυναμική, με νέες οργανώσεις. Νέα εγκλήματα, αλλά και με νέα κοινωνική ανοχή.

Πρόσφατα γεγονότα: συλλήψεις στη Γερμανία, νεοναζιστικό κόμμα, οργάνωση εθνικοσοσιαλιστική Υπόγεια δράση, την ξέρετε όλοι με τις γερμανικές Αρχές. Εδώσαν το έναυσμα πολλών συζητήσεων και για πρώτη φορά ίσως και της Καγκελαρίου την άποψη, για την εθελουφλία των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων στη διαρκή άνοδο της ακροδεξιάς τρομοκρατίας. Τμήμα βέβαια αυτού του ενδιαφέροντος, αποτελούν δείγματα τύπου Μπρέιβικ στην Νορβηγία, που μπορεί να μην είναι συχνά περιπτώσιολογικά, δηλαδή δεν συμβαίνουν κάθε μέρα τόσο μεγάλα, πολύνεκρα, όμως είναι πυκνή η δράση τους, αρκετά πυκνή για να προβληματίσει και διωκτικές αρχές, αλλά κυρίως κυβερνήσεις.

Επόμενη διάσταση, ο επονομαζόμενος και Ισλαμικός κίνδυνος, ή θρησκευτικός εξτρεμизμός. Απασχολεί κυρίως με τις μεταλλάξεις του. Οι μεταλλάξεις αυτού του τύπου της βίας, έχουν αναβαθμιστεί με αποτέλεσμα να

προκαλούν την ετοιμότητα όλων των διωκτικών αρχών. Έτσι παρατηρείται η δράση των οργανώσεων της δικτυακής Ισλαμικής τρομοκρατίας, κυρίως σε περιοχές με εντάσεις, εφόσον φεύγουμε σταδιακά από τις προηγούμενες. Βλέπουμε την έντονη αυτή παρουσία όμως και των δυτικών Ενόπλων Δυνάμεων, όπου είναι στο Ιράκ, Αφγανιστάν, Μαγκρέμπ, Αφρικανικές χώρες, δηλαδή σε περιοχές όπου το θρήσκευμα είναι κυρίως μουσουλμανικό. Δείγματα είναι έντονα, και έχουν εκ των πραγμάτων προβληματίσει πάρα πολύ, όχι μόνο διωκτικές αρχές, αλλά και ένοπλες δυνάμεις.

Ταυτόχρονα, ίσως και όχι τελευταίο ή προτελευταίο, είναι η ανάδειξη πιθανών εν δυνάμει δραστών δεύτερης ή τρίτης γενιάς μεταναστών. Έχουν και μία ορολογία, θα την συναντήσετε: ονομάζονται «μοναχικοί λύκοι», «lone wolves» είναι καινούργια ορολογία που μπαίνει στο παιχνίδι και αναφέρεται σε αυτά τα άτομα, που κυρίως ζουν σε δυτικές χώρες με κυρίαρχο χριστιανικό θρήσκευμα, και απασχολεί πάρα πολύ τις διωκτικές αρχές, που εκ των πραγμάτων στην παρούσα φάση αναφέρουν και σημαντικές επιτυχίες.

Διεθνής και διεθνική τρομοκρατία: έχει αιτίες, έχει αφορμές και συγκεκριμένες εθνικές και διεθνείς κρίσεις, εμφάνισης των οργανώσεών της. Η δράση έχει κινητοποιήσει τις εθνικές και διεθνείς Αρχές, με κλασικά σημαντικά αποτελέσματα. Αυτό που έχει διαφύγει της προσοχής των δυτικών Αρχών, σχετίζεται με τα κοινωνικά ρεύματα που έχουν δημιουργηθεί στις αντίστοιχες μουσουλμανικές κοινωνίες, που στηρίζουν, ή ανέχονται, ή επιτρέπουν, την ανάδειξη, την παραμονή, την στελέχωση, την χρηματοδότηση της δικτυακής βίας. Η διάδοση των θρησκευτικά ακραίων αντιλήψεων, σε

συνάρτηση με την επιδίωξη διακρίβωσης ταυτότητας, αποτέλεσε και θα αποτελεί μία συνιστώσα που πολύ συχνά θα εκφράζεται με πράξεις βίας.

Μία μικρή παρένθεση. Να πω ότι η διεθνής τρομοκρατία, που πλέον δεν είναι τρομοκρατία, είναι ασφάλεια, είναι η κρίση της διεθνούς ασφάλειας, έχει πολύ υποκειμενική αντιμετώπιση, και θα πω ορισμένα αιρετικά παραδείγματα, από τις παγκόσμιες ή τις μεγάλες δυνάμεις όλων των ειδών. Για παράδειγμα, υπήρξε μία σειρά από δημοσιεύματα, αυτό είναι μεγάλο κομμάτι κουβέντας, ο ρόλος των ΜΜΕ, δεν θα τον βάλουμε, είναι τεράστια συζήτηση, όμως υπήρξαν πολλά δημοσιεύματα για την συμμετοχή, στήριξη, συνεργασία, αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών με στοιχεία της Αλ Κάιντα, για την ανατροπή του Καντάφι στην Λιβύη. Αυτά βρήκαν το φως της δημοσιότητας και εξαφανίστηκαν την άλλη μέρα.

Υπάρχει ένα εξαιρετικό ενδιαφέρον, πότε ανάγεται, και θυμίζω ότι αυτά δεν είναι τυχαίες κουβέντες, το λέω γιατί η Λιβύη υπήρξε για πάρα πολλά χρόνια κράτος – τρομοκράτης, γιατί υπάρχει και μία ιδιαίτερη διάσταση γι' αυτές τις πολιτικές. Το ίδιο βέβαια το έχουμε δει και με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους στην Αίγυπτο, που ναι μεν είναι καταταγμένοι στις τρομοκρατικές οργανώσεις στους καταλόγους των ΗΠΑ και της Ευρώπης, παρ' όλα αυτά όμως βλέπουμε ότι πήγαν πολύ καλά στις εκλογές στην Αίγυπτο. Πρέπει να δούμε λοιπόν, με ποια λογική θα πρέπει να παρακολουθήσουμε και αυτήν την διάσταση.

Το ίδιο ισχύει και για τη Χαμάς, το ίδιο ισχύει για τη Χεζμπολάχ, τεράστια πολιτικά κόμματα με εκπροσώπηση, που όμως ανήκουν σε καταλόγους τρομοκρατικών οργανώσεων.

Να κλείσω -θεωρώ ότι βάζω ερωτήματα πολλά, απαντήσεις δεν δίνω πολλές- λέγοντας ότι θεωρητικά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου έφερε και ένα τέλος σε εντάσεις που στηρίχθηκαν σε ιδεολογικές συγκρούσεις. Ανέδειξε, αναδεικνύει σταδιακά νέες παραμέτρους με ακαθόριστη ακόμα τη συμμετοχή μεγάλων κοινωνικών ρευμάτων. Οι κρίσεις, ως αποτέλεσμα διεθνών οικονομικών προβλημάτων, η παρουσία του φόβου, της ανασφάλειας, της αβεβαιότητας σε ευρύτατα κοινωνικά στρώματα και πλαίσια, το βάθεμα των διαφορών μεταξύ φτώχειας - πλούτου, οι πολιτικές και κοινωνικές ανακατατάξεις, μαζί με την απομάκρυνση συνεχώς Βορρά - Νότου, οι αναπόφευκτες συγκρούσεις με τις κρατικές αρχές, είναι μόνο η αρχή. Εάν πρέπει να ορίσουμε επίπεδα επικινδυνότητας και μελλοντικής ενασχόλησης, τότε η πρώτη διάσταση που ανέφερα, σε συνδυασμό με την τρίτη, είναι αυτή που μας απασχολεί. Η δεύτερη, αυτή των μικρότερων βίαιων οργανώσεων τρομοκρατίας, είναι ή μπορεί να τεθεί υπό έλεγχο, καθώς είναι εξαιρετικά προβλέψιμη, βία αλλοπρόσαλλη που επέλεξε να μην ταυτίζεται ή να μην επιθυμεί να ταυτίζεται με ευρύτερα κοινωνικά στρώματα. Τη θεωρώ διαχειρίσιμη, με λίγα λόγια.

Η βία που διαχέεται, ή που γίνεται ανεκτή, ή που προέρχεται από ευρέα κοινωνικά στρώματα, αποδέκτες οξείας λιτότητας ή δυσβάστακτων οικονομικών μέτρων, δεν τιθασεύεται με την ίδια λογική των μικρών οργανώσεων ή ομάδων. Δεν είναι οργανώσεις βίας, δεν τις βάζουμε εκεί, είναι κοινωνική αντίθεση, κοινωνική έκφραση. Κοινωνικά ρεύματα που επιδιώκουν να επιβιώσουν. Όμως, στην πορεία θα χρησιμοποιήσουν βία, θα έρθουν σε σύγκρουση και αυτή η σύγκρουση θα βάλει πάρα πολλά ερωτήματα.

Εδώ μπαίνει το ζήτημα ότι κοινωνικά ρεύματα -δεν αναφέρομαι μόνο στην Ελλάδα, αναφέρομαι παγκόσμια- είναι παγκόσμια, θέλετε την Μόσχα προχθές, που κατέβασε στρατό ο Πούτιν, θέλετε την Wall Street που τους ψεκάζουμε με spray; Είναι διεθνές ζήτημα, και το αξιοσημείωτο είναι ότι απονομιμοποιούν τα πολιτικά κόμματα. Άρα, το διακύβευμα εδώ είναι η υπάρχουσα κρατική, κυβερνητική τάξη.

Η Δημοκρατία, θα μου πείτε, έχει ικανότητες, έχει μηχανισμούς, μπορεί να απορροφήσει κραδασμούς, αυτό το θεωρώ δεδομένο. Όμως, αυτή η κοινωνικότητα, αυτά τα κοινωνικά ρεύματα, αυτά τα πολιτικά ρεύματα είναι πάρα πολύ μεγάλα, είναι ένας τεράστιος βουβός θυμός! Και θα χρειαστεί να τον διαχειριστείτε.

Και εδώ είναι ένα ζήτημα γιατί αν βάλω τρομοκρατία μόνο αυτές τις οργανώσεις τις μικρές που λειτουργούν, τις έχετε συλλάβει σχεδόν στο σύνολό τους ή τις περισσότερες, τι θέτουν; Είναι ζητούμενο, προκαλεί τις κυβερνήσεις; Κάθε άλλο! Τι ζητούν, ζητούν κάτι ειδικό; Στην ουσία δεν ζητούν τίποτα. Ανατροπές τι φύσης; Τι προτείνουν;

Οι προτάσεις τουλάχιστον έχουν έννοιες ελευθερίας ουτοπικού χαρακτήρα. Άρα, καταθέτουν προβλήματα δίχως λύσεις, άρα εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει περίπτωση να έχουν ακολουθητές! Όπως όλες οι οργανώσεις αυτού του τύπου, έχουν ημερομηνία λήξης. Όμως, τα κοινωνικά ρεύματα έχουν άλλη δυναμική, ζητούν ανατροπές και ουσιαστικά αποτελούν το φόβητρο για την υπάρχουσα καθεστηκυία τάξη. Εκ των

πραγμάτων, εδώ έρχονται και οι διωκτικές αρχές, έρχεστε και εσείς, που διεθνώς, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και διεθνώς, θα έρθετε σε ρήξη με τον ίδιο τον εαυτό σας, καθώς θα ζητηθεί από σας να τους αντιμετωπίσετε, όντας τμήμα δικό τους.

Οι κρίσεις λοιπόν, για να τελειώσω μία -θεωρώ- αιρετική παρουσίαση κ. Πρόεδρε, οι κρίσεις αναβαθμίζουν τη βία. Μα οι κρίσεις πάντα αναβάθμιζαν τη βία, και η βία εκ των πραγμάτων είναι πάντα παρούσα. Αλλά αυτή η κρίση που υπάρχει τώρα, η διεθνής κρίση, θέτει ζητήματα επιβίωσης και αυτά τα ζητήματα επιβίωσης προκαλούν και θα προκαλέσουν γενικότερες ανατροπές.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε την κα Μπόση. Βεβαίως, το κλείσιμό της από μόνο του συνιστά μία νέα εισήγηση, θα έλεγα, ότι η κρίση γεννά βία, τρομοκρατία. Για μένα είναι πολύ ενδιαφέρον και το άλλο σημείο που ανέφερε, ότι στις πρώην Ανατολικές χώρες, στα σοσιαλιστικά κράτη, κατά έναν περίεργο τρόπο γεννάται εκεί ακροδεξιά βία, φυτρώνει ένα σύνολο οργανώσεων ακροδεξιών, που έχει, δεν ξέρω ποιες εξηγήσεις. Ίσως στη συνέχεια να δοθεί η δυνατότητα να πούμε κάποια πράγματα, αλλά για να μην διακόψουμε αυτόν τον προβληματισμό, θα έλεγα ότι είναι προτιμότερο να πάμε κατευθείαν στην τρίτη εισήγηση, του κ. Μητρόπουλου, ο οποίος θα μας αναπτύξει το θέμα «Το δημόσιο αγαθό της ασφάλειας στη δίνη της κρίσης» και μετά θα ακολουθήσουν οι ερωτήσεις.

Δημήτρης Μητρόπουλος

NOMIKΟΣ

Το δημόσιο αγαθό της ασφάλειας στη δίνη της κρίσης

Δεν υπάρχει εσωτερική ασφάλεια όταν δεν υπάρχει κοινωνική δικαιοσύνη και συναίνεση πολιτικής και οικονομικής σταθερότητας

Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Ευχαριστώ το Δ.Σ. της Π.Ο.ΑΞΙ.Α. για την πρόσκληση και για την τιμή να συμμετάσχω σ' αυτή την ενδιαφέρουσα ημερίδα.

Κυρίες και κύριοι,

Αν δεν ήταν ο συλλογισμός του τελευταίου μέρους της κας Μπόση, που με εισήγαγε και στο δικό μου το θέμα, θα νόμιζα ότι είμαι σε μία ωραία ατμόσφαιρα, όπου «στεγανοποιημένοι» πολίτες, απομονωμένοι από το εξωτερικό κοινωνικό περιβάλλον, διαλογίζονται ωσάν να μην συμβαίνει τίποτα στη χώρα, ωσάν να μην της έχει επιβληθεί, για πρώτη φορά στην Ιστορία της, (επαναλαμβάνω, για πρώτη φορά στην Ιστορία της υπό δημοκρατικές συνθήκες), -γιατί έχω μία εμμονή να ασχολούμαι με τις νομισματικές και με τις θεσμικές κρίσεις, από την εποχή της συστάσεως του Ελληνικού κράτους-, ένα τόσο αντικοινωνικό, αντιαναπτυξιακό και αντεθνικό Μνημόνιο από τους δανειστές μας.

Αλλά εγώ είμαι υποχρεωμένος, όχι κυρίως επειδή είναι παρόντες σ' αυτή την ημερίδα άξιοι αστυνομικοί καριέρας και λειτουργοί, αλλά επειδή υπάρχουν μαθητές των παραγωγικών Σχολών, να μιλήσω για τα

πράγματα όπως τα αισθάνομαι και όπως τα ερμηνεύω μέσα από τα ΦΕΚ. Γιατί εμείς οι νομικοί έχουμε μία διαστροφή με τα ΦΕΚ, τα οποία δυστυχώς δεν διαβάζουν οι πολίτες, δεν διαβάζουν οι συνδικαλιστές, δεν διαβάζουν οι καθηγητές, δεν διαβάζουν οι οικονομολόγοι, ώστε να δουν τις επιδράσεις των εκτελεστικών νόμων και των δεσμεύσεων στην κοινωνία και στην πολιτική οικονομία. Επαναλαμβάνω τον ξεχασμένο όρο ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, γιατί αποδίδει τον πραγματικό σκοπό της οικονομίας, δηλαδή να λειτουργεί για την ευτυχία των κατοίκων μιας χώρας και να ελέγχεται από τις συντεταγμένες λειτουργίες του Δρώντος Λαού.

Κατ' αρχήν συγχαίρω τους αστυνομικούς υπαλλήλους που αρνήθηκαν να είναι μέλη αυτής της Τριμερούς Επιτροπής, η οποία θα κρίνει σε ποιον πολίτη ή όχι θα κοπεί το ηλεκτρικό ρεύμα, το στοιχειώδες αυτό αγαθό της ζωής, ως αποτέλεσμα της μη πληρωμής του χαρατσιού. Δεν ξέρω ποιοι έλαβαν την απόφαση, αλλά εάν είναι οι συνδικαλιστές με τους οποίους συνεργάζομαι πνευματικά εδώ και μερικές δεκαετίες, τόσο το καλύτερο για μένα, γιατί μου δίνουν και μία συνειδησιακή ικανοποίηση. Ότι δηλαδή η Αστυνομία βρί-

σκεται κοντά στην κοινωνία και οι ένστολοι υπάλληλοι αντιλαμβάνονται τα βάσανα των πολιτών. Η Αστυνομία εξάλλου έχει τόσα επιπρόσθετα καθήκοντα, που τα τονίζουμε από το απώτερο παρελθόν, τόσα εξωαστυνομικά έργα, που δεν χρειάζεται και άλλα. Και ασφαλώς, δεν μπορεί ο αστυνομικός, σε μία μεταμοντέρνα έκδοση του «πιστοποιητικού κοινωνικών φρονημάτων», να μετρά με δυναμόμετρο τον βαθμό της πείνας, της έλλειψης των στοιχειωδών και της ανάγκης του καθενός.

Άλλωστε είναι γνωστό, και το έκρινε και ο Τσόμσκι προ ημερών σε μία αλληλογραφία μέσω του διαδικτύου, ότι αυτά τα μέτρα βάλουν κατά του μεσογειακού τρόπου ζωής. Γιατί ο κάθε Έλληνας, παρά τη φτώχεια του, παρά την ανέχειά του, ακόμη και στα απώτατα χωριά, κάποιο καλύβι θα έχει αποκούμπι (αυτός ή στενός του συγγενής), γύρω από το οποίο αναπαράγεται η οικογενειακή εστία, το έθνος, η ζωή, η ανάμνηση, η ιστορία των προγόνων! Είναι μια κρίση του κορυφαίου γλωσσολόγου που μελετά, εδώ και πολλές δεκαετίες, τα ζητήματα της εθνολογίας και της εξέλιξης της γλώσσας μέσα από τον ιδιαίτερο τρόπο ζωής κάθε περιοχής.

Μετά από αυτά, θέλω να κάνω μία παρατήρηση επί του θέματος και του διαλόγου που αναπτύχθηκε προηγουμένως για την ανυπαρξία ακόμη ενός εσωτερικού δόγματος ασφαλείας. Αυτό δεν μπορεί να έρθει από τα έξω, από κάποιες «προηγμένες» συμμαχικές Υπηρεσίες, που κρίνουν και σταθμίζουν τα μεγέθη με τα δικά τους συμφέροντα. Αυτό πρέπει να προκύψει από δημοκρατική διαβούλευση, κυρίως μεταξύ αυτών των παραγόντων που εργάζονται στο χώρο και επομένως και από τις Συνδικαλιστικές τους Ενώσεις. Η Π.Ο.Α.Σ.Υ. και η Π.Ο.Α.Ξ.Ι.Α. έχουν πολλές φορές στο παρελθόν καταθέσει συ-

γκροτημένες απόψεις γι' αυτό το θέμα. Πλην όμως, και εδώ ισχύει η σχετικοποίηση και η φθορά των ιδεών και των απόψεων με την αλλαγή των θέσεων στον καταμερισμό της εσωτερικής ιεραρχίας. Πολλοί αξιόλογοι αστυνομικοί, μορφωμένοι αξιωματικοί και άλλοι παράγοντες των Σωμάτων Ασφαλείας λησμονούν αυτές τις συνδικαλιστικές προτάσεις, παρακαταθήκες και συλλογικές εγχαράξεις, και αντί να τις υποστηρίζουν και να τις αναπτύσσουν περισσότερο από το νέο τους πόστο και εν τέλει να τις επιβάλουν, εν τούτοις συμβιβάζονται με την εκάστοτε πολιτική λειτουργία που τις σχετικοποιεί και όλα μετά περιπίπτουν σε πλήρη αδράνεια.

Άρα λοιπόν, πρέπει να προσθέσουμε και αυτό. Και βεβαίως, κυρίες και κύριοι, οφείλουμε να ερευνούμε προς πάσα κατεύθυνση την σημερινή κατάσταση, αλλά υπό το φως και των περασμένων γεγονότων, ώστε να καταλήξουμε σε σωστά συμπεράσματα για τη μελλοντική μας συμπεριφορά.

Πολλοί λένε ότι η κρίση είναι ηθική, λες και η γριά μάνα μου στο χωριό, η γιαγιά μου, ή τα ανίψια μου, (γιατί δεν έχω παιδιά, ούτε οικογένεια), όλοι αυτοί οι νέοι με τη μεγαλύτερη μόρφωση, την καλύτερη συγκέντρωση, την αμεσότερη αντίληψη και κοινωνικότητα των πραγμάτων, έγιναν ως δια μαγείας ανήθικοι! Μιλάνε για κρίση νοοτροπίας, ωσάν τα βασικά χαρακτηριστικά του Έλληνα να αλλοιώθηκαν εξαιτίας εγχώριων χαρακτηριστικών, του χωροχρόνου, της Ιστορίας του. Και τα λένε όλα αυτά, επειδή είναι πάρα πολύ προσηλωμένοι στα σύγχρονα ερευνητικά κέντρα άλλων δυνάμεων. Επιδίωξή τους είναι να απαλείψουν παντελώς από το λαό, -όχι μόνο από τον ελληνικό λαό-, τις αιτίες της κρίσης. Μα τις αιτίες της οικονομικής κρίσης, τις έχουν τονίσει πολλοί αρχαίοι Έλληνες, ακόμη και ο Ξενοφώντας με τον

«Οικονομικό» του, στη μετακλασική περίοδο. Βασικές οικονομικές σκέψεις κάνει και ο Αριστοτέλης, και ο Πλάτωνας, και άλλοι κλασικοί συγγραφείς. Τη συστηματοποίησή τους βεβαίως έκαναν οι οικονομολόγοι της κλασικής οικονομικής σκέψης των νεώτερων χρόνων και προ πάντων ο Μαρξ και η Διαλεκτική Σχολή. Με τους συλλογισμούς και τις εξισώσεις που χρησιμοποίησαν, έκαναν κατανοητούς τους οικονομικούς νόμους σε όλους τους ερευνητές.

Σήμερα διανύουμε μία κρίση του καπιταλιστικού συστήματος, του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, που είναι από τη μία μεριά υπερπαραγωγή και από την άλλη υποκατανάλωση. Αυτά τα λένε οι κλασικοί οικονομολόγοι. Δεν χρειάζεται να δίνει κανείς χαρακτηρισμούς στον καθέναν. Και οι νεοφιλελεύθεροι οικονομολόγοι, οι σοβαροί -αν θελήσει κανείς να τους διαβάσει- όπως και οι διάφοροι σύγχρονοι νομπελίστες, αν θέλουμε να τους μελετήσουμε. Και δεν πρέπει να αρκούμαστε στα φληναφήματα της τηλεόρασης και των διαφόρων δελτίων ή, εν πάση περιπτώσει, στις απόψεις των πολιτικών που προσπαθούν να δικαιολογούν τις αποφάσεις τους.

Τι σημαίνει αυτή η κρίση κατ' ουσίαν;

Ότι όσο διανύεται ο αναπτυξιακός χρόνος, όσο αυξάνεται η οργανική σύνθεση του κεφαλαίου (δηλαδή προστίθεται τεχνολογία, έρευνα, επενδύσεις, επινοητικότητα, ένδυση), για να ανταποκριθεί στον αυξανόμενο ανταγωνισμό των άλλων ανά τον κόσμο επιχειρήσεων, ακόμη και αν διατηρείται το ίδιο ποσοστό εκμετάλλευσης και υπεραξίας, το ίδιο, δηλαδή, αμοιβής της εργατικής δύναμης, το κέρδος παρουσιάζει πτωτική τάση. Αυτό είναι μοιραίο. Στον τρίτο τόμο του περίφημου «Κεφαλαίου», ο Μαρξ χρησιμοποιεί τα χαρακτηριστικά κλάσματα,

τα οποία ασφαλώς δέχονται και όλοι οι οικονομολόγοι της κλασικής οικονομικής σκέψης. Εάν αυξηθεί η οργανική σύνθεση του Κεφαλαίου (g), δηλαδή πολλαπλασιαστεί η αύξηση του σταθερού κεφαλαίου (σ) σε σχέση με το μεταβλητό -εργατική δύναμη (μ), τότε η πτώση του κέρδους είναι δεδομένη. Ας το πούμε απλούστερα: εάν επενδύσουμε χρήματα και προσφέρουμε τεχνολογία, προσκαίρως, και μόνο και με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν ανταγωνισμοί, μπορεί να παρουσιάσει κάποιο κέρδος. Όμως μακροπροθέσμως και λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού, η πτωτική πορεία του θα είναι μοιραία.

Άρα λοιπόν, αυτοί που παρά τις επενδύσεις, παρά την τεχνολογία, παρά την γνώση, παρά τη δημιουργία καινούργιων αγορών, έχουν διεθνή ανταγωνισμό -έναν ατέρμονα και αδυσώπητο ανταγωνισμό- υπόκεινται στον περιορισμό των κερδών. Η έννοια του ανταγωνισμού έχει γίνει μια έννοια ταμπού, την οποία προφέρουν όλοι ωςάν να οδηγή στην ευτυχία της ανθρωπότητας. Ωσάν τελικά η ενωμένη και ευτυχούσα ανθρωπότητα, με την ατέρμονη επινοητικότητα και τον ανταγωνισμό, να επιχειρεί να πουλήσει τα προϊόντα της στους κατοίκους του σύμπαντος, για να υπερισχύσει των κατοίκων ενός άλλου πλανήτη ή άλλων πλανητών που επιχειρούν το ίδιο!

Τέτοιο όμως περιβάλλον καταναλωτών εκτός του πλανήτη μας δεν έχει ακόμη ανακαλυφθεί. Και όμως, αντί να μιλάμε για συνεννόηση, για ισοκατανομή πλουτοπαραγωγικών πηγών και αναπτυξιακών πόρων, συνεχώς βομβαρδιζόμαστε από φράσεις όπως «να είμαστε ανταγωνιστική χώρα», «να γίνουμε ανταγωνιστικοί άνθρωποι», ωςάν μέσα στην λέξη «ανταγωνισμός» να βρίσκεται η σωτηρία. Απεναντίας, η λέξη

«συνεννόηση» και η φράση «οικολογική, αειφορική διαχείριση των πόρων του πλανήτη» έχουν τεθεί στο περιθώριο από τις μεγάλες χώρες και τις υπερεθνικές επιχειρήσεις.

Όταν λοιπόν συγκροτείται έτσι αυτό το κεφάλαιο, δηλαδή επενδύει διαρκώς επ' αυτού και στην οργανική του συγκρότηση, τότε το κέρδος του έχει πτωτική ροπή. Ως εκ τούτου αναζητά άλλους τρόπους κερδοφορίας. Ποιος είναι ο άλλος τρόπος για να διατηρηθεί αυτός ο ρυθμός αύξησης της κερδοφορίας του, ή, εν πάση περιπτώσει, να επιτύχει κερδοφορία ίση με το παρελθόν; Χαμηλώνει την αμοιβή της εργατικής δύναμης. Διαλύει το κοινωνικό κράτος και τις παροχές του. Καταστρέφει το συνταξιοδοτικό σύστημα. Και τι άλλο κάνει; Καταλαμβάνει τον δημόσιο χώρο, ιδιωτικοποιεί τον κόσμο.

Ο μέχρι πρότινος θεωρούμενος κοινόχρηστος χώρος, γίνεται ιδιωτικός. Και για να περνάς από την παραλία του χωριού σου, σε λίγο θα πληρώνεις εισιτήριο. Το μέχρι πρότινος ηλεκτρικό ρεύμα, που παράγεται από την πηγή του χωριού σου και από το φράγμα, που το είχε η δημόσια επιχείρηση, η οποία στήθηκε με τόσους κόπους και θυσίες του λαού, γίνεται πλέον ιδιωτικό και εμπορεύσιμο αγαθό! Και έτσι από τη μια μεριά δεν έχεις πρόσβαση στον ποταμό και στην πηγή του χωριού σου, γιατί συλλέγονται από τους ιδιώτες, από την άλλη δε, αγοράζεις το ηλεκτρικό ρεύμα στην τιμή που καθορίζει η ιδιωτική επιχείρηση. Και όπως θα ξέρετε, όσοι έχετε διαβάσει το Μνημόνιο, τα χρονοδιαγράμματά του και παρακολουθείτε τις διαπραγματεύσεις για την πώληση των δημόσιων και κοινωφελών επιχειρήσεων, υπάρχουν πλέον δύο μεγάλες γαλλικών συμφερόντων πολυεθνικές, που διαπραγματεύονται τα δημόσια ύδατα. Και η καθημιά από αυτές ελέγχει τα νερά σε 100-140 κράτη.

Και όταν μιλάμε για νερά, εννοούμε ύδρευση και άρδευση. Μερικές φορές μάλιστα παίρνουν τα νερά ιδιωτικές εταιρίες που εξειδικεύονται στα μεταλλαγμένα, στους σπόρους και στα τοξικά λιπάσματα, έτσι που να ελέγχουν πλέον όλη την αλυσίδα της ζωής. Έτσι αλλάζει δραστικά ο τρόπος ζωής και ο κάθε πολίτης πληρώνει για τα αυτονόητα. Η εικόνα του παππού βοσκού ή ξωμάχου που έπινε απρόσκοπτα το νερό από την πηγή ή πότιζε το κοπάδι του από αυτήν, είναι οριστικά παρελθόν. Και η ιδιωτικοποίηση δεν περιορίζεται μόνο σ' αυτούς τους χώρους, όπως είπα και σε μία προηγούμενη ομιλία μου στην Π.Ο.Α.Σ.Υ., στην ημερίδα που διοργανώθηκε στην έδρα των ΜΑΤ. Από αυτή την «ασθένεια» της εποχής δεν παραμένει απρόσβλητος ούτε ο χώρος της ασφάλειας. Το υπέρτατο αυτό δημόσιο αγαθό ιδιωτικοποιείται.

Ανέφερα ένα συγκεκριμένο παράδειγμα τότε, που μου έκανε εξαιρετική εντύπωση. Αυτό βέβαια συμβαίνει και σε άλλες χώρες. Στη Γαλλία και στο Παρίσι, ο Σαρκοζί προωθεί την ιδιωτικοποίηση της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης. Στην Αμερική αυτό έχει γενικευθεί προ πολλού. Το περιστατικό αναφέρεται στους αστυνομικούς και αξιωματικούς που συγκροτούν τη Διοίκηση της Π.Ο.ΑΞΙ.Α. και της Π.Ο.Α.Σ.Υ. Όταν πήγαν να συναντήσουν, σε προκαθορισμένο ραντεβού για τα οικονομικά και ασφαλιστικά ζητήματα των ένστολων πολιτών, ανδρών και γυναικών, τον Υπουργό Οικονομικών και Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης, στο κτίριο της πλατείας Συντάγματος, δέχθηκαν έλεγχο από άνδρες και γυναίκες της ιδιωτικής security μέσα στο χώρο του Υπουργείου. Αυτό είναι ένα πρωτοφανές γεγονός. Έχω την εντύπωση ότι το ξανακούσατε, διότι το επανέλαβα στο Συνεδριό σας, παρουσία

όλων των Αρχών. Δηλαδή, ο εν ενεργεία αξιωματικός, που εκπροσωπεί τον σκληρό πυρήνα της κρατικής εξουσίας, εδέχθη έλεγχο από υπάλληλο ιδιωτικής εταιρίας! Βεβαίως, θα μου πείτε, έχουν ευθύνη ως προς αυτό, όχι μόνο οι πολιτικοί, αλλά και πολλοί συγκεκριμένοι αξιωματικοί, απόστρατοι ή εν ενεργεία που υπογράφουν γνωμοδοτικά για τη συγκρότηση τέτοιων κερδοσκοπικών εταιριών και οι οποίοι, έχοντας οικονομική ή οικογενειακή ανάγκη ενδεχομένως, έχουν ιδρύσει τέτοιες εταιρείες ή έχουν εισχωρήσει σε αυτές. Έτσι δίνουν εκεί την τεχνογνωσία τους, την οποία απέκτησαν με χρήματα και ιδρώτα του ελληνικού λαού, ως σύμβουλοι ή ως μέτοχοι...

Είναι σπουδαίο επίτευγμα, είναι άθλος λέει ο Αριστοτέλης, στα «Ηθικά Νικομάχεια», να μπορεί κάποιος να διατηρεί και να συγκρατεί τα στοιχεία της ηθικής, ιδεολογικής και πνευματικής του υπόστασης, κάτω από αντίξοες συνθήκες. Έτσι θα βοηθήσει τους συνανθρώπους του. Σε ένα άλλο νόημά του, το οποίο αναλύει και ο Μαρξ στην διδακτορική του διατριβή, επειδή ασχολήθηκε πολύ και με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία, αναφέρει κατά παράφραση ότι η θέση του κάθε ανθρώπου στον καταμερισμό της εργασίας και της εξουσίας, καθορίζει και το μεταβλητό της συνείδησής του. Καθορίζονται, δηλαδή, η συμπεριφορά του καθενός και τα κίνητρα των αποφάσεών του, από τον αξιακό κώδικα που του διαμορφώνει ο περίγυρός του. Γι' αυτό, όλοι στη ζωή μας δεχόμαστε πάρα πολλές μεταβολές του συνειδησιακού status, των αξιολογικών εκτιμήσεων, ανάλογα βεβαίως με τα συμφέροντά μας και την ένταξή μας σε μιαν άλλη θέση της ιεραρχίας, της εργασίας, της εξουσίας, της οικονομίας.

Σας έκανα αυτή την ανάλυση, για να αντι-

ληφθείτε σε τι μεγάλη περιπέτεια και σε τι δύσκολο δρόμο έχει μπει πλέον η πατρίδα μας. Διότι σήμερα, το «ασύμμετρο σοκ», που αναφέρει πάλι ο Κένυς και το αναλύει με πολλά χρονολογικά στοιχεία στην ιστορία της οικονομίας (όπως το αναλύουν και διάφοροι άλλοι σύγχρονοι οικονομολόγοι, όπως π.χ. η Όστρομ, που πήρε το βραβείο Νόμπελ το 2008, με κυρίως το έργο της διαχείρισης των οικολογικών συστημάτων και από πλευράς εργασίας και οικονομικής αποτελεσματικότητας, εν σχέσει με τις παραδοσιακές μεθόδους), που ζει η χώρα μας, σημαίνει ότι όσες υποκειμενικές δυνάμεις και αν διαθέτει, τουλάχιστον στο προσκήνιο, όσος κοινωνικός χώρος και αν συνενωθεί, όσες συστημικές συσπειρώσεις και αν συμπράξουν, δεν μπορούν με την πεπατημένη, δηλαδή με αυτά που τους υποδεικνύονται, με τους συγκεκριμένους τρόπους, να επιλυθεί. Ο στρεβλός τρόπος σύλληψης του ελληνικού προβλήματος τους εμποδίζει. Δεν μπορεί να βγει από το ασύμμετρο σοκ ο ελληνικός λαός, ακόμη και αν όλοι συνενωθούν μέσα σε αυτή την ανεστραμμένη λογική, που οδήγησε στην κρίση.

Και έρχομαι στην δεύτερη σκέψη: Τι γίνεται σήμερα στην πατρίδα μας και ποιες είναι οι ελληνικές ιδιαιτερότητες αυτής της κρίσης, την οποία ονομάσαμε «κρίση κέρδους»; Επαναλαμβάνω ότι αυτή την εξίσωση που αναφέρουν οι κλασικοί, αξίζει να την μελετάτε, όταν αναφέρεστε στα κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα. Τι σημαίνει δηλαδή η ατέρμονη πορεία της οργανικής σύνθεσης και εμπλουτισμού του κεφαλαίου, εν σχέσει με την πορεία κέρδους του.

Δεν θα μεταφερθώ στο απώτερο παρελθόν. Επειδή άκουσα όμως ότι αναφέρθηκε το ζήτημα των Ολυμπιακών Αγώνων, που πράγματι έγιναν υποδειγματικά και με συν-

θήκες ασφάλειας, αξίζει να τονίσω ότι οι Έλληνες δεν πρέπει να παραμένουν μόνο σ' αυτό το εφήμερο τρόποιο. Πρέπει να βλέπουν και την άλλη, την επόμενη τραγική σελίδα, τις οικονομικές και κοινωνικές παρενέργειες αυτού του εγχειρήματος. Ορισμένοι από μας αρθρογράφησαν και τους χαρακτήρισαν υπερφίαλους και δαπανηρούς Ολυμπιακούς Αγώνες του doping και της εμπορευματοποίησης, που αφενός μεν αλλοίωσαν την ιδεολογία και την ηθική ιδέα των Ολυμπιακών Αγώνων, αφετέρου δε, υπερχρέωσαν την χώρα, χωρίς ακόμη και σήμερα να έχουμε κάποιο τελικό λογαριασμό. Δηλαδή πόσα ποσά δαπανήθηκαν, επισήμως ή ανεπισήμως για της υπογείας οδού, και τι ποσό αντιπροσωπεύουν αυτά, σε σχέση με το διογκωμένο χρέος της πατρίδας μας. Και αυτό ανεξαρτήτως του εθνικού καθήκοντος που είχαμε, να διατηρήσουμε μια ηθική και αισθητική καθαρότητα της ιδέας των Ολυμπιακών Αγώνων, αφού είμαστε η χώρα που γέννησε αυτόν τον θεσμό και επιθυμούμε να επιστρέψει σ' αυτήν.

Τα λέω αυτά παρεμπιπτόντως, διότι πρέπει να έχετε έναν ευρύ προβληματισμό. Κυρίως οι μαθητές των Σχολών, που θα γίνετε αύριο αξιωματικοί και επομένως θα ρυθμίζετε τη ζωή και τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών από την πλευρά της συμβατής νομιμότητας. Ο ρόλος αυτός είναι σπουδαίος.

Ποια είναι λοιπόν η ελληνική ιδιαιτερότητα;

Τώρα αρχίζουν ορισμένοι δειλά-δειλά να το αντιλαμβάνονται. Άλλοι κρύβονται λόγω της προσωπικής τους ευθύνης και άλλοι προσπαθούν να δικαιολογηθούν, επιρρίπτοντας την ευθύνη στον λαό, ότι ήταν ανίκανος για το τόσο μεγάλο εγχείρημα της ένταξης στον σκληρό πυρήνα της Ε.Ε. Αυτός

ο λαός που δημιούργησε τόσα θαύματα κατά τη διαχρονική του πορεία ήταν, για ορισμένους, ανίκανος για ένα τόσο μεγάλο εγχείρημα. Και αυτοί που βρίσκονταν για να αξιολογήσουν τις υποκειμενικές δυνατότητες του λαού και τις αντικειμενικές αντοχές της στρεβλής ελληνικής οικονομίας που δημιούργησαν;

Μπήκαμε στην ΟΝΕ απροετοίμαστοι και εσπευσμένα. Δεν τα λέω εγώ μόνον αυτά. Τα λένε νομπελίστες και κορυφαίοι αναλυτές σε όλο τον κόσμο. Το ζήτημα της λειτουργίας ενός νομίσματος το αναλύει εξαιρετικά ο Κέυνς στα συγγράμματά του. Προσπάθησε άλλωστε πολύ μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, να δημιουργήσει ένα εξισορροπημένο παγκοσμίως νομισματικό σύστημα, που να εξυπηρετεί την οικονομική ανάπτυξη των χωρών που συμμετέχουν σ' αυτό. Το μεγάλο ζήτημα είναι ότι χάσαμε τη νομισματική μας αυτοτέλεια, δηλαδή δεν μπορούμε να υποτιμούμε ή να διολισθαίνουμε το νόμισμά μας, να το τυπώνουμε σε ποσότητες αναλόγως των περιστάσεων από την Εθνική μας Τράπεζα, δεν μπορούμε να ρυθμίζουμε εν τέλει τα επιτόκια και την ποσότητα της ροής του χρήματος, ανάλογα με τις εθνικές μας ανάγκες και τις ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό το εργαλείο χρησιμοποίησαν στο παρελθόν ο Καραμανλής με τον Ζολώτα ως Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, ο Παπανδρέου και άλλοι Πρωθυπουργοί στο παρελθόν. Αν θέλαμε να κάνουμε ανταγωνιστικά τα προϊόντα μας, χρησιμοποιούσαμε τις νομισματικές λειτουργίες. Τώρα δεν μπορούμε να ρυθμίζουμε την ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί, δεν μπορούμε να χρηματοδοτήσουμε την πραγματική οικονομία, ούτε οι εθνικές λειτουργίες του νομίσματος έχουν αντικατασταθεί από παρόμοιες ή ισοδύναμες λειτουργίες σε ομοσπονδιακό επίπεδο.

Δεν είχαμε το αντιστάθμισμα της Κεντρικής Τράπεζας της Ένωσης. Ας το πούμε εντός εισαγωγικών της «Ομοσπονδιακής Τράπεζας». Δεν υπήρξε αντικατάσταση των λειτουργιών αυτού του κολοβού ή ατελούς νομίσματος, όπως τα χαρακτηρίζει η νομισματική θεωρία και ο Κέυνς, σε παρόμοιες ενδοκρατικών πολιτειών, δηλαδή ομοσπονδιακών.

Ταυτοχρόνως, υπογράψαμε από νεοφιλελεύθερο φρόνημα κινούμενοι ή αναγκασμένοι και όλες τις συμφωνίες για το ελεύθερο εμπόριο. Οι υπεύθυνοι μας υποσχέθηκαν ότι έτσι θα μεγαλοουργήσουμε. Και κατακλυστήκαμε από προϊόντα ομοειδή προς τα ελληνικά, φτηνά, γιατί έτσι το ήθελε η Ευρώπη και η Γερμανία. Κατακλυζόμαστε δηλαδή από παρόμοια με τα ελληνικά προϊόντα, κατά την περίοδο παραγωγής των ελληνικών προϊόντων! Η πατάτα του Λασιθίου, του Διδυμοτείχου, της Θήβας, της Βάρδας, της Μανωλάδας, της Αμαλιάδας, της Τρίπολης, τα ξινά της Αιγιαλείας και των άλλων περιοχών, ο μούστος της Κρήτης, παραμένουν απούλητα, γιατί παρόμοια προϊόντα εισάγονται πλέον από άλλες χώρες. Ακόμη και τα υγρά εισάγονται σε παγοκολώνες από πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής (Αργεντινή κ.ά.). Εισάγονται οι πατάτες από την Τυνησία. Εισάγονται τυποποιημένα, από τις μεγάλες φάρμες πολυεθνικών εταιρειών, που κάνουν οικονομίες κλίμακας και επομένως η μηχανική καλλιέργεια είναι πάρα πολύ φθηνή. Έτσι εκτοπίζουν τα δικά μας προϊόντα της μικρής και κατακερματισμένης παραγωγής λόγω μικρού κλήρου, που είναι μεν εκλεκτά και γευστικά, αλλά παραμένουν απούλητα ή ηρτημένα επί των δέντρων και επί των χωραφιών, διότι τα εισαγόμενα είναι πολύ φθηνότερα. Άρα, αφενός μεν μπήκαμε σε ένα «χρυσό κλουβί», χωρίς να έχουμε τη δυνατότητα ρύθμισης των νομισματικών μας

υποθέσεων με μια στοιχειώδη αυτενέργεια, χωρίς να έχουμε μεταβιβάσεις από άλλες πλεονασματικές χώρες, εις αντικατάσταση αυτής της αδυναμίας, και αφετέρου ανοίξαμε τα σύνορά μας για να δεχτούμε άλλα προϊόντα, ομοειδή προς τα δικά μας με το μισό κόστος παραγωγής.

Ε, κατόπιν αυτών, δεν θα υπήρχε ραγδαία αποσυγκρότηση του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα; Άσε που ο κρατικοδίαιτος και πολυ-υμνημένος κρατικοδίαιτος και μεταπρατικός ιδιωτικός τομέας, ακόμη και κατά την περίοδο της διακυβέρνησης από τον Καραμανλή (τον θείο) ήταν ελλειμματικός. Γι' αυτό, κατά την πρώτη περίοδο της μεταπολίτευσης, κρατικοποίησε-εθνικοποίησε τόσες επιχειρήσεις, ΗΣΑΠ, ΗΛΠΑΠ, Ιονική και Λαϊκή, Σκαλιστήρης κ.λπ. Τότε μάλιστα κατηγορήθηκε ο αρμόδιος Υπουργός Παναγής Παπαληγούρας για σοσιαλμανία, επειδή κρατικοποίησε τις μεγάλες αυτές επιχειρήσεις για να διατηρήσει ορισμένες θέσεις εργασίας. Γιατί ο ιδιωτικός τομέας (για να λέμε και τις αλήθειες που αποκρύπτονται) δεν παρήγαγε θέσεις εργασίας, για να απορροφήσει κυρίως τους νέους. Μεταγενέστερα και ο Ανδρέας Παπανδρέου, που παρέλαβε τόσες και τόσες προβληματικές επιχειρήσεις, έπρεπε να ακολουθήσει την ίδια τακτική για να αντιμετωπίσει το ζήτημα της ανεργίας των νέων.

Και ο μεν Καραμανλής, όπως λέει ο Ζολώτας, είχε και την διέξοδο της μετανάστευσης. Κατά τη δεκαετία του 1960 και λίγο μετέπειτα, πολλές εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων έφυγαν κυρίως για τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Από εκεί έστειλαν εμβάσματα για να ζήσουν οι γονείς τους και να σπουδάσουν τα μικρότερα αδέρφια τους. Και έτσι η ανεργία δεν έφθασε στο 49% και στο 50% που ήταν «προγραμματισμένο» να φτάσει,

ίσως και περισσότερο, αφού υπήρχε αυτή η ασφαλιστική δικλείδα. Έτσι και το Δημόσιο, ο κρατικός τομέας, και κατά την περίοδο Καραμανλή και κατά την περίοδο Παπανδρέου, έπαιξε τον ρόλο του συλλογικού εργοδότη, χωρίς όμως ποτέ να περάσει σε αριθμό υπαλλήλων πάνω από το μέσο όρο της Ε.Ε.

Είναι ψεύδος αυτό που ακούγεται, ότι δηλαδή ο δημόσιος τομέας είναι υπερδιογκωμένος, ότι η Αστυνομία π.χ. έχει πολλούς αστυνομικούς, κ.ο.κ.. Τώρα με την ψήφιση του Μεσοπρόθεσμου, από το οικείο ΦΕΚ αποδεικνύεται ότι οι (με την ευρεία έννοια) δημόσιοι υπάλληλοι μαζί με τους αστυνομικούς, τους στρατιωτικούς, τα stage, τις πάσης φύσεως εργασιακές σχέσεις, δεν υπερβαίνουν τις 700.000. Τώρα πλέον με τις αποχωρήσεις έφτασαν τους 660.000 και κατεβαίνουμε από την αρχή του χρόνου στους 600.000 περίπου με τις συνεχείς συνταξιοδοτήσεις. Σε σύγκριση η Νορβηγία των 5 εκατ. κατοίκων έχει 750.000 δημοσίου και δημοτικούς υπαλλήλους. Σημειωτέον ότι η Ελλάδα έχει διάσπαρτο νησιωτικό χώρο και ακριτικές και προβληματικές περιοχές και άγονες γραμμές, όπου επιτόπου πρέπει να διεξαχθεί η στοιχειώδης κοινωνική, εκπαιδευτική, υγειονομική ζωή, να φυλαχθούν τα σύνορα, να υπάρχει κάποιος τελωνοφύλακας, κάποιος βοηθός, κάποιος αστυνομικός σταθμάρχης, κάποιος υπάλληλος, κάποια νοσοκόμα, για να μεριμνήσει για τη ζωή έστω και των λίγων κατοίκων. Αλλά υπάρχει και η Ομογένεια των πολλών εκατομμυρίων, που έχει ανάγκη πολλών δημοσίων και εθνικών λειτουργιών, από τις θρησκευτικές μέχρι και τις εκπαιδευτικές, που πρέπει να διεξαχθούν σε όλα τα μέρη του κόσμου.

Και έρχεται σήμερα ο Γκουρία, ο τέως Υπουργός Οικονομίας του Μεξικού, [που κατά την περασμένη δεκαετία παρέλαβε ένα

κράτος που βάδιζε σε σίγουρο δρόμο και άφησε ιδιωτική αστυνομία, αποτελούμενη από μισθοφόρους διαφόρων πολέμων, με 41.000 πολίτες νεκρούς μέχρι σήμερα και με τους περισσότερους ανεξιχνίαστους φόνους πέρυσι (27.000 οι νεκροί λένε οι στατιστικές) από τις συμμορίες, επειδή το κράτος έπαυσε να έχει αποτελεσματική Αστυνομία και σωστό δικαστικό σύστημα και παρόμοιοι θεσμοί σαν την εφεδρεία εφαρμόστηκαν σε όλους τους κλάδους], να επιμένει να εφαρμόσει τις ίδιες μεθόδους σήμερα και εδώ.

Ευτυχώς που ακόμη στην Ελλάδα δεν έχουμε μισθοφόρους πολέμων από την Αφρική, την Ασία και των άλλες περιοχές να υπηρετούν στον δημόσιο χώρο της ασφάλειας. Ούτε προωθούνται ακόμη ιδιωτικές φυλακές, όπως εκεί. Σκεφτείτε τι έχει να γίνει αν εφαρμοστεί στην Ελλάδα το νεοφιλελεύθερο δόγμα της ιδιωτικής αστυνομίας και των ιδιωτικών φυλακών, που συμβαίνει σε άλλες, πλήρως αλωμένες από τις αγορές, χώρες! Τελικά η τάση είναι να λειτουργήσει κάποτε και ένα ιδιωτικό δικαστικό σώμα!

Ένα δεύτερο στοιχείο για την κρίση της πατρίδας μας ήταν ο εύκολος δανεισμός. Αφού το στρεβλό μοντέλο που προώθησε η κυρίαρχη ελληνική πολιτική τάξη της εισόδου στην ΟΝΕ χωρίς προετοιμασία και χωρίς ανθεκτικό παραγωγικό ιστό απέτυχε, οδήγησε το λαό σε μία εφήμερη διέξοδο, σε ένα ευχάριστο, αλλά αναποτελεσματικό φάρμακο, που θα διασκέδαζε την ανισοκατανομή των εισοδημάτων, δηλαδή τον εύκολο δανεισμό. Το υπερτιμημένο για τους Έλληνες ευρώ, εύκολα δινόταν από τις τράπεζες και συντηρούσε το καταναλωτικό μοντέλο εισαγωγικού προσανατολισμού, ενώ ταυτόχρονα καταστρεφόταν ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας. Αυτό είπε περίπου μαζί με άλλους Γερμανούς οικονομολόγους

και ο παλαιάμαχος πολιτικός, πρώην καγκελάριος, Χέλμουτ Σμιτ.

Πρώτος απ' όλους το είπε, αναλύοντας με στοιχεία, ο Πρόεδρος της Διαρκούς Συνόδου του ΟΗΕ «Για την ανάπτυξη και το ελεύθερο εμπόριο», πρώην γερμανός Υπουργός και οικονομολόγος, Χάινερ Φλάσμπεκ, ο οποίος έστειλε και μια ανοιχτή επιστολή-άρθρο προς τους Γερμανούς συναδέλφους του. Μεταξύ των άλλων είπε, αναφερόμενος και στην Ελλάδα, ότι μπορεί να είναι αμαρτία να ζει κάποιος υπεράνω των δυνάμεών του, αλλά είναι μεγαλύτερη αμαρτία να ζει κάποιος κάτω από τις δυνατότητές του. Οι Γερμανοί, εκμεταλλευόμενοι την έλλειψη ανταγωνιστικής παραγωγικής δομής στις χώρες του Νότου και οι μεγάλες της εταιρίες, με ανοχή των κυβερνήσεων, εφαρμόζοντας ένα πρόγραμμα εξαγοράς του Νότου, πουλούσαν τα δικά τους οπλικά συστήματα και βιομηχανικά προϊόντα και έτσι πρωτίστως η Γερμανία ωφελήθηκε από το ευρωπαϊκό εμπόριο και την ΟΝΕ. Γι' αυτό ο σπουδαίος αυτός οικονομολόγος, όπως και άλλοι, ισχυρίζονται ότι ένα μεγάλο μέρος της πλεονασματικής Βόρειας Ευρώπης πρέπει να μεταφερθεί στις χώρες του Νότου, όχι μόνο προς επίδειξη κοινοτικής αλληλεγγύης, αλλά και λόγω οικονομικού εξορθολογισμού!

Και ένας τρίτος συλλογισμός:

Στην πρώτη έκθεση του ΔΝΤ, που εισηγήθηκε ο Ντομινίκ Στρος Καν, υπήρχε η αιτίαση ότι η ελληνική οικονομία διαφεντεύεται από 10-12 κλειστά επιχειρηματικά κανάλια που δεν αφήνουν χώρο δράσης για άλλους μικρομεσαίους, ενώσεις προσώπων κ.λπ. Η παράγραφος όμως αυτή φαίνεται ότι δεν βόλεψε ορισμένους και γι' αυτό την απάλειψαν ή την αποσιώπησαν. Δεν γνωρίζω ακριβώς... Το ίδιο περιλαμβανόταν και σε ένα τηλεγράφημα ενός τέως αμερικανού

πρεσβευτή στην Ελλάδα που έλεγε ότι οι οικονομικοί όμιλοι, που είναι και κάτοχοι των ΜΜΕ, δεν αφήνουν τη χώρα να αναπτυχθεί οικονομικά. Εδώ, όμως, όλοι σιωπούμε απολύτως, γιατί φοβόμαστε την ατομική, οικογενειακή και οικονομική καταστροφή.

Όταν στις αρχές της δεκαετίας του '60, ο τότε Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής κάλεσε τον καθηγητή Ανδρέα Παπανδρέου από την Αμερική, μετά από αίτημα του πατρός του και του καθηγητή του Ξενοφώντα Ζολώτα, να έλθει στην Ελλάδα, για να αναλάβει σύμβουλος στην Τράπεζα της Ελλάδος και επικεφαλής του νεοϊδρυθέντος Κέντρου Παραγωγικότητας και Οικονομικών Ερευνών, ο τότε Πρωθυπουργός μεταξύ των άλλων του ανέφερε «Έχεις απόλυτη ελευθερία να οργανώσεις την οικονομική ανάπτυξη με μοντέρνες μεθόδους και όσους απαραίτητους οικονομολόγους φέρεις, αλλά πρέπει να ξέρεις ότι 100-150 οικογένειες δεν μας αφήνουν να δημιουργήσουμε την οικονομική ανάπτυξη που επιθυμούμε!» Δεν ξέρω τι σας θυμίζει αυτή η φράση σε σχέση με τον νεότερο Καραμανλή. Ίσως μία φράση που ειπώθηκε προ ορισμένων ετών περί «νταβατζήδων» από τον νεώτερο Καραμανλή, που συμμεριζόταν τη διαπίστωση του θείου του ότι μια δεκάδα οικογενειών που έχουν συγκεντρώσει τα ΜΜΕ, τα δημόσια έργα, την τραπεζική πίστη, τον πολιτισμό, την ενέργεια κ.λπ., εμποδίζουν την αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ο τέως Πρόεδρος της Βουλής κ. Απόστολος Κακλαμάνης ομιλεί συνεχώς περί του μεγάλου αυτού εμποδίου, προσφάτως μάλιστα ανέφερε ότι οι Τράπεζες έχουν λάβει 115 εκατ. ευρώ. Άλλοι τα αναβιβάζουν στα 150 και παραπάνω. Οι όμιλοι αυτοί ελέγχουν τα πάντα. Από το Κέντρο Βιβλίου όπου ο διορισμένος Πρόεδρός τους δημοσιολογεί και κατηγορεί τον ελληνικό

λαό μέχρι τις Βιβλιοθήκες, τους καλλιτεχνικούς οργανισμούς κ.λπ.

Δεν λέμε την αλήθεια εμείς οι νεοΈλληνες. Και επειδή δεν λέμε την αλήθεια, υφιστάμεθα τον μεγαλύτερο συγκεντρωτισμό στο εσωτερικό και τον μεταπρατισμό των ξένων συμφερόντων, μετατρέποντας την οικονομία μας σε εντελώς ετερόνομη. Και βεβαίως υφιστάμεθα και τις συνέπειες της μη άρθρωσης αυτόνομου οικονομικού, αναπτυξιακού και πολιτικού λόγου, έναντι των λεγόμενων εταίρων μας. Που κάθε άλλο παρά εταίροι έχουν αποδειχθεί. Στο σύντομο όμως της εισηγήσεως δεν μου επιτρέπεται αυτή την στιγμή να αναφερθώ στα οριζόμενα στις δανειακές συμβάσεις, στους καταπλεονεκτικούς όρους, όπως μας έχουν επιβληθεί.

Άρα, κυρίες και κύριοι, πάνω απ' όλα φταίει η στρεβλή σύλληψη του ελληνικού προβλήματος. Όσον αφορά το αγαθό της ασφάλειας, με την στενή του έννοια, μπορεί να υπάρξει ασφάλεια χωρίς Δημοκρατία; Και μπορεί να υπάρχει Δημοκρατία χωρίς ίση κατανομή των αγαθών; Μα εδώ και οι κλασικοί και οι πλέον συντηρητικοί, έρχονται και λένε ότι και η ελευθερία η εσωτερική, ως αυτόβουλη κίνηση του ανθρώπου στον εξωτερικό χώρο, αλλά και με την παθητική της μορφή, που αναγνωρίζεται από την Πολιτεία και τους συνανθρώπους, δεν είναι δυνατόν να υπάρχει αν δεν υπάρχει δημοκρατικό πολίτευμα, το οποίο όμως πρέπει να στηρίζεται επί ίσων μεριδίων. Επειδή ίσα μερίδια δεν θα υπάρχουν ποτέ στο σύστημα της αστικής δημοκρατίας της ατομικής ιδιοκτησίας, πρέπει τουλάχιστον οι κυβερνητικές αποφάσεις να στηρίζονται επί του συμφέροντος των περισσοτέρων, της πλειοψηφίας. Και για να υπάρχει μία ουσιαστική ασφάλεια, πρέπει να πατά πάνω σε μία στοιχειώδη κοινωνική συναίνεση. Και δεν υπάρχει κοινωνική

συναίνεση, όταν μία μερίδα της κοινωνίας, έστω και μειοψηφική, αλλά πάντως σημαντική μερίδα, νιώθει ότι βρίσκεται εκτός παραγωγικής και οικονομικής διαδικασίας.

Άρα, για να τελειώσω, θα αντιμετωπίσετε πάρα πολλές προκλήσεις στη σταδιοδρομία σας. Καταλήγω στο ίδιο συμπέρασμα που κατέληξε και η κα Μπόση, γι' αυτό και την ανέφερα προηγουμένως. Η ιδιωτικοποίηση του κόσμου και των δημοσίων αγαθών, όχι απλώς θα καταστήσουν ακριβά, αλλά και απρόσιτα τα αγαθά αυτά, που είναι θεμελιώδη για την ζωή των ανθρώπων. Σ' αυτήν την κατηγορία των νεόπτωχων εισέρχονται όλο και περισσότεροι συμπολίτες μας κατά τη διάρκεια της κρίσης. Οι σπουδασμένοι νέοι μας, με πολλές γνώσεις και πολλά ουσιαστικά και τυπικά προσόντα, οδηγούνται στην ετεροαπασχόληση, αποκρύπτοντας ενδεχομένως και τα προσόντα τους από τους εργοδότες. Πολλοί εξ αυτών παίρνουν τον δρόμο της μετανάστευσης. Και βεβαίως, η παραγωγική δομή της χώρας, τίθεται –τελειώνω με το θέμα αυτό κ. Πρόεδρε– υπό επιτροπεία. Η Γερμανία, καθώς διαβάζω, και σ' αυτούς τους οικονομολόγους που σας ανέφερα, αλλά και σε πολλούς άλλους, έχει αποφασίσει, λόγω ανταγωνισμού έναντι της Κίνας και άλλων αναπτυσσόμενων χωρών, να εκμεταλλευτεί το εγγύς των αποστάσεων στα Βαλκάνια προς την Ευρώπη, να εκμεταλλευτεί τις συνδυασμένες μεταφορές, τα δίκτυα. Και γι' αυτό έχει αποφασίσει να κάνει τον Ευρωπαϊκό Νότο μία ιδιαίτερη οικονομική ζώνη, όπου δεν θα ισχύουν τα κοινωνικά, εργασιακά και άλλα ασφαλιστικά δικαιώματα, όπως τα έχουμε μέχρι σήμερα γνωρίσει. Επομένως, όλη αυτή η διαδικασία της απαξίωσης της εργατικής δύναμης που έχει αρχίσει στην Ελλάδα, σχετίζεται με την εύκολη πρόσβαση, εγκατάσταση και

λειτουργία της κεντροευρωπαϊκής παραγωγικής γερμανικής μηχανής.

Επομένως, βρισκόμαστε σε μία πολύ δύσκολη συνθήκη. Και αν δεν προσδιοριστούμε με αυτονομία ιστορική, αν δεν εκμεταλλευτούμε ό,τι δικαιώματα, ό,τι ευχέρειες, και αν θέλετε, όποιους εκβιασμούς, αυτός ο μικρός κρίκος, η πατρίδα μας στο διεθνές σύστημα, αν δεν αξιοποιήσουμε τις ρωγμές του, με μία άλλη όμως σύλληψη του ελληνικού αναπτυξιακού και κοινωνικού προβλήματος, θα οδηγηθούμε σύντομα στην πλήρη υποβάθμιση, θα γίνουμε ένας εργασιακός χώρος δεύτερης ποιότητας, μια περιφερειακή χώρα της Ευρώπης, όπως επανέλαβε χτες και ένας σύμβουλος της Μέρκελ.

Δεν υπεισέρχομαι στα εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα των αστυνομικών. Μπορείτε να με ρωτήσετε αν θέλετε, σε μία ιδιαίτερη συνάντηση αύριο ή μεθαύριο, ή να θέσετε τις ερωτήσεις σας μέσω του συνδικαλιστικού σας οργάνου. Αλλά καταληκτικά, πρέπει να ξέρετε ότι το τελευταίο Μνημόνιο που εφαρμόζεται, δηλαδή η τέταρτη εκδοχή του αρχικού, γιατί δεν έχουμε το νέο πολυετές Μνημόνιο, όσον αφορά στο ασφαλιστικό σύστημα, επιτάσσει το εξής: η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού, οι νεοφιλελεύθεροι ονομάζουν «μεταρρύθμιση» τους ακρωτηριασμούς, χάνοντας τη σημασία των λέξεων και τους κανόνες της λογικής -όπως θα έλεγε ο Αριστοτέλης- επιβάλλει τον υπέρτατο δημοσιονομικό κανόνα του περιορισμού του συνολικού ποσού αύξησης των δαπανών του δημόσιου τομέα για συνταξιοδότηση σε κάτω από 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μέχρι το 2060. Στον όρο «δημόσια συνταξιοδοτική δαπάνη» περιλαμβάνει τη βασική, ανταποδοτική, επικουρική και κάθε άλλης μορφής σύνταξη, τα εφάπαξ ποσά και κάθε άλλη μορφή παροχής ή μερίσματος από τα

μετοχικά ταμεία. Και αυτό για την περίοδο 2009-2060! Καθορίζει δηλαδή το πλαίσιο συνταξιοδότησης ακόμη και για τα παιδιά των δοκίμων!

Προσέξτε! Με αυτό το καθεστώς θα βλέπετε ότι θα υπάρχει κάθε χρόνο όχι απλώς περικοπή, αλλά δραστική συρρίκνωση των συντάξεων έως ότου αυτές να γίνουν αντίδωρο. Είναι βαθιά αντικοινωνικό, είναι οπισθοδρομικό σε συνθήκες προδημοκρατικής εποχής να μετονομάζουν τις εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων ή μόνο των εργαζομένων -είναι τραγικό λέω- ως «δημοσία δαπάνη». Γίνεται μία νομοθετική υπεξαίρεση, μετά τις γνωστές μεθόδους καταλήστευσης των αποθεματικών κατά το παρελθόν.

Άρα αντιλαμβάνεστε ότι ο ελληνικός λαός έχει υποχρέωση με κάθε νόμιμο μέσο να αποτρέψει αυτό το κοινωνικό και εργασιακό ολοκαύτωμα, και εδώ στην Αστυνομία θα πρέπει να γίνουν ιδιαίτερες διαλέξεις και ενημερωτικές συζητήσεις, ώστε οι νέοι των παραγωγικών Σχολών να γνωρίζουν τουλάχιστον τι προσδιορίζεται στα ΦΕΚ. Έτσι θα καθορίσουν την στάση τους έναντι του ελληνικού λαού.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Μητρόπουλο, χειμαρρώδης ο λόγος του, πικρές αλήθειες, καυτές αλήθειες. Με ενδιαφέρον παρακολουθεί τις εργασίες της ημερίδας και ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, ο κ. Τζωΐτης, ο Διευθυντής Δημόσιας Ασφάλειας κ. Καμπανάκης και από την Π.Ο.ΑΣ.Υ. ο Γενικός Γραμματέας ο κ. Παναγιώτης Λάζος.

Να δώσω τον λόγο στον κ. Ντόκο, τον καθηγητή για μια σύντομη απάντηση.

Θ. ΝΤΟΚΟΣ: Έχω μεγάλο σεβασμό για όλες τις απόψεις, γιατί νομίζω ότι όλες είναι θετι-

κές. Δεν θα διαφωνήσω με αρκετές από τις διαπιστώσεις και δεν θα είμαι αυτός που θα υπερασπιστεί το Μνημόνιο και την συνολικότερη πολιτική, γιατί υπήρχε λάθος συνταγή, δοσολογία, ή έλλειψη εφαρμογής, το αποτέλεσμα προφανώς δεν είναι καλό. Αλλά έχω μία μεγάλη διαφωνία. Είναι εύκολο να λέμε ότι φταίνε...

Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Θα κάνουμε διάλογο και μεταξύ μας τώρα κ. Ντόκο;

Θ. ΝΤΟΚΟΣ: Αν μου επιτρέπετε, να διατυπώσω μία άποψη.

Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μετά θα μου επιτραπεί και εμένα να απαντήσω;

Θ. ΝΤΟΚΟΣ: Βεβαίως, βεβαίως.

Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μπράβο, πολύ ωραία, συμφωνώ, ας κάνουμε διάλογο μέχρι και το βράδυ ακόμη.

Θ. ΝΤΟΚΟΣ: Έχω λοιπόν την εξής διαφωνία. Το να λέμε ότι φταίνε πάντοτε οι άλλοι, είναι η εύκολη λύση. Προφανώς υπάρχουν ευθύνες εκτός συνόρων. Αλλά αναρωτιέμαι, εκτός από τους Γερμανούς, τους Αμερικανούς, τους Εβραίους, τους τραπεζίτες ή όποιον άλλον θέλετε, για την αναξιοκρατία τόσα χρόνια ή την μετριοκρατία, για την διαφθορά, για την οικογενειοκρατία, για την απουσία στρατηγικού σχεδιασμού, για την μη εφαρμογή κανονισμών και διαδικασιών, για τον μη σεβασμό των νόμων, για την υπερκατανάλωση, τα διακοποδάνεια που έπαιρναν πολλοί, το ότι είμαστε πρώτοι σε αριθμό Καγιέν κατά κεφαλή στην Ευρώπη, για τους αθρόους διορισμούς που έριξαν έξω πολλές δημόσιες επιχειρήσεις, για το ότι απολύθηκε μετά

από πολλές προσπάθειες εργαζόμενος σε νοσοκομείο, που δεν είχε παρουσιαστεί για 66 μήνες, και αναρωτιέμαι, αυτός που έβαζε την υπογραφή για να πληρώνεται, δεν έχει καμία ευθύνη; Και δεν θα έχει καμία ευθύνη με το σύστημα... Για την απουσία ελέγχου, για όλα αυτά φταίνε οι άλλοι;

Θα μου πείτε, δεν φταίει ο πολιτικός κόσμος, δεν φταίνε οι πολιτικοί μας; Μα εμείς τους ψηφίσαμε. Και δεν έχουν ευθύνη οι συνδικαλιστές, οι δημοσιογράφοι, ο πνευματικός κόσμος, η επιχειρηματική τάξη της χώρας; Νομίζω ότι εκτός από τις έξω ευθύνες, αν δεν κοιτάξουμε ειλικρινά στον καθρέφτη, να δούμε και τη δική μας ευθύνη και να διορθώσουμε παθογένειες, ό,τι και να κάνουμε, πάλι σε λίγο καιρό στην ίδια θέση θα βρεθούμε.

Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν περίμενα από καθηγητή Πανεπιστημίου, να παίρνει το επιμέρους για να καλύψει το όλον. Ο Αριστοτέλης, η λογική, η επιστημονική μεθοδολογία έχει επιλύσει προ πολλού αυτά τα ζητήματα. Πρώτος άλλωστε μίλησα για την στρεβλή σύλληψη του ελληνικού ζητήματος που έχει η ελληνική και επιχειρηματική πολιτική τάξη. Τι αποφάσεις επέβαλε και με ποιους ανθρώπους και ποιο σύστημα τις επέβαλε στην πατρίδα μας. Θα έρθουμε τώρα να μιλήσουμε και να κατηγορήσουμε ακόμα και τον άγγελο που κοιτάει καλόπιστα από τη γωνία του Παραδείσου και θα αφήσουμε τις κυρίαρχες λειτουργίες, τα σχήματα και τα πρόσωπα που οδήγησαν στην κρίση και επιμένουν ακόμη να μας σώσουν από την κρίση; Πρέπει σ' αυτή τη σύντομη εισήγηση να επαναλάβουμε τις όποιες παρενέργειες και παρεκτροπές της δημόσιας διοίκησης και τμημάτων του πληθυσμού, τις οποίες καταγγέλλουμε εδώ και 30 χρόνια ως ουρά και

δημιουργήματα του πολιτικού συστήματος, ως τον συστημικό τρόπο αναπαραγωγής του, για να αποτρέψουμε την προσοχή του λαού από την πραγματική γενική θεώρηση των πραγμάτων; Θα κάνουμε δηλαδή κι εμείς κινήσεις αποπροσανατολισμού, ώστε να μην μπορούμε να διακρίνουμε τη νοοτροπία και τη διαφορά μεταξύ Ελλήνων και Βρυξελλήνων; Για να μην μπορούμε να διακρίνουμε τις συνειδησιακές ροπές των εξουσιαστικών σχηματισμών από την εποχή της συγκρότησης του ελληνικού κράτους; Θα αρκεστούμε σε ορισμένα συμπτώματα της ασθένειας και όχι στην ασθένεια για να ανασκευάσουμε ετερογενώς την Ιστορία μας;

Μίλησε ποτέ κανείς από τα Ινστιτούτα και τις δεξαμενές σκέψης για το ποιά θα ήταν η ιδανική λειτουργία του επιχειρηματικού και πολιτικού συστήματος; Εγώ, απεναντίας, είπα ακριβώς την πραγματικότητα. Αλλά το γεγονός ότι έρχεται κάποιος καθηγητής Πανεπιστημίου και παίρνει μία από τις παρεκτροπές ή έστω παραβάσεις της χρηστής διοίκησης για να επικαλύψει τις ευθύνες του ελληνικού πολιτικού συστήματος, να αποτρέψει τη θέαση της μεγάλης καπιταλιστικής κρίσης, για να ελαχιστοποιήσει τις ρωγμές της συστημικής κρίσης που θα τη βλέπουν οι Ευρωπαίοι μπροστά τους; Ε, αυτό υπερβαίνει κάθε όριο επιστημονικής λογικής. Όταν έρχεται ο ίδιος ο Χέλμουτ Σμιτ, ο ίδιος ο Γιούνγκερ, όλοι οι συστημικοί, και λένε ότι τα πλεονάσματα του Βορρά είναι τα ελλείμματα του Νότου, θα είμαστε εμείς που θα αρνηθούμε το δικαίωμά μας, να διαπραγματευτούμε με δύναμη, με φρόνημα, με ελληνικό πνεύμα;

Κυρίες και κύριοι, ακούστε: Εμείς δεν μπορούμε να σιωπήσουμε. Ο παππούλης μου ο Δημήτρης σκοτώθηκε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Εγώ φέρω το όνομά του. Ο θείος μου ο

Αλέξης σκοτώθηκε στην Αλβανία, δίπλα στον τραυματία πατέρα μας. Ο αδερφός μου Αλέξης φέρει το όνομά του. Αυτός ο τόπος έχει κόκκαλα διάσπαρτα, έχει άταφους νεκρούς των εθνικών αγώνων, έχει μυαλό, έχει θεωρία, έχει φιλοσοφία, έχει οικονομία, έχει τρόπο ζωής. Και δεν μπορούμε να θεωρούμε το λαό αυτό ένοχο ή σώνει και καλά συνυπεύθυνο διαρκώς, για να αθλώνουμε τους Βαυαρούς, τους Κοτζαμπάσηδες, τους ιδιοκτήτες, τους Εφιάλτες, τους μεταπράτες. Βεβαίως έχει την ευθύνη γιατί ανέχτηκε καλόπιστα όλες αυτές τις συντεχνίες των επικυρίαρχων. Όλοι νόμιζαν ότι με τη δικτατορία του Μεταξά εξέπνευσε το ελληνικό φρόνημα. Αλλά μεμιάς ο λαός ξεσηκώθηκε εναντίον των Ναζί, όταν ο άξονας επιτέθηκε κατά της πατρίδας μας. Όταν οι Ευρωπαίοι, οι πολιτισμένοι, υπάκουαν ψυχή τε και σώματι σε έναν παράφρονα δικτάτορα που αιματοκύλησε τον κόσμο, ο ελληνικός λαός με την αυτόνομη νοοτροπία του που σήμερα αναθεματίζεται, ξεσηκώθηκε και έχυσε το αίμα του χάριν της ελευθερίας όλων των λαών. Ο καθημαγμένος ελληνικός λαός πήγε περήφανα στον πόλεμο χωρίς τροφή, χωρίς ρούχα, χωρίς εφόδια. Πήγε, σκοτώθηκε και νίκησε. Επομένως, μιλάμε εν ονόματι όλων αυτών.

Καθένας από τους γνήσιους Έλληνες έχουν και έναν νεκρό από την οικογένειά του και δεν έχει το δικαίωμα κανένας να κατηγορεί άκριτα όλους τους Έλληνες επειδή βρέθηκε κάποιος που με συκοφαντική διάθεση και αναλήθειες έγραψε στο διαδίκτυο ότι στην Αθήνα κυκλοφορούν περισσότερες Καγιέν από οποιαδήποτε άλλη πόλη του κόσμου. Ευτυχώς που βρέθηκε ένας εγγήγορος συμπατριώτης και έψαξε στις αντιπροσωπείες και στα τελωνεία και βρήκε ότι το νούμερο αυτό ήταν φτιαχτό, ψεύτικο. Έχουμε τονίσει πολλές φορές λοιπόν ότι

πράγματι επί της εκσυγχρονιστικής εποχής, δηλαδή επί Σημίτη, που υπήρξε το σκάνδαλο στο Χρηματιστήριο και το γενικευμένο πρόγραμμα εξαγοράς υπεύθυνων προσώπων από τις γερμανικές εταιρίες, υπήρξε μία μεγάλη αύξηση της δανειακής καταναλωτικής δαπάνης, μια επίπλαστη ευημερία που υπερέβαινε τη δυναμική της χώρας και καλλιέργησαν αυτοί που σήμερα βρίσκονται στην κυβέρνηση και στις δεξαμενές της λεγόμενης εκσυγχρονιστικής σκέψης. Όλο αυτό το εκσυγχρονιστικό μπλοκ, όλος αυτός ο εκσυγχρονιστικός περίγυρος δεν έχει αναλάβει ακόμη τις ευθύνες του.

Κι επειδή η γιαγιά μου έχει μία καταγωγή από την Ζάκυνθο και την αγαπούμε υπερβολικά, πρέπει να αναφερθώ σ' αυτό που βγήκε προ μηνός στις ειδήσεις ως πρώτη είδηση: ότι δηλαδή υπήρξαν 800 και περισσότερες συντάξεις τυφλότητας στο νησί. Το ίδιο υπήρξε πρώτη είδηση ότι καταβάλλεται επικουρική σύνταξη ύψους 5.000 ευρώ μηνιαίως, και αυτό ειπώθηκε με σκοπό να δυσφημιστούν οι επικουρικές συντάξεις και να καταργηθούν, όπως θέλει η Τριαρχία.

Για το σκοπό συνέλεξαν τα πάντα: τα επιδόματα αναπηρίας, τα επιδόματα θερμών λουτρών κ.λπ. Μεταγενέστερη έρευνα έδειξε ότι οι τυφλοί που εισπράττουν το σχετικό επίδομα ήταν μόνο 79, δηλαδή κάτω από τον μέσο όρο στην Ελλάδα και την Ευρώπη, λαμβανομένου υπόψη ότι η Ζάκυνθος έχει περίπου 36.000 κατοίκους, έλληνες και μετανάστες. Για να δυσφημήσουν έναν ολόκληρο λαό ως διεφθαρμένο, ανέφεραν τις πολλές αναπηρικές συντάξεις στα Χανιά και σε ορισμένες άλλες περιοχές όπου δρουν ορισμένοι από τους κορυφαίους συστημικούς πολιτικούς και των οποίων ασφαλώς δημιουργήματα είναι αυτές οι στρεβλώσεις. Ε λοιπόν, αντί αυτοί οι άνθρωποι να εμφανίζονται δημο-

σίως αυτοκριτικά, να υποβάλλονται σ' αυτό που κάνουν οι Σίιτες, το Ασούρα. Ε, αυτοί οι ίδιοι που έκαναν αυτά για να παίρνουν τις ψήφους, βγαίνουν τώρα στις τηλεοράσεις και λένε «κόψε την σύνταξη στον φτωχό». Και αντί όλοι να αξιώνουμε την άμεση αποστρατεία τους, ώστε να λυτρωθεί κάποτε αυτός ο τόπος, βρίσκονται κάποιοι που κατηγορούν τον λαό για τις κακές του συνήθειες.

Κυρίες και κύριοι,

Σε κάθε πρόγραμμα διακυβέρνησης των δανειστών, σε όλους τους τόπους, σε όλες τις περιόδους, προηγείται η καταπτόηση των πολιτών. Οι δανειστές και οι εγχώριοι σύμμαχοί τους, δηλαδή το αναξιόπιστο πολιτικό προσωπικό, προβάλλουν τα «μειονεκτήματα» του λαού, τις «ηθικές» του παρεκτροπές, ώστε να κερδίσουν χρόνο, να λογιστούν ως σωτήρες και με το σωφρονιστικό αυτό μανδύα να προβούν στις απαλλοτριώσεις των διαχρονικών του κατακτήσεων και του υλικού και άυλου εθνικού πλούτου. Έτσι πάντα κάνουν οι επικυρίαρχοι. Είναι λυπηρό να βρίσκονται έστω και καλόπιστοι, έμμεσοι υποστηρικτές αυτής της μνημονιακής μεθόδευσης.

Ευχαριστώ που με ακούσατε.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Μητρόπουλο, χρήσιμος αυτός ο διάλογος πιστεύω. Ερωτήσεις; Ο κ. Ταξίαρχος, ο κ. Μιχαιρίνας.

Κ. ΜΙΧΑΙΡΙΝΑΣ: Θα ήθελα να ρωτήσω την κα Μπόση το εξής: είπατε κάτι πάρα πολύ σοβαρό, κάτι πολύ σωστό για μένα, που το ζω και το βιώνω καθημερινά. Κοινωνικά ρεύματα, βουβός θυμός, πώς καλούμαστε να το διαχειριστούμε; Εγώ κάνω ένα βήμα μπροστά, το διαχειριζόμαστε. Αυτό μπορεί να περιληφθεί σε δόγμα;

Μ. ΜΠΟΣΗ: Βάζετε πραγματικά επί της ουσίας το θέμα και το ζήτημα, το οποίο εγώ δεν το ανέπτυξα σε όλο του το εύρος, είναι τεράστιο θέμα. Το άγγιξα! Μια και το αναφέρετε πάλι, θα πούμε ότι, επιμένω στο ότι αυτό το βουβό ρεύμα δεν είναι μόνο στην Ελλάδα, το οποίο εσείς διαχειρίζεστε στην παρούσα φάση, με την μέθοδο που έχετε, αλλά είναι παγκόσμιο, είναι ένα διεθνές φαινόμενο που το βλέπουμε ότι σταδιακά αναδεικνύεται και αιτεί, ή μάλλον βάζει το ζήτημα της απονομιμοποίησης, όπως είπα, των πολιτικών κομμάτων και των κυβερνήσεων. Ζητάει άλλα πράγματα, δεν είναι μορφοποιημένο. Αλλά παρατηρώντας, αν το θέλετε και ιστορικά, αναγκαστικά γυρίζουμε πίσω στην Ιστορία και βλέπουμε τα ρεύματα αυτής της κατηγορίας. Πού συνήθως τείνουν; Τι κάνουν; Πλησιάζουν, γίνονται πιο συντηρητικά ακόμα; Οπότε μας θυμίζει τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, που ήρθαν μέσα εκεί τα ρεύματα αυτά, αναδείχτηκαν οι Χίτλερ κ.ο.κ. Αυτό δηλαδή το δείγμα γραφής, το έχουμε δει στο παρελθόν.

Βέβαια, έχουν συμβεί πάρα πολλά, κατακλισμαϊκές αλλαγές από τότε μέχρι σήμερα. Δεν είναι εύκολο να πω ότι θα φτάσουμε σε πιθανές τέτοιες λογικές. Όμως, ένα ζήτημα αυτής της κατηγορίας, της δημιουργίας κοινωνικών ρευμάτων, που έρχονται σε αντίθεση με τις κυβερνήσεις στην παρούσα φάση, χωρίς να έχουν ακόμα μορφοποιημένο λόγο αντίθεσης ακριβώς. Δηλαδή τι προτείνουν ακριβώς; Να αλλάξει! Τι αλλαγή, τι είδους; Ποια είναι η καινούργια ιδεολογία που έχουν; Ποιοι είναι οι ηγέτες τους, τι θέλουν ακριβώς; Τι προτείνουν; Ούτε αυτοί το έχουν. Γι' αυτό θεωρώ αυτόν τον κίνδυνο μεγαλύτερο από όλους τους άλλους.

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Αν μου επιτρέπετε κάτι, σε συνάρτηση με αυτό που έθεσε ο κ. Μιχαρί-

νας, γιατί στο τέλος έκλεισε και με μία ερώτηση, αν και αυτό εντάσσεται στο δόγμα, θέλω να ξεκαθαρίσω κάτι: τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το Υπουργείο, σε ό,τι αφορά την Ελληνική Αστυνομία, με την έννοια δόγμα εθνικής ασφάλειας, είναι καλά σε πρώτη φάση να μιλάμε για τις παραδοσιακές απειλές σε επίπεδο εσωτερικής ασφάλειας και αυτές μπορούμε όλοι να κατανοήσουμε με τον ίδιο τρόπο.

Σε ό,τι έχει σχέση με τις κοινωνικές εκδηλώσεις, με τις κοινωνικές διαμαρτυρίες, με τις διαδηλώσεις, με τις συγκεντρώσεις, είναι καλά και για την προστασία της Δημοκρατίας και για την τήρηση του Συντάγματος, να μείνουν έξω από αυτές τις διαδικασίες. Είναι άλλο θέμα μία προφορική συνεννόηση ή μία κουβέντα για το πώς πρέπει να γίνονται, αν θα πρέπει να είναι πολλοί ή λίγοι, να αποκλείεται το κέντρο ή να μην αποκλείεται, είναι πολιτικές διαδικασίες αυτές, είναι θέμα αυτών που τις οργανώνουν, είναι θέμα των συνδικαλιστών, είναι θέμα των κοινωνικών φορέων, είναι μία άλλη κουβέντα, η οποία όμως μένει έξω από το θέμα του δόγματος εσωτερικής ασφάλειας. Είναι ένα κρίσιμο κομμάτι αυτό, πρέπει να το διευκρινίσουμε, γιατί από κει και πέρα μετά, ανοίγουν οι ασκοί του Αιόλου και δεν υπάρχει αρχή και τέλος.

Ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ήταν μια αναγκαία διευκρίνιση από τη μεριά του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ο κ. Πέτρου θέλει να πει κάτι.

Ν. ΠΕΤΡΟΥ: Αυτά τα βουβά κοινωνικά ρεύματα που έχουμε σήμερα, τι ομοιότητες έχουν με τα κοινωνικά ρεύματα που είχαμε σε δικτατορικά καθεστώτα, π.χ. εξέγερση του Πολυτεχνείου ή σε άλλες δικτατορίες

της Νοτίου Αμερικής, Χιλή κλπ., που και τότε είχαμε καταπίεση; Σήμερα τα βλέπουμε να εμφανίζονται σε δημοκρατικές χώρες, που αφαιρούν όμως ελευθερίες, επαγγελματικά, εργασιακά δικαιώματα κλπ.

Μ. ΜΠΟΣΗ: Δεν έχουμε συγκρίσιμες μορφές αυτής της κατηγορίας. Αυτού του είδους η αναφορά που κάνετε, έχει να κάνει με δείγματα σε συγκεκριμένα πολιτικά καθεστώτα, και ορθώς κάνετε το διαχωρισμό, αυτή τη φορά το έχουμε σε δημοκρατίες, και είναι πολιτικές συνιστώσες. Ορθά ειπώθηκε από τον κ. Οικονόμου προηγουμένως, καμία σχέση με βία αυτού του είδους. Γι' αυτό αναφέρθηκα στην αρχή και είπα, σας δίνω και το πλαίσιο δράση - αντίδραση. Αυτοί θα δράσουν, προσέξτε πώς θα αντιδράσετε, γιατί εσείς είστε τμήμα αυτού του σχεδιασμού, δεν είστε εκτός. Μην έρθετε σε ρήξη με τον ίδιο τον εαυτό σας!

Αυτές, λοιπόν, οι κοινωνικές συνιστώσες, αυτά τα ρεύματα, αυτό το βουβό πράγμα που βλέπετε, αυτό θα αποτελέσει αργότερα, κατά την άποψή μου, πραγματική απειλή. Απειλή μεγάλων αλλαγών, ίσως και κυβερνητικών σχημάτων, αν το θέλετε. Περνάμε σε ένα νέο πράγμα. Είναι μία κατάσταση, είναι κλασική μεταβατική περίοδος.

Ν. ΠΕΤΡΟΥ: Απειλή κατά του συστήματος.

Μ. ΜΠΟΣΗ: Των συστημάτων γενικότερα. Έχουμε να κάνουμε με φωνές που ακόμα δεν έχουν ορθώσει λόγο, είναι καθ' όλα ήπιες, κόσμος κατεβαίνει κάτω και φωνάζει. Τι φωνάζει; Τι θέλει; Μέσα από την κρίση θέλει να επιβιώσει. Άρα, βάζει ζητήματα επιβίωσης. Αυτό όμως, δημιουργεί ένα πράγμα το οποίο φέρνει και το φαινόμενο της χιονοστιβάδας. Σταδιακά θα αρχίσει να αυξάνεται. Δεν άκου-

σα διαφορετικές φωνές. Τα ίδια προβλήματα έχετε κι εσείς, άρα είναι ενιαίο το ζήτημα.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε. Παρακαλώ τον κ. Αγκαβανάκη, εκπρόσωπο του ΚΚΕ για μια σύντομη παρέμβαση.

Δ. ΑΓΚΑΒΑΝΑΚΗΣ: Θα είμαι σύντομος, επειδή ο χρόνος έχει περάσει, και το σέβομαι αυτό. Θα κάνω μια παρατήρηση, αν μου επιτρέπετε. Ότι θα ήταν πολύ χρήσιμο, αν αυτές όλες τις συζητήσεις, τις προγραμματίζατε καλύτερα, ώστε σ' αυτή τη διαδικασία, να συμβάλλουμε κι εμείς με την σκέψη μας. Πιστεύω ότι σε επόμενες ημερίδες, που όπως ακούστηκε θα οργανώσετε, θα υπάρχει μία τέτοια πρόβλεψη και έτσι θα μπορέσουμε να έχουμε πιο καλά τοποθετηθεί. Ωστόσο, πρέπει να πω ότι όλες οι εισηγήσεις ήταν εισηγήσεις που έδωσαν έναυσμα σε σκέψεις και προβληματισμούς. Βοηθάει αυτό, με την έννοια ότι χρειάζεται να γίνεται η κουβέντα για τέτοια σοβαρά ζητήματα. Εμείς σαν κόμμα δίνουμε προτεραιότητα, γι' αυτό και όπως βλέπετε, είμαστε εδώ και σήμερα. Τα άλλα κόμματα δεν είναι, θα θέλαμε να είναι και να πάρουν τον λόγο και εκείνα, να πουν την γνώμη τους και την άποψή τους. Επομένως, να επιφυλαχθούμε για επόμενες ημερίδες.

Να πω το εξής, πολύ γρήγορα: αν τα πράγματα τα βλέπουμε ως έχουν στατικά, δηλαδή, αν όλα αυτά που συμβαίνουν σήμερα, τα θεωρούμε ότι είναι αναγκαία, αν αυτά που συμβαίνουν σήμερα τα θεωρούμε ότι είναι νόμοι και άρα δίκαιοι, και επομένως θα πρέπει να στηρίζεται το δίκαιο του νόμου, που βεβαίως είναι μεγάλη ανομία για την μεγάλη μάζα του πληθυσμού, αν βλέπουμε στατικά τα πράγματα, θα μιλάμε και θα εισηγούμαστε καταστολή. Κακά τα ψέματα! Δεν θα πάμε στην πρόλη-

ψη, θα πάμε στην καταστολή. Θα βγούμε μέτρα, επαγγελματισμός, πράγματα κλπ., έτσι ώστε να καταστείλουμε.

Αλλά προσέξτε, η Ιστορία έχει δείξει, ότι η καταστολή μπορεί να εφαρμόστηκε σε πολλές περιπτώσεις, αλλά η εξέλιξη της Ιστορίας νομοτελειακά υπάρχει και θα γίνεται. Να πω ένα παράδειγμα: στο Σικάγο, το 1866, πάλευαν για το 8ωρο οι εργάτες, ο νόμος έλεγε 12ωρο. Και ο νόμος έλεγε να μην διαδηλώνουν, να μην αγωνίζονται. Και γι' αυτά όλα, ενάντια σ' αυτά πάρθηκαν μέτρα καταστολής και έγινε αιματοχυσία. Η κοινωνία προχώρησε...

Εμείς λοιπόν τι λέμε; Έχοντας την εμπειρία αυτή, και σαν κόμμα, να δούμε σήμερα και όλη αυτή την εμπειρία, και να είμαστε με την εξέλιξη της κοινωνίας, και να είμαστε όλοι με την εξέλιξη της κοινωνίας, έτσι ώστε να προχωρήσει η εξέλιξη, να μην υπάρχει καταστολή, να μην υπάρχουν θύματα, να μην υπάρχει αίμα.

Είπαν και οι εισηγητές, και η κα Μπόση και ο κ. Μητρόπουλος, είπαν με λίγα λόγια ότι έχουμε τη βία των νόμων, τη βία των ΦΕΚ, είπε ο κ. Μητρόπουλος, έχουμε τη βία των τραπεζιτών, έχουμε τη βία αυτών οι οποίοι μας εξουσιάζουν και αγωνίζονται για μας, χωρίς εμάς, ενάντια σε εμάς, και τώρα γίνεται και το δεύτερο Μάαστριχτ, με τη Γαλλία και τη Γερμανία -είναι σύμμαχοι και χθες και σήμερα- με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Και έχουμε την κρίση, που είπε η κα Μπόση, που πολύ σωστά ανέφερε, και λέει ότι δημιουργεί ανασφάλεια.

Επομένως λοιπόν, όλα αυτά που κάνει ο λαός, που κάνουν οι εργαζόμενοι, δεν είναι βία, είναι αντιβία στη βία της εξουσίας, των ολίγων ενάντια στους πολλούς. Ασφάλεια; Μα τι ασφάλεια να έχουμε όταν έχουμε την ανασφάλεια που δημιουργούν οι νόμοι;

Συνεπώς, δεν πρέπει να μένουμε μόνο σ' αυτά τα φαινόμενα, να δούμε την ουσία, το βάθος! Και για την κρίση, που σωστά ειπώθηκε, είναι θεόστολη; Είναι φυσικό φαινόμενο; Δεν ευθύνεται κάποιος για την κρίση; Δεν ευθύνεται κάποιος για την κατάσταση; Και βεβαίως, ειπώθηκε μετά ότι υπάρχουν και κάποιοι που κλέβουν και κάνουν και δείχνουν. Βεβαίως, τα καταδικάζουμε αυτά τα φαινόμενα, αλλά δεν μπορεί να λέμε ότι όλοι φταίμε, γιατί αυτό ειπώθηκε προηγούμενα, με συγχωρείτε κ. Καθηγητά, αλλά αυτό είπατε, ότι όλοι φταίμε. Δεν το είπατε έτσι ακριβώς, αλλά έτσι βγαίνει. Όταν λέτε ο τάδε και ο τάδε, την ουσία να βλέπουμε και όχι τα επιμέρους φαινόμενα που τα καταδικάζουμε, και βεβαίως πρέπει να τα καταδικάσουμε, και ποινικά διώκονται κλπ.

Συνεπώς λοιπόν, εμείς δεν μένουμε σ' αυτά μονάχα σαν κόμμα. Λέμε ότι υπάρχει η κατάσταση αυτή και είναι συστημική αυτή η αιτία των προβλημάτων. Συστημική, δηλαδή το σύστημα γεννά την κρίση, αναπαράγει την κρίση, ζει με την κρίση, δημιουργεί κρίση γιατί αλλιώς δεν ζει. Είναι σύμφυτο στοιχείο η κρίση, μπουκώσανε οι ολίγοι από τα πολλά κέρδη, δεν μπορούν να παράγουν το κεφάλαιο, διότι δεν μπορεί και δεν μπορούμε εμείς να αγοράζουμε τα προϊόντα που παράγουν, και σκέφτονται να κάνουν πολλά πράγματα, ... και η διέξοδος τους είναι και ο πόλεμος. Και μιλάμε για χοντρό, βαρύ πόλεμο, γενικό πόλεμο, γιατί τότε τα γκρεμίζουν όλα, σκοτώνεται κόσμος που γι' αυτούς περισσεύουνε, και αρχίζουν ξανά την ανάπτυξη.

Γι' αυτό λέμε εμείς, ότι θα πρέπει να βρούμε μία άλλη πορεία.

Ασφάλεια, ασφάλεια, προσέξτε! Δεν μπορεί να υπάρξει, αν δεν υπάρχει ασφάλεια των εργαζομένων, αν δεν υπάρχει δηλαδή κάλυψη των σύγχρονων λαϊκών αμοιβών.

Άμα δεν υπάρχει κάλυψη των λαϊκών αμοιβών, δεν μπορεί να υπάρχει ασφάλεια, δεν μπορεί να υπάρχει ασφάλεια όταν υπάρχει ανταγωνιστικότητα, και ειπώθηκε προηγούμενως. Αυτό που λέγεται ανταγωνιστικότητα, γιατί το χρησιμοποιούμε σήμερα, τι είναι ανταγωνιστικότητα; Σημαίνει τα κέρδη των ολίγων να είναι πολύ μεγάλα, έτσι ώστε να ανταγωνίζονται οι κεφαλαιούχοι της Ευρώπης τους κεφαλαιούχους της Ασίας, που οι κεφαλαιούχοι της Ασίας έχουν μεγαλύτερα κέρδη, γιατί εκεί το μεροκάματο είναι 1 ευρώ. Να γίνει και εδώ 1 ευρώ το μεροκάματο, για να ανταγωνίζονται. Αυτό λένε! Δεν είναι ανταγωνισμός με την έννοια να βελτιώνεται ο πλούτος των λαών. Είναι ανταγωνισμός με την έννοια να βλέπουμε να μεγαλώνει η κερδοφορία των ολίγων.

Συνεπώς λοιπόν, ξανατονίζω και λέω, ότι εμείς σαν κόμμα εκεί ακριβώς εστιάζουμε, και λέμε ότι πρέπει να δούμε μία συνολικότερη ανάγκη. Δεν θα γίνει αύριο, θα γίνει σε μία πορεία και στην πορεία αυτή πρέπει να συμβάλλουμε όλοι, δηλαδή θα πρέπει να τελειώνουμε μ' αυτό το σύστημα, τρώει τις σάρκες του αυτό το σύστημα, πρέπει να πάμε σε ένα σύστημα που δεν θα έχει εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, που εκεί είναι η πηγή των εγκλημάτων, όλα τα εγκλήματα γίνονται γιατί υπάρχει η εκμετάλλευση των ολίγων ενάντια στους πολλούς. Να έχει ο καθένας αυτονομία το δικαίωμα στη ζωή, εργασία, στην ασφάλεια, στην παιδεία, στην

υγεία. Αυτά τα κοινωνικά αγαθά που λέγονται, -και είναι υποκρισία πώς λέγονται σ' αυτό το σύστημα-, να είναι πραγματικά αγαθά, και έτσι δεν θα έχετε λόγο κι εσείς να συγκρούεστε και να καταστρέφεστε. Θα είστε ακριβώς συμπορευτές με το λαϊκό αίσθημα και θα καταπολεμάτε, και σωστά, και το έγκλημα, γιατί πάντοτε υπάρχει και το σχετικό έγκλημα. Γιατί μόνο γ' αυτό πρέπει να είστε.

Ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Κάπου εδώ πρέπει να ολοκληρώσουμε τις εργασίες της ημερίδας γιατί έχουμε υπερβεί κατά πολύ το χρονικό όριο και πρέπει να συνεχιστούν οι εργασίες και του Συνεδρίου, η ημερίδα νομίζω ότι ήταν γόνιμη και παραγωγική. Απ' ό,τι με ενημέρωσε ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας, θα γίνει απομαγνητοφώνηση των πρακτικών, τα οποία θα αναπαραχθούν για μελέτη και περαιτέρω προβληματισμό, άλλωστε θα ακολουθήσουν και άλλες ημερίδες.

Η Ομοσπονδία έχει επίσης αποφασίσει να δώσει αναμνηστικές πλακέτες στους τρεις εισηγητές για την συμμετοχή τους στην ημερίδα, και θα παρακαλούσα τον Πρόεδρο, τον κ. Γεωργατζή, να δώσει την πρώτη πλακέτα στην κα Μπόση, ο κύριος Πέτρου στον κ. Ντόκο και μία δόκιμος αξιωματικός στον κ. Μητρόπουλο.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή και την υπομονή σας.

Αναμνηστικές πλακέτες επέδωσε ο Πρόεδρος της Π.Ο.ΑΞΙ.Α. κ. **Δημήτρης Γεωργατζής** στην κα **Μπόση**, ο κύριος **Νίκος Πέτρου** στον κ. **Ντόκο** και η δόκιμος αξιωματικός στον κ. **Μητρόπουλο**

Σβησμένες όλες οι φωτιές οι πλάστρες μες στη χώρα.
Στην εκκλησία, στον κλίβανο, στο σπίτι, στ' αργαστήρι
παντού, στο κάστρο, στην καρδιά, τ' αποκαΐδια οι στάχτες.
Τα χέρια είναι παράλυτα, και τα σφυριά παρμένα
και δε σφυροκοπά κανείς τ' άρματα και τ' αλιέτρια
κι' η φούχτα κάποιου ζυμωτή λίγγο σιτάρι αν κλείσει
δεν βρίσκει την πυρή ψυχή ψωμί για να το κάνει.
Κι' από κατάκρυα χόβολη μεστή η γωνία κι' ακόμα
και πιο πολύ από τη γωνία του σπιτιού η καρδιά είναι
κακοκατάντησε η καρδιά του ανθρώπου. Κρίμα... Κρίμα.
Σκοτεινό ρέπιο κι' η εκκλησία και δίχως πολεμίστρες
το κάστρο, και χορτάριασε κι' έγινε βοσκοτόπι.
Κι' ο μέγας Έρωτας μακριά, και είν' άβουλος ο άντρας
κι' άπραχτος, και στο πλάι του χαμοσυρτή η γυναίκα
κυρά της έχει την σκληβιά δούλο της το ψέμα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

«Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ»

